

Asociación Galega de
Cooperativas Agroalimentarias

Memoria de Actividades

2023

O Consello Reitor da Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agroalimentarias, AGACA, agradece ao persoal de AGACA, ás cooperativas e entidades socias da Unión, a Cooperativas Agro-alimentarias de España, á Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade, á Vicepresidencia segunda e Consellería de Economía, Industria e Innovación, á Consellería do Medio Rural, ao Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación, ao Consello Galego de Cooperativas, ao Fondo Social Europeo (FSE), ao Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (Feader), á Horizon 2020, ao FEDER-InterregSudoe, a Erasmus+, a CEPES-UAFSE, ao programa COSME a colaboración recibida, sen a cal sería imposible desenvolver as actividades que se mencionan nesta Memoria 2023.

Índice

01 AGACA, entidade representativa:	11
Representación profesional	11
Información especializada	11
Consultoría	11
Calidade.....	12
Formación.....	12
Estudos Socioeconómicos e proxectos comunitarios	12
Innovación, comercialización e Internacionalización	12
Seguros	12
02 Estrutura organizativa	13
Asemblea Xeral	13
Consello Reitor	13
Representantes Sectoriais.....	14
Equipo técnico	15
Locais e medios.....	17
03 Exercicio de representación	18
En Organismos	18
Consello Galego de Cooperativas	18
Propostas a unha nova Lei de Cooperativas de Galicia	19
Consello Galego de Economía Social	20
Foro pola Economía Social Galega	21
Reunións dos órganos sociais de AGACA.....	21
Representación.....	23
Cooperativas Agro-alimentarias de España.....	24
Asociación Galega de Mulleres de Cooperativas Agroalimentarias, Nós, As Mulleres	25
04 Representación e actividades sectoriais	27
Sector de Leite-Derivados Lácteos.....	30
Reforma da PAC, normas comunitarias e sector lácteo.....	31
Cartel Lácteo.....	32
Propostas ao Observatorio Lácteo de Galicia	32
Presidencia de InLac de Daniel Ferreiro Otero.....	33
LIGAL.....	33
Asuntos de interese lácteo	33

Índice

Gandería Intensiva: aves, ovos, porcino e coellos.....	36
O sector avícola de carne de Galicia.....	37
O sector cunícola de Galicia	39
O sector porcino de Galicia	41
Sector de Viño-Interior e Viño-Costa	43
Sector de Vacún de Carne, Ovino e Caprino.....	48
Vacún de carne.....	48
O sector de vacún de carne e os debates producidos.....	48
A aparición da EHE ao final do verán de 2023.....	50
A industria cárnica en 2023.....	51
Ovino e cabrún.....	52
Principais acontecementos e xestións realizadas en 2023.....	52
Sector de Hortalizas, Flores, Apicultura e Outros	53
A Horta en Galicia	53
O sector da Horta en Galicia	53
Flor e planta ornamental	56
Apicultura.....	57
A Mesa da Castaña.....	59
Outras producións de horta e froiteiras en cooperativa	59
Sector de Abastecementos e Servizos	60
Feitos máis destacados do ano 2023.....	60
Alimentación animal. Pensos	60
Seccións de Maquinaria e CUMA.....	62
Zoosanitarios	63
Fitosanitarios.....	63
Sanidade animal	65
Aforro enerxético.....	66
Carburantes	66
Prestación de servizos ás explotacións.....	68
Seccións de Crédito.....	68
Medio Ambiente e Control da Fauna.....	70
Adobos e fertilizantes.....	70
05 Servizos e actividades transversais	72
5.1 Promoción da economía social.....	72
Constitución de novas cooperativas.....	72

Índice

Agrupacións de Defensa Sanitaria (ADSG).....	72
Asociación Galega de Técnicos de Equipos de Muxido (AGATEM)	73
5.2 Asesoría Xeral	73
Asesoría Xurídica.....	73
Outros servizos	76
5.3 Calidade e Seguridade Alimentaria	77
5.4 Comunicación e Divulgación Cooperativa	80
COOPERACIÓN GALEGA.....	80
5.5 Corretoría de Seguros	82
06 Proxectos e programas	83
6.1 Formación.....	83
En colaboración coa Consellería de Economía, Emprego e Industria / Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade	83
En colaboración con Cooperativas Agro-alimentarias de España	83
Formación Bonificada	83
6.2 Autonómicos	83
Rede Eusumo	83
FEADER	89
6.3 Estatais.....	91
Asistencia Técnica do MAPA	91
Plan de fomento da participación das mulleres no sector agroalimentario de Galicia.....	91
Implantación da certificación GLOBALG.A.P. en cooperativas do sector de fabricación de pensos e Horta.....	92
Implantación da certificación IFS en cooperativa de envasado de mel.....	92
Observatorio Socioeconómico do Cooperativismo Agroalimentario Español (OSCAE).....	92
Programas UAFSE/POISES coa Confederación Empresarial Española da Economía Social (CEPES).....	93
6.4 Internacionais	97
AGROSMARTglobal	97
AgriCoopValue.....	99
FIELDS	101
#Leadfarm 5.0.....	102
Women Empowerment in Agricultural Cooperatives (Apoderamento das mulleres nas cooperativas agrícolas)	104

Índice

eLabHauSE.rur	105
GO-GRASS.....	107
UpFarming	107
KICAP	108

Saúdo da presidenta

Carmen Rodríguez
Presidenta de AGACA

Estamos no terceiro ano dende que tiven a honra de asumir a presidencia da Asociación Galega de Cooperativas Agroalimentarias, AGACA. Durante este tempo, fun testemuña dos desafíos e as oportunidades que enfrenta o noso sector, así como do labor incansable e dedicado de todos os profesionais que día a día traballan no campo.

Lamentablemente, a sociedade non sempre comprende nin empatiza plenamente co labor, a esixencia e a realidade da profesión agrogandeira. Con todo, seguimos comprometidos en adaptarnos aos requirimentos ambientais, compartindo e entendendo a importancia destas medidas, aínda que, en ocasións, as numerosas normativas poden exceder a sustentabilidade económica necesaria para a supervivencia do sector. Por iso é crucial que as administracións escoiten atentamente as nosas preocupacións e necesidades, xa que pola contra, o abandono e a desidia poderían converterse nunha triste realidade, afastando á mocidade e xerando un horizonte desolador para a nosa contorna rural.

Durante o pasado ano, vivimos momentos cruciais como a entrevista, en Bruxelas, co Comisario de Agricultura da Unión Europea, Janusz Wojciechowski, no marco do proxecto AGROSMARTglobal.

Tomamos parte na organización da conferencia: “O valor das cooperativas agroalimentarias para os socios e a sociedade na Unión Europea”, con participación de importantes dirixentes de cooperativas de España, Irlanda e Portugal, así como de entidades de formación e desenvolvemento rural de Croacia e Letonia, no marco do proxecto AgriCoopValue.

Participamos na organización da delegación galega no Foro Empresarial do COGECA titulado “Potenciando o futuro da agricultura: A importancia das cooperativas agrarias para impulsar a remuda xeracional”, celebrado en Tarragona.

Fomos parte activa das reunións para formación e aconsellamento con representantes do Ministerio e da Consellería con motivo da aplicación Reforma da PAC, trasladando a postura das cooperativas tanto neste ámbito como en diversos asuntos de carácter sectorial.

Colaboramos coa Universidade de Vigo no proxecto SAVES de dixitalización dos datos do Rexistro de Cooperativas de Galicia.

Organizamos diversas xornadas técnicas ao longo de todo o ano, entre as que podemos destacar, por exemplo, a Xornada sobre Cambio climático e Sostibilidade das cooperativas, con presenza da distribución e agroindustria, e na que presentamos os datos de cálculo de pegada de carbono dos servizos técnicos de AGACA.

Traballamos incansablemente na formación e o fortalecemento das nosas cooperativas, así como na promoción do papel relevante das mulleres no ámbito agrogandeiro, como o demostramos nas xornadas “Mujeres de Cooperativas” celebradas en Ibiza, onde participaron cinco mulleres dirixentes de cooperativas de Galicia

Quixera destacar, neste punto, a importancia vital da presenza feminina no sector agrogandeiro e a necesidade de promover activamente a súa participación en cargos representativos dentro das nosas cooperativas. É fundamental recoñecer a valiosa achega que as mulleres realizan neste ámbito, traballar en conxunto para asegurar a igualdade de oportunidades e contar con voces significativas nas tomas de decisións.

En definitiva, seguiremos avogando por crear espazos para a formación e apoderamento das nosas cooperativas, así como por promover un marco normativo que favoreza a incorporación da mocidade e as melloras nas nosas explotacións e na nosa contorna. Gústame lembrar que a

riqueza do cooperativismo non se mide unicamente en termos económicos, senón en calidade humana, benestar para os animais, respecto pola natureza e potencial de futuro.

Reitero a miña gratitude polo apoio e o reforzo continuo que está a demostrar este Consello Reitor, así como os directivos e representantes sectoriais que tanta entregan amosan ano a ano traballando xuntos por un futuro próspero e sostible para nosas cooperativas e comunidades.

Agradezo sinceramente a confianza depositada en min para traballar polas nosas cooperativas e os profesionais aos que representamos. Nun mundo en constante cambio, é a nosa responsabilidade impulsar a diversidade e a inclusión para construír un futuro máis próspero e equitativo para todos.

**Seguiremos avogando por
crear espazos para a
formación e apoderamento
das nosas cooperativas, así como
por promover un marco normativo
que favoreza a incorporación da
mocidade e as melloras nas nosas
explotacións e na nosa contorna.**

Saúdo do director-xerente

Higinio Mougán
Director-xerente de
AGACA

O ano 2023 xa é historia. Atrás quedan a entrada en vigor da nova PAC e as dificultades para aplicar os novos ecorréximes en Galicia, o tempo atoleirado do verán/outono que provocou enormes perdas de podremia nos froitos (castaña, mazá, faba...), a tendencia á baixada de prezos e á moderación nos custos de produción, o furor normativo agrario da UE, as novas enfermidades que chegan (EHE, flavescencia dourada...) etc.

Nesta Memoria recóllense amplamente as dificultades que veñen de superar as persoas que se dedican á nobre profesión de producir alimentos para o conxunto da sociedade, así como os esforzos das cooperativas agroalimentarias por axudalas, defendelas e protexelas diante duns mercados e consumidores cambiantes e maioritariamente descoñecedores do esforzo que hai detrás de cada alimento.

O clima sempre marcou a actividade e os resultados da actividade do noso agro. Temos chuvia e auga, pero, con forte incremento das temperaturas, convértese nun caldo axeitado para o impulso das pragas vellas e novas.

Coas publicacións de numerosos reais decretos con normativa agrogandeira de finais do ano 2022 e 2023, tamén temos un caldo de cultivo para as preocupacións das persoas dedicadas á produción agrícola e gandeira: caderno dixital, nutrición sostible de solos, o sistema integral de xestión de explotacións, regulamento de deforestación etc. Dende as cooperativas, co apoio de AGACA, trataremos de superar estas dificultades e acompañar aos profesionais do agro.

Se revisamos os titulares dos medios de comunicación saen destacadas as grandes superficies comerciais manifestando os esforzos que fan por conter a inflación, pero non perden marxe neta nin deixan de gañar beneficio, como mínimo a correspondente porcentaxe sobre as vendas que, a máis inflación, provoca beneficios de escándalo.

Na Memoria de Actividades recóllense os problemas vividos e os aprazados. Supoñen un plan de retos novos e vellos que abordar polo sector. En 2023 iniciamos un traballo de asesoramento específico ás ganderías sobre redución de pegada de carbono que debemos esforzarnos en impulsar nos vindeiros anos. Volveu con forza a preocupación pola sanidade animal e vexetal, que nos obriga a poñer a punto todas as ferramentas organizativas de loita contras elas. A sanidade animal e vexetal pasou a requirir esforzos suplementarios, resultado do cambio climático.

Debemos manter as boas producións forraxeiras, básicas para producir alimentos a custos competitivos, mentres agardamos unha moderación dos custos de produción. Loitar para que os prezos das carnes e do leite non se derruben polo impulso da oferta. Teremos que reconverter as producións de viño tinto que non atopan oco nos mercados e coidar os mercados crecentes dos nosos viños brancos.

O sector lácteo transformador e o vitivinícola deberían verse impulsados polas axudas dos correspondentes PERTE. O conxunto da actividade transformadora deberá esforzarse por superar o escenario inflacionista dos custos de produción que deberán trasladar aos consumidores e ás exportacións. A aplicación das novas normas relacionadas coa recuperación dos envases, novos sistemas de etiquetado etc. ocuparon e ocuparán esforzos.

A partir de xuño de 2024, a Unión Europea dispoñerá dun novo Parlamento e unha nova Comisión, e deberán fixar a nova estratexia cara aos vindeiros anos. Moitas normas que estaban

en estudo quedaron no caixón, así como acordos con países terceiros. Que sucederá con todo isto?

Con este escenario, é absolutamente necesario que sigamos promovendo o reequilibrio na cadea agroalimentaria e que a produción deixe de ser o último elo contemplado na retribución do valor dos alimentos. Para isto, é imprescindible a concentración da oferta en cooperativas eficientes e profesionais que sexan capaces de defender os produtos fronte á agroindustria e á distribución. Neste contexto, todos debemos ser promotores para que isto suceda. Tamén dende as administracións se debe fomentar de xeito efectivo a concentración da oferta, especialmente no ámbito da transformación e comercialización.

Tamén dende as administracións se debe fomentar de xeito efectivo a concentración da oferta, especialmente no ámbito da transformación e comercialización.

01 AGACA, entidade representativa:

A Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agrarias, AGACA, é a organización que representa ao cooperativismo agroalimentario da Comunidade Autónoma de Galicia, tanto no ámbito da súa conxuntura económica, empresarial e social, como no da dimensión humana e profesional das persoas socias.

Na faceta institucional destaca a súa presenza nos foros onde se tratan os intereses do cooperativismo a nivel estatal e internacional, sexa de xeito directo, sexa a través da súa participación en organizacións representativas a nivel de España (Cooperativas Agroalimentarias de España) ou da Unión Europea (Comité Xeral Europeo de Cooperación Agraria – COGECA), fomentando o diálogo e a intercooperación entre distintos sectores a todos os niveis.

Adicionalmente, ofrece diversos servizos especializados de formación, información e asesoramento ao cooperativismo agroalimentario de Galicia en múltiples áreas.

Unha das principais vantaxes de pertencer a un colectivo como AGACA é a de sentirse apoiado e acompañado ao longo da actividade empresarial cooperativa. Nese senso, AGACA está en continuo proceso de actualización para satisfacer as máis esixentes demandas do cooperativismo agroalimentario galego a través de distintos servizos:

Representación profesional

En AGACA conflúen e canalízanse todas as propostas dos socios ante os foros correspondentes, de xeito que as cooperativas se sintan representadas e defendidas, co aval que outorgan 35 anos de experiencia e unha posición de recoñecemento e de respecto social.

Información especializada

- Informes Sectoriais.
- Novidades lexislativas e técnicas.
- Organización de Xornadas formativas.
- Publicación propia: revista *Cooperación Galega*.
- Elaboración e difusión de notas de prensa.
- Difusión de novas das entidades socias en revista, páxinas web e redes sociais.
- Elaboración de publicacións externas.
- Servizo de *clipping*.

Consultoría

- Estudos e viabilidade económico-financeira.
- Acompañamento integral ao emprendemento.
- Asesoría contable, fiscal, laboral e xurídica en cooperativas e explotacións agrarias e para persoas autónomas e outras empresas.
- Especialistas en constitución de cooperativas e SAT.
- Ordes de axudas. Seguimento e xestión.

Calidade

- Guía de Prácticas Correctas de Hixiene.
- Referencial de Leite de Vaca Certificado de Cooperativa (RLVCC).
- Certificación Leite de pastoreo.
- Certificación Benestar Animal.
- Análise de Perigos e Puntos de Control Críticos (APPCC).
- Rexistro Sanitario.
- Diagnóstico e control de calidade.
- Asesoramento para implantación de normas GLOBALG.A.P. e BRC (British Retail Consortium) e IFS.

Formación

- Ampla oferta formativa especializada.
- Horario flexible.
- Todos os niveis formativos.
- Aplicación inmediata ao posto de traballo.
- Presencial, a distancia e teleformación.

Estudos Socioeconómicos e proxectos comunitarios

- Informes socioeconómicos periódicos.
- Realidade social: muller, xuventude, terceira idade emprego etc.
- Análises e estatísticas.
- Enquisas.
- Investigacións de mercado.
- Participación en proxectos de desenvolvemento europeos e comunitarios.

Innovación, comercialización e Internacionalización

- Acompañamento a cooperativas en proxectos de I+D+i.
- Participación en proxectos de innovación.
- Asesoramento en identificación e xestión de iniciativas empresariais.
- Redes de colaboración.
- Intercooperación e Internacionalización: redes de contactos, misións inversas etc.
- Planificación estratéxica.

Seguros

- Asesoramento personalizado.
- Agroseguros.
- Seguros profesionais e domésticos.
- Responsabilidade Civil de directivos e Consellos Reitores.

02 Estrutura organizativa

Asemblea Xeral

A Asemblea Xeral de AGACA —constituída por un representante de cada cooperativa socia— é o órgano supremo da vontade social.

O exercicio do voto é ponderado de 1 a 5 por entidade socias, segundo a relevancia socioeconómica de cada unha.

Reúnese, como mínimo, unha vez ao ano. É onde se aproban a xestión realizada no último exercicio económico e os plans de traballo para o seguinte. Na actualidade, está integrada por 93 entidades socias que, como tal, teñen a obriga estatutaria de “asistir, a través dos seus representantes legais, ás Asembleas Xerais da Unión”.

Consello Reitor

O Consello Reitor da Unión, nomeado en 2021 pola XXXIII Asemblea Xeral Ordinaria por un período de catro anos, está constituído por sete cooperativistas que representan aos principais sectores agrarios e se encargan da Dirección da Unión entre asembleas.

	NOME	COOPERATIVA
Presidenta	D ^a . Carmen Rodríguez Rodríguez	Cooperativa Clun
Vicepresidente	D. José Manuel López Tellado	Cooperativa Aira
Secretario	D. José Luis Rey Rodríguez	Cooperativa Coren
Tesoureiro	D. Javier Iglesias Sendín	Cooperativa Viña Costeira
Vogal	D. Rafael Tejeda Vázquez	Cooperativa Proterga
Vogal	D. Alberto Amil Chaves	Cooperativa Horsal
Vogal	D. Xoán Antonio Allegue López	Cooperativa Martín Códax

Representantes Sectoriais

Os representantes das Xuntas Sectoriais determinadas nos Estatutos Sociais da Unión, elixidos na XXXIII Asemblea Xeral Ordinaria de AGACA celebrada en xullo de 2021, son:

1.- Xunta sectorial de Abastecementos e Servizos

Representante: D. José Manuel López Tellado

Suplente: D. Juan Novo Novo

2.- Xunta sectorial de Gandería Intensiva. Avicultura, Porcino e Coellos

Representante: D. José Luis Rey Rodríguez

Suplente: D. Natalio García Corral

3.- Xunta sectorial de Vacún de Carne, Ovino, Caprino e outras carnes

Representante: D. Rafael Tejeda Vázquez

Suplente: D^a. Susana Trastoy Polo

4.- Xunta sectorial de Froitas e Hortalizas

Representante: D. Alberto Amil Chaves

Suplente: D. José Antonio Rodríguez Cornes

5.- Xunta sectorial de Leite- Derivados Lácteos

Representante: D^a. Carmen Rodríguez Rodríguez

Suplente: D. José Antonio Presedo Miranda

6.- Xunta sectorial de Viño - Interior

Representante: D. Javier Iglesias Sendín

Suplente: D. Manuel Fernández Pérez

7.- Xunta sectorial de Viño - Costa

Representante: D. Xoán Antonio Allegue López

Suplente: D^a. Dolores Calvo Méndez

Equipo técnico

Dirección

- Higinio Mougán Bouzón

Responsable da Dirección e da Xestión Económica. Executor das ordes do Consello Reitor.

Formación

- Loli Couso Costa
Responsable de Formación e dos subsectores de Horta, Flor e Viño. Coordinadora de oficina (Santiago) e da Calidade Interna.
- Berta Pérez Santiago
Control e seguimento da actividade formativa.

Asesoramento

- Montserrat García García
Responsable do Asesoramento contable, laboral e fiscal a cooperativas en Lugo. Coordinadora de oficina (Lugo e Ourense).
- Eva Barreiro Pernas
- María Rodríguez Seijas
- Diana Espiño Lamas
Asesoría e contabilidade a entidades en Lugo.
- Maite Porto Rey
Asesoría e contabilidade a entidades en Ourense.

Cooperativismo

- Carlos Ares Fernández
Responsable de Sector Lácteo, Promoción Cooperativa, Axudas e Asistencia Técnica.

Comunicación

- Rosa Vázquez Segade
Responsable de Comunicación Externa, coordinadora da revista *Cooperación Galega* e do Servizo de Comunicación.
- Esperanza Otero Pérez
Apoio ás áreas de Comunicación.

Estudos e igualdade, comercialización e internacionalización

- Ruth Rodríguez Ferreiros
Responsable de Estudos Socioeconómicos e Igualdade e da Área de Comercialización e Internacionalización.
- Demetrio Bedriñana Bañico
- Sara Alarcón Sabarís
Apoio a diferentes áreas de proxectos estatais e comunitarios.

Calidade

- Sergio García Louzao
Responsable de Calidade agroalimentaria e Innovación
- Ángel Castro Ramos
- María Bernadette Fernández Santonil
- María Teresa Saura Leira
- Luis Ruano Conejero
- Estefanía González Poyán
- Ana Gloria Núñez Rodríguez
- Diego Vázquez Miramontes
- Francisco López Calvo
- Javier Martínez Caamaño
- Alba Simón Valladares
- Nicolás Ares Paredes
- Laura Balboa Mejuto
- Gloria Arias Fraga
Técnicos de campo especializados na implantación de sistemas de calidade en explotacións.

Contabilidade

- Ana Vázquez Mougán
Contabilidade, administración e apoio á formación cooperativa.

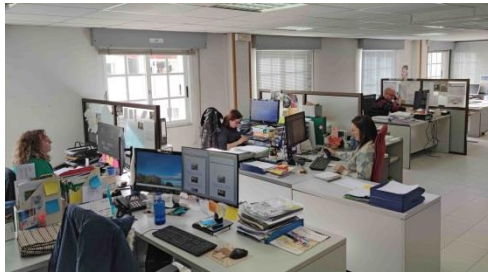
Seguros

- Montserrat Ventura Blanco
Responsable de Asesoramento en seguros a cooperativas e SAT.

Estrutura temporal

A estrutura do persoal técnico e bolseiros e bolseiras temporais lígase aos diferentes proxectos, programas, servizos e actividades formativas de carácter temporal dentro das actividades de AGACA. Na categoría de conferenciantes en cursos, seminarios e xornadas superáronse as 20 persoas expertas e colaboradoras, que serviron de apoio á estrutura técnica para desenvolver programas vangardistas e de carácter innovador en diferentes eidos do cooperativismo rural en Galicia.

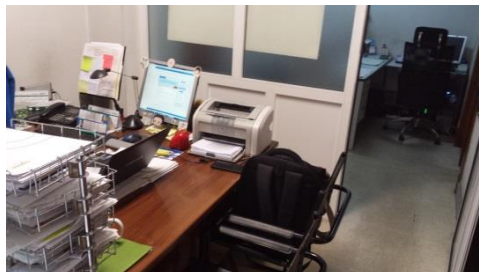
Locais e medios

Oficina en Santiago, adquirida en 1992 e sita na Rúa Tomiño nº 22-Soto, de 350 m² (dúas plantas). Dispón de dúas salas de reunións, varios postos de traballo, biblioteca especializada, rede informática con conexión á Internet, medios audiovisuais (cámaras, proxectores de transparencias etc.), fotocopiadora e impresora conectadas aos equipos informáticos, múltiples liñas de teléfono fixas e móbiles etc.

Oficina en Lugo, adquirida en 1993 e situada na Rúa Poeta Noriega Varela, 30-entresollado, de 120 m², con: sala de reunións, varios postos de traballo, conexión á Internet e fotocopiadora integrada na rede local. En 2006 ampliáanse as instalacións coa adquisición e adaptación dun local de 120 m² lindeiro, conformándose como aula de formación e, alternativamente, para uso do persoal de campo.

Oficina en Ourense, sita na Rúa Bedoia, 7-2º local 1, de 60 m², en réxime de aluguer, con sala de reunións no centro da cidade. Varios postos de traballo con conexión á Internet e fotocopiadora integrada na rede local.

03 Exercicio de representación

En Organismos

O exercicio de representación, difusión e defensa dos intereses do cooperativismo agroalimentario galego é a principal misión de AGACA.

Un dos seus piares é a participación en Cooperativas Agro-alimentarias de España, entidade representativa do conxunto das cooperativas do sector en España e da que é membro constituínte. O vicepresidente de AGACA forma parte do seu Consello Reitor en representación das cooperativas de Galicia.

Cooperativas Agro-alimentarias organiza o exercicio da representación a través da figura dos Consellos Sectoriais. Na súa directiva participan representantes de varias cooperativas galegas, integrantes de AGACA:

- D. Daniel Ferreiro Otero (Aira). Presidente do Consello Sectorial de Leite e Produtos Lácteos de Cooperativas Agro-alimentarias e actualmente tamén, presidente de InLac.

A Unión está presente en varios organismos e mesas de negociación entre as que destaca o LIGAL (Laboratorio Interprofesional Galego para a Análise do Leite).

O LIGAL é o órgano responsable da análise e control do leite das ganderías galegas. O representante de AGACA neste órgano é José Ramón Ratón Varela (Aira)—co apoio técnico de Sergio García (AGACA), quen asistiu a todas as reunións convocadas por este órgano. O Comité de Certificación da IXP Ternera Gallega e Vaca Galega e Boi Galego conta con representación, por parte de AGACA, de Sergio García, que asistiu a todas as reunións convocadas por este órgano.

Outros foros nos que AGACA está presente son a Mesa do Leite, a Mesa do Viño, a Comisión Territorial de Galicia dos Seguros Agrarios, as Mesas Electorais das Denominacións de Calidade de Galicia, a Mesa da Carne e o Clúster Alimentario de Galicia dende a súa fundación.

Consello Galego de Cooperativas

AGACA ten tres representantes e tres suplentes neste órgano de promoción do cooperativismo, creado baixo a normativa da Lei 5/1998 de Cooperativas de Galicia e con sede social na Dirección Xeral de Emprego, sendo a súa presidenta a Sra. Conselleira de Promoción do Emprego e Igualdade. É un órgano paritario de representantes das cooperativas de todas as clases e das administracións públicas de Galicia. No ano 2021 procedeuse á renovación dos cargos do COGACO. Os representantes de AGACA son:

- Titular Primeiro: D^a. Carmen Rodríguez Rodríguez.
- Titular Segundo: D. José Manuel López Tellado.
- Titular Terceiro: D. Higinio Mougán Bouzón.
- Suplente Primeiro: D. José Luis Rey Rodríguez.
- Suplente Segundo: D. Javier Iglesias Sendín.
- Suplente Terceiro: D. Alberto Amil Chaves.

Nas reunións do COGACO e outras complementarias tratáronse en 2023 cuestións como:

- Emisión de informe sobre o proxecto de Orde pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións para o apoio á consolidación das entidades da economía social de Galicia “Bono consolida economía social” e se procede á súa convocatoria para a anualidade 2023.
- Emisión de informe sobre o proxecto de orde pola que se establecen as bases reguladoras do Programa ES-Transforma en cooperativas ou sociedades laborais e se procede a súa convocatoria para a anualidade 2023.
- Deliberación e propostas para o Día do Cooperativismo 2023 e a elección do lugar onde se celebrará este ano.
- Emisión de informe sobre o proxecto de orde pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión, en réxime de concorrència competitiva, de subvencións ás entidades colaboradoras da Rede Eusumo para realizar actividades de promoción e impulso do cooperativismo e a economía social, e se convocan para os anos 2023 e 2024.
- Emisión de informe sobre o proxecto de orde pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión, en réxime de concorrència competitiva, de subvencións ás entidades colaboradoras da Rede Eusumo para realizar actividades de promoción e impulso do cooperativismo e a economía social, e se convocan para os anos 2024 e 2025.
- Proxecto de orde de 2024 pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións para o apoio á consolidación das entidades da economía social de Galicia “Bono consolida economía social” e se procede á súa convocatoria para a anualidade 2024.
- Orde pola que se establecen as bases reguladoras para a concesión, en réxime de concorrència non competitiva, das subvencións para o fomento do emprendemento en economía social (Programa APROL – Economía Social) e se convocan para o ano 2024.
- Orde pola que se establecen as bases reguladoras de subvencións para sufragar os gastos de funcionamento das entidades asociativas de cooperativas, sociedades laborais, centros especiais de emprego e empresas de inserción e se convocan para o ano 2024.
- Orde pola que se establecen as bases reguladoras dos Premios á cooperación, e se procede á súa convocatoria para o ano 2024.
- Orde pola que se establecen as bases reguladoras do certame Cooperativismo no ensino, dirixido ao alumnado dos centros educativos de Galicia, e se procede á súa convocatoria para o ano 2024.

Sen lugar a dúbidas consolidar as axudas “Bono consolida economía social” con convocatorias anuais sucesivas foi unha das tarefas de maior interese das cooperativas socias, xunto coas axudas da Rede Eusumo.

Propostas a unha nova Lei de Cooperativas de Galicia

No segundo semestre do ano a Unión de Cooperativas AGACA organizou tres reunións coas cooperativas socias coa finalidade de artellar propostas a unha Nova Lei de Cooperativas de Galicia. Deséxase introducir melloras e modificacións en aspectos tales como:

- A Dixitalización e gratuidade do Rexistro de Cooperativas.
- Domicilio social e sede electrónica. Importancia ás páxinas web das cooperativa.
- A sociedade cooperativa en constitución.
- Admisión en calidade de persoa socia.
- Baixa da persoa socia.
- Obrigas das persoas socias. Expulsión.
- Causa de baixa xustificada.

- Dereito de información.
- Disciplina social.
- Operacións con terceiros.
- Achegas e reembolso do capital social.
- Convocatoria asemblea xeral. Formas de convocatoria. Constitución.
- Dereito de voto na asemblea xeral.
- Valoración das achegas en especie.
- Xuros máximos das achegas obrigatorias.
- Imputación de perdas.
- Dotación do fondo de reserva obrigatorio.
- Aplicación do fondo de formación e promoción.
- Fondos voluntarios e de libre disposición.
- Socios e socias excedentes e socios e socias a proba.
- Conformación do Consello Reitor.
- Achegas de novas persoas socias.
- Transmisión das achegas.
- Igualdade de xénero.
- Modernización do COGACO.
- Modificación do voto delegado.
- Facultacións da asemblea xeral.
- Disolución e liquidación da cooperativa.

Agardamos que a Consellería competente en cooperativas asuma o reto e a obriga de facer unha nova lei de cooperativas de Galicia actual e moderna.

Consello Galego de Economía Social

AGACA ten dous representantes neste órgano de promoción da Economía Social, creado baixo a normativa da Lei 6/2016, do 4 de maio, da economía social de Galicia, e con sede social na Secretaría Xeral de Emprego, sendo a súa presidenta a Sra. Conselleira de Promoción do Emprego e Igualdade. É un órgano para a promoción e fomento da Economía Social en Galicia.

No ano 2021 procedeuse á renovación dos cargos do Consello Galego da Economía Social. Os representantes de AGACA son:

- Titular Primeiro: D^a. Carmen Rodríguez Rodríguez
- Titular Segundo: D. Higinio Mougán Bouzón
- Suplente Primeiro: D. Xoán Antonio Allegue López
- Suplente Segundo: D. Rafael Tejeda Vázquez

No ano 2023 celebráronse varias reunións informais coa finalidade de avanzar e concretar a ESTRATEXIA GALEGA DE ECONOMÍA SOCIAL 2023/2026, como un documento governamental clave cara aos vindeiros anos. Neste ámbito, dende AGACA insistimos nos seguintes aspectos:

- Solicitamos que, na medida do posible, a estratexia tamén abarcase ás empresas de capital propiedade 100% das cooperativas.
- A importancia do reto das persoas, coa finalidade de reter talento, impulsar a remuda xeracional e atraer traballadores e traballadoras ao eido agroalimentario.
- O interese das cooperativas agroalimentarias en que se apoiem os procesos de integración e fusión coa finalidade de incrementar o tamaño medio.
- A necesidade urxente de contar con unha Nova Lei de Cooperativas de Galicia.

Foro pola Economía Social Galega

A finais do ano 2017, por iniciativa de cinco entidades da Economía Social de Galicia, iniciamos os contactos para poñer en marcha o

Foro pola Economía Social Galega –punto de encontro para impulsar o cooperativismo e a economía social na nosa Comunidade–, iniciando as accións mediante un evento celebrado o 13 de marzo de 2018 no que se recolleu a DECLARACIÓN EN FAVOR DA ECONOMÍA SOCIAL GALEGA ante numerosos convidados das administracións públicas e de axentes sociais e parlamentarios de Galicia.

O Foro pola Economía Social Galega está constituído polas seguintes entidades: Unión de Cooperativas AGACA, EspazoCoop (agrupa ás cooperativas de traballo asociado), Aesgal (agrupa ás sociedades laborais de Galicia), Cegasal (agrupa aos centros especiais de emprego sen ánimo de lucro de Galicia) e Aeiga (agrupa ás empresas de inserción social de Galicia).

No mes de xuño do ano 2020 foron rexistrados os Estatutos da Asociación. O Foro guiase no seu plan de traballo polo PLAN ESTRATÉXICO DO FORO POLA ECONOMÍA SOCIAL GALEGA, no que se recollen as grandes liñas de traballo conxunto.

Ao longo do ano 2023, o Foro pola Economía Social Galega traballou nas seguintes accións:

1. Lei Integral de Economía Social, que estaba en fase de debate a proposta do Ministerio de Traballo e Economía Social.
2. Celebración da Asemblea da Economía Social Galega o 14 de xuño, cun foro sobre O márketing na Economía Social.
3. PERTE Economía Social. Posibilidades de beneficiarse da convocatoria.

Finalmente, ao longo do ano 2023, ademais de numerosos contactos e relacións coas institucións, traballouse en aspectos relacionados coa organización interna de ForoESGal, na súa proxección exterior, e na presenza en CEPES (Confederación Empresarial Española de Economía Social).

Reunións dos órganos sociais de AGACA

O 14 de xuño de 2023 reúnense representantes de 29 entidades socias de AGACA en Asemblea Xeral Ordinaria, coa asistencia telemática e presencial. Nesta XXXV Asemblea Xeral Ordinaria da Unión aprobáronse os correspondentes informes anuais e a proposta de traballo para o ano 2023. Ademais, tamén se procedeu ao nomeamento de novos auditores de contas polo período dos tres vindeiros anos.

Ao longo do ano 2023 o Consello Reitor celebrou seis reunións ordinarias de traballo, todas de tipo presencial, nas que se trataron temas xenéricos relacionados coas cooperativas agroalimentarias, así como aspectos organizativos, económicos, representativos e sociais de AGACA. Ademais, este ano 2023 fíxose un especial seguimento ás cuestións relacionadas coa crise inflacionaria e os seus efectos nos diferentes sectores.

XXXV Asemblea Xeral de AGACA. 14 xuño 2023.

O Consello Reitor, co apoio do equipo técnico de AGACA, organiza, controla e avalía todos os temas xerais que reflicte esta Memoria.

Os temas máis salientables e ordinarios, tratados de xeito especial polo Consello Reitor, foron:

- Análise económico-financeira da entidade, aprobación de contas, de orzamentos e de contas das sociedades participadas e outros asuntos económicos.
- Aprobación da documentación a presentar na XXXV Asemblea Xeral de AGACA: Contas Anuais, Memoria Anual e convocatoria da XXXV Asemblea Xeral Ordinaria.
- Nomeamentos de representantes de AGACA ante diferentes organismos.
- Información sobre as xestións e entrevistas con altos cargos das Administracións.
- Información e debate sobre a participación de AGACA en diferentes organismos de interese: Cooperativas Agro-alimentarias de España e os seus Consellos Sectoriais, Mesas de traballo, Clusaga etc.
- Aprobación e seguimento de convenios.
- Sinatura do protocolo de colaboración con Vegalsa e con entidades financeiras e institucións, como Caixa Rural Galega, xunto con diversas accións destinadas ao impulso do cooperativismo.
- Seguimento de campañas: horta, viño etc.
- Seguimento dos mercados agrarios, gandeiros e de materias primas.
- Iniciativas de promoción comercial dos alimentos cooperativos.
- Seguimento e presenza das actividades representativas en diferentes foros.
- Altas e baixas de persoas socias.
- Presentación e seguimento de proxectos de desenvolvemento cooperativo, tanto a nivel autonómico coma estatal ou da Unión Europea.
- Seguimento das actividades formativas desenvolvidas por AGACA en colaboración con diferentes organismos.
- Seguimento das actividades relacionadas cos proxectos de I+D+i, promoción comercial, rurais, de xénero etc. desenvolvidas por AGACA en colaboración con diferentes organismos.
- Actividades de asistencia técnica desenvolvidas por AGACA en colaboración con diferentes organismos.

Representación

O ano 2023 foi un exercicio denso dentro da xa recobrada normalidade post-pandemia. Porén, no marco da normalidade non faltaron acontecementos que requiriron a atención e preocupación dos diferentes representantes institucionais de AGACA. Neste senso, ademais de abordar a forte crítica social pola inflación dos alimentos na cadea alimentaria, abríronse diferentes fronteiras de preocupación agraria, gandeira e cooperativa, como a presenza de novas enfermidades e pragas (verme desfolgador do millo, enfermidades das vacas EHE e lingua azul, flavescencia dourada nas viñas...) e a continuidade das tradicionais (mildio nos cultivos), fauna salvaxe e nova fauna como as velutinas, elevado nivel de humidade incluso no verán o que provoca a podrencia dos cultivos e froitos... Con todo, dende AGACA fixéronse multitude de xestións perante as autoridades competentes para tratar de transmitir as dificultades e buscar alternativas e saídas aos problemas xerados por esta inesperada situación climática que castigou ao sector primario.

Ao longo de 2023 mantivéronse numerosos contactos con representantes políticos vencellados coa agricultura e gandería. Neste senso, relacionamos os máis destacados:

- Entrevistas e contactos da Sra. Presidenta de AGACA con Conselleiros/as e o Presidente da Xunta de Galicia.
- Seguimento e apoios ás cooperativas durante a aparición das novas enfermidades e pragas.
- Desenvolvemento dunha importante Xornada da Cátedra de Cooperativas para abordar aspectos e novidades organizativas, económicas, fiscais e legais que afectan á lexislación cooperativa en España.
- Participación no proxecto AGROSMARTglobal, que permitiu reunións de Bruxelas e unha entrevista da Sra. Presidenta de AGACA co Comisario de Agricultura da Unión Europea, Janusz Wojciechowski.
- Organización da delegación e participación no Foro Empresarial do COGECA titulado "POTENCIANDO O FUTURO DA AGRICULTURA: A importancia das cooperativas agrarias para impulsar o relevo xeracional", celebrado en Tarragona.
- Transmisión da postura das cooperativas a altos cargos da Xunta de Galicia en relación coa aplicación da Reforma da PAC, a guerra de Ucraína e diversos asuntos de tipo sectorial.
- Reunións relacionadas co Plan de Dinamización do Sector Cárnico e de Horta.
- Reunións con motivo da aplicación da Lei da Cadea Alimentaria: entrada en vigor do Rexistro de Contratos.
- Elección e apoio a Dolores Calvo, presidenta da Asociación Nós, As Mulleres e nova presidenta de AMCAE (Asociación de Mujeres de Cooperativas Agro-alimentarias de España), organización das mulleres directivas de cooperativas de España.
- Participación no Grupo de Traballo da Seca impulsado pola Consellería do Medio Rural.
- Reunións para formación e aconsellamento con representantes do Ministerio e da Consellería con motivo da aplicación Reforma da PAC.
- Contactos cara a impulsar os servizos de maquinaria en común e aproveitamento dos fondos Next Generation e Plan Renove, entre outros.
- Impulso de proxectos Next Generation relacionados co sector lácteo.
- Contactos e reunións con representantes políticos agrarios do Parlamento de Galicia.
- Organización da conferencia titulada O valor das cooperativas agroalimentarias para os socios e a sociedade na Unión Europea, con participación de importantes dirixentes de cooperativas de España, Irlanda e Portugal, así como de entidades de formación e desenvolvemento rural de Croacia e Letonia, no marco do proxecto AgriCoopValue.
- Seguimento aos Reais Decretos publicados a finais do 2022 e vinculados co Pacto Verde Europeo: avaliación de impactos e defensa dos intereses de socios e socias.

- Colaboración coa Universidade de Vigo no proxecto SAVES de dixitalización dos datos do Rexistro de Cooperativas de Galicia.
- Elevada actividade con proxectos vinculados coa Unión Europea.
- Importante Xornada sobre Cambio climático e Sostibilidade das cooperativas, con presenza da distribución e agroindustria, na que presentamos os datos de cálculo de pegada de carbono dos servizos técnicos de AGACA.
- Impulso á Mentorización de cooperativas agrarias para abordar problemas ou impulso a novas iniciativas en colaboración coa Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade.
- Impulso ao aconsellamento ás explotacións gandeiras en colaboración coa Consellería do Medio Rural.
- Organización e participación nas Xornadas “Mujeres de Cooperativas” celebradas en Ibiza, onde participaron 5 mulleres dirixentes de cooperativas de Galicia.
- Seguimento e contactos relacionados coa aplicación da Lei de Calidade de Galicia.
- Observatorio Lácteo: comentarios sobre os seus obxectivos e composición.
- Traslado da posición de AGACA sobre as liñas do Futuro PE PAC-Plan Estratégico da PAC.
- Reunións relacionadas coa aplicación da Conta Láctea no marco do aconsellamento.
- Seguimento á renovación dos Consellos Reguladores.
- Renovación do Equipo Técnico de AGACA, especialmente na oficina de Lugo.

Máis concretamente, coa Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade mantívose unha intensa relación de xestión de diferentes aspectos de interese para as cooperativas agroalimentarias, entre os que destacan:

- Reunións para a reconfiguración das actividades da Rede Eusumo e a propia reformulación ou revisión da finalidade e funcionamento da Rede.
- Proposta a unha nova Lei de Cooperativas de Galicia.
- Día do Cooperativismo 2023, celebrado en Agroflor. Narón.
- Día das Asembleas da Economía Social de Galicia.
- Premios ao Cooperativismo 2023.
- Plan ES-Mentoring, con elevado impacto positivo nas cooperativas agrarias.

Cooperativas Agro-alimentarias de España

AGACA participa activamente nos diferentes órganos internos e representativos desta importante entidade. Os aspectos clave desenvolvidos ao longo do ano 2023 en Cooperativas Agro-alimentarias de España foron os seguintes:

- Seguimento ás negociacións da Reforma da Política Agraria Común (PAC) e á redacción definitiva dos reais decretos de ordenación de explotacións, nutrición de solos...
- Seguimento moi directo ao proceso de aplicación da Lei da Cadea Alimentaria.
- Seguimento ao Plan de Recuperación, T. E Resiliencia. Información ás cooperativas.
- Premios Cooperativas Agro-alimentarias de España 2023: candidaturas.
- Novidades do BREXIT e principais efectos no sector.
- Desenvolvemento da Marca Cooperativa.
- Foro Empresarial do COGECA: “POTENCIANDO O FUTURO DA AGRICULTURA: A importancia das cooperativas agrarias para impulsar o relevo xeracional”.
- Modificación da Lei de Cooperativas do Estado.
- Actividade de Daniel Ferreiro como Presidente de InLac en representación das cooperativas leiteiras de España.

Asociación Galega de Mulleres de Cooperativas Agroalimentarias, Nós, As Mulleres

Dende a súa constitución no ano 2020, a Asociación Galega de Mulleres de Cooperativas Agroalimentarias, NÓS, AS MULLERES participa activamente en todas as accións dirixidas ás mulleres das cooperativas galegas. Esta asociación, promovida por AGACA, ten por finalidade principal o desenvolvemento integral da muller e das súas capacidades e a integración, participación e promoción da igualdade no seo do movemento asociativo agroalimentario. Outros dos seus obxectivos son:

- Representación e promoción.
- Fomento do cooperativismo e da economía social colaborativa. Participación.
- Formación.
- Profesionalización e mellora da competitividade.
- Igualdade e sensibilidade contra a violencia de xénero.

AGACA aprobou asinar un Acordo de Colaboración, en Calidade de Colaborador, coa asociación Nós, As Mulleres. Mediante este Acordo, AGACA comprométese, na medida das súas posibilidades, a fomentar a adopción de medidas para garantir a promoción e o fomento do principio de igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes no ámbito das relacións sociais e laborais e a participación equilibrada de mulleres e homes en postos de alta responsabilidade, aumentando a presenza das mulleres nos postos de dirección, administración, representación e goberno, e nos comités de xestión, se é o caso.

O día 24 de marzo de 2023, Unión de Cooperativas AGACA, xunto coa Universidade de Vigo e en colaboración coa Asociación Nós, As Mulleres, celebrou a Muller e agrocooperativismo galego, no marco do proxecto SAVES acollido ás axudas Rede Eusumo. No acto presentáronse os datos dos rexistros de cooperativas que recollen a presenza de mulleres nas cooperativas agroalimentarias.

Por outra banda, o día 22 de novembro de 2023, a Asociación Nós, As Mulleres celebrou a súa III Asemblea Xeral ordinaria, no Pazo de Toubes, instalacións da cooperativa Viña Costeira, na que ademais da información do estado económico e social da asociación, foi compartido coas asistentes o informe das actividades nas que colaborou a asociación con AGACA enfocadas primordialmente ás mulleres, en consonancia cos seus obxectivos sociais.

*III Asemblea Xeral de Nós, As Mulleres.
22 novembro 2023.*

Ao longo do ano 2023, en colaboración con AGACA desenvolvéronse as seguintes actividades:

1. A Muller e Agrocooperativismo en Galicia (proxecto SAVES), o 24 de marzo, en Santiago de Compostela.
2. Participación no Encontro nacional de mulleres cooperativistas, organizado por Cooperativas Agro-alimentarias de España e celebrado en Ibiza en maio.
3. Encontro con mulleres cooperativistas de Asturias, en Santiago, o día 24 de outubro.
4. Reunións cos consellos reitores de catro cooperativas para fomentar a participación das mulleres socias en Nós, As Mulleres e Encontros de mulleres cooperativistas noutras catro cooperativas, cunha participación de 50 mulleres, a través do programa de Asistencia Técnica do convenio entre Cooperativas Agro-alimentarias de España e o Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación, sendo AGACA a entidade beneficiaria. Como resultado das reunións cos consellos reitores, conseguiuuse a incorporación como socias de NAM de nove mulleres procedentes de tres cooperativas.
5. Encontro de mulleres cooperativistas galegas, celebrado o día 22 de novembro en Pazo de Toubes, con visita previa ás instalacións de Viña Costeira en Ribadavia, a través da axuda do Instituto das Mulleres a Cooperativas Agro-alimentarias de España e AGACA.
6. Celebración de cinco reunións da Xunta Directiva para abordar diferentes actividades.

É de destacar tamén que no mes de xuño de 2023 a presidenta de Nós, As Mulleres foi elixida presidenta de AMCAE, a Asociación de Mujeres de Cooperativas Agro-alimentarias de España, entidade na que anteriormente ostentaba o cargo de vicepresidenta.

En calidade de presidenta de AMCAE, Dolores Calvo participou no Encontro Estatal de Mulleres de CERES (Confederación de Mujeres del Mundo Rural) titulado Campesinas participando para transformar as políticas públicas, que se celebrou en Santiago de Compostela os días 24 e 25 de outubro, e na Xornada organizada pola Interprofesional del Vino de España, en Madrid o 17 de novembro.

Pola súa parte, a tesoureira da asociación, Mª José Manivesa, participou como relatora no acto organizado por CLUN en Melide con motivo do 8 de marzo, no Encontro Nacional de mulleres organizado por Cooperativas Agro-alimentarias de España en Ibiza no mes de maio e no Encontro de Empresarias de Galicia celebrado en A Coruña o día 9 de novembro.

Ademais, dentro do programa de Asistencia Técnica, AGACA elaborou e publicou tres entrevistas a mulleres cooperativistas, coa finalidade de dar visibilidade a súa actividade e o seu papel nas cooperativas agroalimentarias galegas.

Xornada Muller e Agrocooperativismo en Galicia. 24 mazo 2023.

04 Representación e actividades sectoriais

Despois dun ano regular en canto a producións debido ás pragas e enfermidades do gando e podremia tardía nas producións do agro, a falta puntual de auga suficiente na costa cantábrica (Mariña luguesa) fixo que se reduciran algúns rendementos de forma brutal e tamén os volumes de produción nalgunhas das producións clave do noso agro, como castañas, fabas ou mel e, en comarcas, o viñedo ou a mazá de sidra; con todo, logrouse un récord da Renda Agraria en España e en Galicia. O Ministerio de Agricultura, Pesca e

Alimentación lanzou en decembro unha estimación de crecemento da Renda Agraria española dun 11,1% en relación co ano anterior. Posiblemente o crecemento en Galicia fose superior.

Segundo o Ministerio caeu un 3,4% o valor bruto da Producción Vexetal polas fortes caídas da produción. No caso de Galicia, tivemos unha primavera moi rara e variable e un final de verán e outono moi húmidos, que ocasionaron fungos e podremia, afectando ás producións vexetais de diferente xeito, nalgúns casos, con descenso importantes nos volumes. Esta situación impactou brutalmente a produción de **fabas** e **castañas**, con perdas de máis da metade do volume habitual. Neste senso, as cooperativas que operan no sector das fabas ou de castañas foron duramente castigadas no exercicio 2023. A suba de prezos dos produtos compensou parcialmente estas baixadas de volume, salvo no caso das produtoras de fabas, castañas e **mazás de sidra** afectadas pola podremia, e algúns outros produtos menores máis.

Pola contra, Galicia tivo unha produción de **viño** e de **patacas** (principais producións vexetais) a uns niveis de volume moi aceptables que, xunto a un incremento de prezos superior a uns custos estabilizados, fixo incrementar fortemente as rendas na maioría da produción vexetal. Este ano 2023 as viñas suman unha nova preocupación, a *flavescencia dourada*, que dende Portugal está chegando aos viñedos de Galicia e anticipa graves perdas nun futuro próximo. A *Vespa Velutina*, que incrementou os ataques, xunto coas condicións climáticas do verán, fixo retroceder a produción de **mel** un ano máis, afectando ás cooperativas do sector.

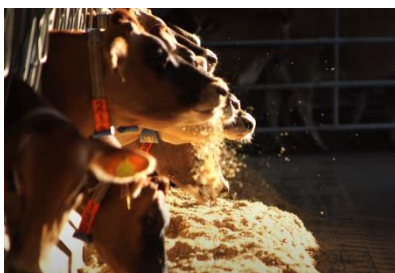
O mildio afectou a **viñedos** de determinadas comarcas reducindo brutalmente os volumes, que foron compensados por outras comarcas menos afectadas polas tormentas de verán. Por sorte, as comarcas máis afectadas polo fungo non son as máis produtivas nas diferentes Denominacións de Orixe galegas, o que fixo que a produción de uvas marcasse un novo récord en Galicia. Os custos dos insumos incrementáronse, especialmente os fitosanitarios, pero o incremento extraordinario do prezo da uva branca iniciado en 2021 veu a compensar sobradamente os incrementos de custos. Neste senso, apreciamos que as cooperativas melloraron fortemente os niveis de facturación, salvo aquelas que manteñen importantes producións de uva tinta. A uva tinta marcou unha tendencia exactamente contraria á uva branca, con descenso de prezos superiores ao 20% nalgunhas variedades. En canto aos caldos, hai fortes incrementos de valor nos viños brancos e unha constante depreciación do valor dos viños tintos. As adegas cooperativas enfróntanse a uns mercados tremendamente cambiantes, con fortes incrementos da demanda algúns anos (2020, 2021 e 2022) e outros anos coa demanda moito máis retraída (2023 e a actualidade). Outros retos do sector en 2023 foron unha idade elevada dos socios e socias, a escasa man de obra para afrontar as vendimas, a necesidade de talento nos equipos técnicos e unha necesaria incorporación de remuda xeracional en todos os elos

No sector de **horta** foi un ano con graves problemas de produción na primavera e inicios de verán (con prezos baixos) que se recuperaron cun bo final de campaña en volume e prezos, o que permite facer unha valoración moderadamente positiva a nivel de rendas en Galicia. O clima marcou as producións e prezos na horta. O sector que segue a padecer o uso da leituga como

produto reclamo no punto de venda da distribución. A distribución usa a leituga como arma para a guerra de captación de clientes, incluso a pesar de reducir ou eliminar as súas marxes comerciais habituais. En resumo, o 2023 foi un ano moi inestable en horta, con continuos dentes de serra na produción e con prezos baixos ao inicio da campaña, que foi compensada ao final do verán con mellores producións e prezos. No seu conxunto, as cooperativas tiveron un ano malo en resultados económicos polo esforzo que supuxo manter o servizo aos clientes. Posiblemente, a media dos seus socios tivo un resultado moderadamente positivo, algúns con malos resultados e outros con bos resultados.

Na produción animal o valor récord rexistrado foi consecuencia exclusivamente duns prezos dos produtos gandeiros máis altos. As producións incrementáronse moi pouco, con gandeiros moi afectados e prexudicados polas enfermidades do gando: lingua azul, enfermidade EHE, verme desfolador do millo. Neste incremento de prezos do ano 2023 destacan os ovos (+32,2%) a leite (+21,1%) o gando porcino (+16,3%) e a carne de aves (+6%). Sen embargo, se ampliamos estes datos aos últimos trinta anos, vemos que a renda agraria estivo a perder peso, e so se foi compensando co incremento das producións e o descenso dos efectivos produtivos. Tal como se comentou, convén resaltar a contención xeral dos volumes de produción.

No sector **lácteo** destacan: o incremento medio do prezo do leite en orixe dun 22,4%, un pequeno incremento da produción en Galicia, un lixeiro descenso dos prezos dos pensos e, xa máis importante, de carburantes e fertilizantes. Porén, outros custos víronse incrementados (sementes, fitosanitarios, gastos veterinarios, servizos agrarios...). As granxas pecharon o ano cun prezo medio na contorna dos 53 céntimos, o que fixo que este ano sexa excelente e histórico para a principal produción agraria galega. Ademais os case 6.000 gandeiros e gandeiras de Galicia produciron arredor de 3 millóns de toneladas, marcando un novo récord produtivo: 1.600 millóns de euros de facturación das granxas, chegando ao 41% da produción e ao 55% das granxas de España. Neste contexto favorable, apreciamos un forte incremento da facturación das cooperativas agroalimentarias de Galicia, dando continuidade aos incrementos producidos no ano 2022. Os incrementos de facturación das cooperativas centráronse na venda dos produtos dos socios, pois no que ten que ver con insumos e servizos, vemos como as facturacións se manteñen estables en relación co ano 2022 con algún leve incremento ou descenso. Concretamente, a produción de penso mantívose estable en termos de volume nas cooperativas. O peche de explotacións por falta de remuda e a enfermidade EHE marcaron unha tendencia clara de menos gandeiros e gandeiras cara ao futuro e de menos persoas socias activas nas cooperativas.

Tamén o **vacún de carne** gozou de bos prezos, especialmente a Ternera Gallega Suprema, ao longo de todo o ano 2023. Entendemos que os incrementos dos ingresos das ganderías de vacún de carne, historicamente castigadas, viñeron compensar anos de perdas de rendas. Ademais, en 2023 a gandería de vacún de carne recibiu axudas e apoios extraordinarios que axudaron a apuntalar as rendas dos gandeiros e as gandeiras. A lingua azul e a enfermidade EHE convertéronse nas grandes preocupacións das ganderías, xunto coa tuberculose bovina que aparece puntualmente e castiga moi duramente ás explotacións directamente afectadas. Neste senso, urxe artellar melloras e investigación para loitar contra estas enfermidades, ao tempo que se deben artellar apoios para as granxas afectadas. Na gandería de bovino, e mesmo no porcino e nas aves, o foco das preocupacións está no eido da sanidade animal. Finalmente, as cooperativas de vacún viron incrementarse os niveis de facturación, pero preocupa a escasa fidelidade dos gandeiros e as gandeiras ante unha situación de eventual bonanza de prezos.

En España o **porcino** converteuse nun sector resiliente, competitivo e líder mundial, xa que se exportou por valor de máis de 9.000 millóns de euros, cunha balanza comercial positiva de máis

de 8.000 millóns de euros e un censo de 30,6 millóns de animais (dos cales máis dun son galegos). Isto supón un lixeiro descenso, acadándose 4,88 millóns de toneladas de carne. Trátase dun sector moi eficiente e constantemente ameazado pola Peste Porcina Africana, entre outras enfermidades. Con forte incremento dos prezos da carne e o lixeiro descenso dos prezos dos pensos, o sector tivo un exercicio 2023 excelente, o que fortalece ás explotacións gandeiras e ás cooperativas que tradicionalmente operan no sector.

Finalmente, convén comentar o importante incremento nos volumes de produción da **carne de aves**, así coma o incremento sostido dos prezos, o que provocou un incremento máis que aceptable nas rendas do sector. A carne de aves está en constante variación de prezos, aínda que no ano 2023 se aprecia unha media superior de prezos máis estable. Por tanto, bos resultados no sector de carne de aves en 2023 que é moi importante para a principal cooperativa agroalimentaria galega e unha das máis importantes de España.

En relación á **transformación** agroindustrial das cooperativa galegas, no ano 2023 apreciamos que seguiron incrementando o valor dos transformados e sumando man de obra ocupada, moi importante no noso medio rural, pois algunhas son a única industria do concello onde están instaladas. Dende o plano industrial, as cooperativas viviron o ano condicionadas polo escenario inflacionista e o incremento dos custos que teñen que trasladar aos clientes. A implantación do imposto ao plástico, os aspectos regulamentarios relacionados cos envases e embalaxes e novidades na etiquetaxe en viño (introdución dos valores nutricionais) forman parte dos retos abordados en 2023 polas cooperativas con actividade industrial. Non obstante, o incremento da Marca de Distribución (MDD), que acada porcentaxes superiores ao 50%, fronte ao descenso da Marca de Fabricante (MDF) é a peor noticia do ano 2023. A este elemento comercial clave, engádese a loita descarnada emprendida a inicios do 2024 pola distribución en contra da agroindustria a efectos de seguir incrementando os seus marxes comerciais.

Por último, a **neutralidade carbónica** que busca Europa, e que trae de cabeza aos sectores produtor e transformador, foi obxecto de debate e análise pola cadea de valor o pasado ano 2023 a proposta de AGACA. Cumprir cos obxectivos do Pacto Verde Europeo trae de cabeza a profesionais da agricultura e a gandería de Galicia, xunto coas políticas ligadas ao benestar animal. Ademais, moitas das medidas ditadas dende a España seca de Madrid e o Mediterráneo non se adaptan para nada a Galicia. Así, atopámonos que Galicia encabeza as comunidades autónomas con menos aplicación de ecorrèximes do Estado, xunto con Madrid e Illas Baleares.

Sector de Leite-Derivados Lácteos

Carmen Rodríguez

Representante da Xunta Sectorial de Leite-Derivados Lácteos

O sector lácteo aumenta en 2023 a súa rendibilidade grazas ao incremento do prezo medio en orixe nun 22% e á estabilización á baixa dos principais insumos. Os aumentos da produción e da renda agraria baséanse fundamentalmente na suba dos prezos e na baixada dos custos tras os máximos rexistrados en 2022. Ademais, no caso galego, ao importante incremento medio de prezos medios nun 22,4% súmase un lixeiro aumento das producións, ata superar, por primeira vez na historia, os 3.000 millóns de toneladas producidas.

Os pensos apenas baixaron de prezos medios en relación ao ano 2022 (lembreos que son o principal custo de produción). Pero, a enerxía e os combustibles baixaron de media, un 31,9% e os fertilizantes, un 27,4%. No entanto, outros custos (sementes, servizos gandeiros, fitosanitarios etc.) víronse incrementados. As estimacións indican que o prezo medio cobrado polo leite en 2023 foi de 53 céntimos por litro. Estes datos sitúan á produción do sector lácteo galego nuns ingresos brutos por encima dos 1.600 millóns de euros, alcanzando o 55% das granxas do Estado e o 41% da produción de leite.

Non obstante, os prezos medios do leite de Galicia son inferiores, en catro céntimos, aos que se pagan en Asturias. Isto debería facer reflexionar ao conxunto do sector (administracións, organizacións sindicais, operadores etc.) da importancia de dispor dunhas cooperativas lácteas potentes en Galicia, pois comprobamos que as comunidades autónomas con cooperativas ben dimensionadas teñen uns prezos medios sensiblemente superiores á media de España e, por suposto, a Galicia.

En 2023, os gandeiros galegos gozaron de prezos medios moi superiores aos dos gandeiros da UE despois de moitos anos recibindo prezos menores que os dos seus homólogos europeos. En definitiva, a mellora xenética dos rabaños de vacas de leite de Galicia pouco ten que envexar á dos países máis avanzados do mundo, e a produción media por vaca e ano segue incrementándose, grazas á eficiencia produtiva e á profesionalización xeral do sector.

Por último, destacar que en 2023 se incrementaron as importacións de leite e derivados, o que nos debe facer reflexionar sobre as grandes debilidades que perseguen aos produtores de leite de Galicia: a súa escasa presenza nos procesos de comercialización e valorización do leite. Este feito colocou ás pequenas industrias lácteas en dificultades, especialmente aos queixeiros que traballan produtos con escaso valor.

Á marxe da actividade láctea puramente produtiva, os gandeiros galegos reivíndicanse como conservadores do medio en calidade de xestores do territorio, polo que ben merecen os correspondentes apoios.

A neutralidade de carbono que demanda a UE trae de cabeza ao sector como se puido comprobar na Xornada de Sostibilidade celebrada no pasado mes de outubro, organizada por AGACA. A este reto súmase o do Pacto Verde Europeo, xunto coa nova PAC e as esixencias dos ecorréximes e a condicionalidade reforzada, xa que os novos requisitos do Plan Estratégico da PAC pouco se axustan á realidade produtiva de Galicia. Todo isto, inmersos en pleno cambio climático, e achegándose novas enfermidades ao sector: lingua azul, EHE..., que xeran gran preocupación entre os/as profesionais do sector e obríganos a solicitar vacinas para blindar ás explotacións que non foron afectadas.

Reforma da PAC, normas comunitarias e sector lácteo galego

Dende AGACA fixemos un seguimento constante aos traballos encamiñados á posta en marcha da reforma da PAC e ao seu impacto no sector e nas cooperativas lácteas. Dende AGACA insistimos no deseño de ecorréximes adaptados á nosa realidade produtiva e en posibilitar unha intervención sectorial específica no lácteo que apoiase actuacións conxuntas de cooperativas.

Finalmente, o 29 de decembro de 2022 publicáronse no BOE oito reais decretos que se suman á Lei que regula o sistema de xestión e aos de intervencións específicas para os sectores de froitas e hortalizas, vitivinicultura e apicultura xa aprobados, que garanten a aplicación e coordinación da nova PAC a partir do 1 de xaneiro de 2023. Seis, dos oito decretos, regulan cuestións ligadas á xestión das axudas: gobernanza, intervencións do plan estratéxico, requisitos comúns e solicitude única, axuda básica á renda para a sostibilidade, condicionalidade reforzada e condicionalidade social, xestión e control das intervencións e o Sistema de Información das Explotacións (SIEX). Os outros dous decretos, que non afectan ás axudas directas pero si á consecución dos obxectivos do plan estratéxico da PAC, regulan a nutrición sostible dos solos e o uso sostible dos produtos fitosanitarios.

Tras o primeiro ano de aplicación da nova PAC podemos asegurar que ten numerosas eivas das que demandaremos unha axeitada corrección diante das autoridades competentes, en aspectos como:

- Que os agricultores/as e gandeiros/as de Galicia teñan máis facilidades de acceso á reserva e se garanta reserva suficiente para as novas incorporacións ao sector.
- Que en Galicia non se considere río aos numerosos e pequenos cursos de auga que ocupan o noso territorio cun ancho inferior aos cinco metros.
- Dado o carácter minifundista de Galicia, que o 4% de elementos non produtivos esixidos se considere cumprido téndose en conta a superficie de lindes, sebes, balados, franxas, árbores etc, a nivel de toda a Comunidade Autónoma.
- Que, en relación co ecorréxime en terras de cultivo, a obriga de sementar ao menos un 10 % de especies mellorantes, non supoña a necesidade de incluír unha porcentaxe de leguminosas que, en todo caso, debería considerarse como un plus e xerar un complemento ao pago principal.
- Que, en relación co ecorréxime de espazos de biodiversidade, o 7% de elementos non produtivos esixidos poida considerarse cumprido se se ten en conta a superficie de lindes, sebes, balados, árbores etc, a nivel de toda a Comunidade Autónoma.
- Que, dado que en Galicia, o uso de fondos de Intervención Sectorial de Viño para as medidas de colleita en verde ou destilación de crise teñen un impacto moi reducido, se outorgue unha compensación a través dunha maior asignación de fondos para a reestruturación de viñedos e para investimentos en adegas, co obxectivo de que non queden proxectos viables sen asignación de subvención.

En relación coa aplicación da Condicionalidade Reforzada e do Pacto Verde Europeo no sector agrario e gandeiro, dende AGACA propoñemos unha serie de medidas de modificación dos Reais Decretos publicados:

- **RD Nutrición de Solos:**
 - Non hai suficientes aplicadores no mercado a prezos razoables.
 - Hai fincas que deben quedar excluídas de aplicar a norma, por tamaño pequeno ou por falta de acceso viario para as novas máquinas.
 - Non se pode obrigar a un gandeiro sen remuda xeracional e sen tempo suficiente para amortizar o investimento en aplicadores.
 - Hai sistemas (prato invertido, acidificantes...) que reducen o impacto ambiental e resultan máis económicos e prácticos.

- **RD Caderno dixital de explotación:**
 - Solicitamos que a Fenda Dixital dos agricultores/a e gandeiros/as de maior idade non supoña a súa expulsión do sector produtivo e poidan quedar excluídos desta obriga.
 - Considérase que a vixilancia é excesiva sobre o sector primario.
- **RD Ordenacións de explotacións de bovino:**
 - Eliminar a obriga dos patios de descanso por razóns climáticas.
 - Eliminar a prohibición dos solos grella ou enreixados por razóns climáticas.
 - As cortes trabadas ou canadenses deben ser permitidas, pois hai miles dando servizos á gandería, especialmente nas pequenas ganderías de pastoreo.
- **RD Veterinario de Explotación:** Facer máis aplicable/amigable implicando ás estruturas de servizo que xa están funcionando: ADS e cooperativas. Integrar a figura dos veterinarios de explotación cos veterinarios das ADS e cos das cooperativas, revisando as responsabilidades do veterinario da explotación.
- **Regulamento de Deforestación:** Debe aprazarse, de inmediato, a súa entrada en vigor por falta de desenvolvemento dos rexistros e implementación da norma.

Cartel Lácteo

Ao longo do exercicio 2022 AGACA fixo un seguimento ao proceso xurídico contra o chamado “Cartel Lácteo”. Dende AGACA mantivemos informadas ás cooperativas de todos os debates e avances xudiciais relacionados. Estes debates acadan unha gran importancia, xa que moi probablemente no ano 2024 comezarán a publicarse as correspondentes resolucións xudiciais deste contencioso, que poden implicar sancións e, moi especialmente, desaxustes no mercado de compra de leite en Galicia.

Unha resolución do Tribunal de Xustiza da Unión Europea (TXUE) abre a porta a que máis gandeiros/as afectados polo “Cartel Lácteo” poidan unirse a esta reclamación contra a industria láctea en caso de ser sancionada.

Propostas ao Observatorio Lácteo de Galicia

Dende AGACA achegamos propostas á redacción do Decreto que regula o Observatorio Lácteo de Galicia. A Consellería do Medio Rural, a través do Decreto 61/2007, do 22 de marzo, creou o Observatorio do Sector Lácteo de Galicia como órgano colexiado de asesoramento e consulta cos representantes do sector.

O tempo transcorrido dende que se creou e os cambios experimentados nestes anos na produción e na industria, así como na evolución do consumo e dos mercados do leite e dos produtos lácteos a nivel nacional e internacional, aconsellan adaptar o Observatorio do Sector Lácteo de Galicia á realidade actual.

Con este fin, o decreto cambia a composición do Observatorio para acoller dentro dos seus membros a todos os elos da cadea de valor do leite: produción, industria, distribución e consumo. Así mesmo, redefine as funcións da presidencia, secretaría e vogalías que o conforman. No ano 2022 non houbo ningunha reunión.

Presidencia de InLac de Daniel Ferreiro Otero

Daniel Ferreiro

Presidente da InLac e representante de AGACA no Consello do Sector Lácteo de Cooperativas Agroalimentarias de España

Por segunda vez, un galego, en representación das cooperativas, presidirá durante dous anos a Interprofesional InLac. A finais de 2022 (decembro), Daniel Ferreiro, director xeral da cooperativa AIRA (a proposta das cooperativas lácteas de Galicia e en representación das cooperativas lácteas de todo o Estado), asumiu a presidencia da InLac durante os próximos dous anos. Ao longo do exercicio 2023, Daniel Ferreiro exerceu a presidencia nas reunións institucionais e orgánicas garantindo unha actividade relevante segundo a memoria da entidade.

Na InLac están presentes os representantes da produción, da industria e das cooperativas lácteas do Estado.

Daniel Ferreiro, fillo de gandeiros, e con ampla experiencia no eido cooperativo e do asociacionismo, substitúe ao representante da industria láctea.

LIGAL

No ano 2023 foron tratados numerosos temas relacionados coa calidade do leite de vaca producido en Galicia. Neste senso, destacan os traballos da Comisión Técnica sobre a proposta de modificación do filtro de bacterioloxía. En xuño do ano 2022 procedeuse á elección de cargos da Xunta Directiva para o período 2022-2024, resultando elixidos por quenda rotatoria, os seguintes cargos:

- Presidente: Florencio Rodríguez. FeNIL.
- Vicepresidente: UUAA.
- Secretario: José Ramón Ratón. AGACA
- Tesoureiro: FeNIL.
- Vogais: FeNIL, SLG – Comisións Labregas.

José Ramón Ratón

Representante de AGACA no LIGAL

Os principais temas tratados, ademais dos relativos aos normais do eido económico e de xestión ordinaria, foron os comentados en relación coa valoración da solicitude de InLeit sobre a supresión do filtro estatístico sobre as determinacións de recuento bacteriolóxico.

Asuntos de interese lácteo

Xornada de Cambio Climático e Sustentabilidade das cooperativas

En colaboración con Vegalsa/Eroski desenvolvemos a Xornada de Cambio Climático e Sustentabilidade Cooperativa a finais do mes de outubro de 2023. Nesta xornada abordáronse os seguintes temas: Normas e tendencia en sostibilidade na produción agraria e gandeira na Unión Europea, claves para as cooperativas e o sector; a medición e posta en valor da captura de carbono dunha masa forestal privada e a súa posterior comercialización de cara á redución da pegada de carbono: AirCO₂; Plan de Aconsellamento Cooperativo de AGACA: benestar animal e puntos clave para reducir a pegada de carbono na produción láctea; Programa de Acompañamento a Provedores Locais: diagnóstico e próximos pasos de Vegalsa/Eroski; e estratexias cara á redución da pegada de carbono e á sostibilidade no medio agrario e gandeiro de Galicia.

Representación institucional de AGACA neste sector

En 2022, a representación da Unión de Cooperativas AGACA no Consello Sectorial Lácteo de Cooperativas Agro-alimentarias de España foi desenvolvida por D. Daniel Ferreiro Otero, director xeral de AIRA. Ao longo de 2023, abordáronse neste foro prioritariamente os seguintes asuntos de interese das cooperativas galegas:

- Estudo de valoración da InLac nas cooperativas.
- Extensión de norma da InLac.
- Debate sobre a Pegada de Carbono no sector lácteo.
- Etiquetado en Orixe. A súa entrada en vigor permitirá aos consumidores elixir produtos que xeren valor nos nosos pobos e eviten o abandono.
- Estratexias de promoción da comercialización do leite e derivados, especialmente do queixo.

Enfermidades do bovino en 2023

En 2023, dúas enfermidades apareceron con forza na nosa comunidade: a Lingua Azul e a Enfermidade Hemorráxica Epizoótica (EHE). No caso da Lingua Azul xa estaba establecida unha estratexia de loita dende hai varios anos no ámbito de España. Pero no caso da EHE atopámonos diante dunha nova e descoñecida enfermidade (en España) sen unha estratexia clara de loita contra ela.

En relación coa EHE, dende AGACA transmitimos ás autoridades as nosas incertezas en relación aos datos de morbilidade e mortalidade, e á preocupación por manter os mercados de exportación tradicionais. O Ministerio informounos de que:

- Estaban facendo un seguimento en colaboración coas Comunidades Autónomas, monitoreando explotacións representativas de diferentes sistemas de produción.
- A consellería está recompilando información do resto de explotacións afectadas.
- Seguimento dos datos do SITRAN.
- Estudo serolóxico para obter información sobre as explotacións afectadas co fin de prever o comportamento da EHE na próxima temporada.

Existiu unha moi baixa comunicación de casos e descoñécese o número de explotacións afectadas. É moi importante que se comunique a aparición de casos. Nas próximas campañas coñeceremos o estado sanitario real en relación con esta enfermidade.

Varios

Abordáronse outros aspectos:

- Dende AGACA seguiuise prestando asesoramento e apoio ás cooperativas para o cumprimento dos requirimentos da Lei da Cadea e os Acordos Cooperativos.
- Tamén fixemos un seguimento ás implicacións do Caderno Dixital nas explotacións deste sector.
- Fíxose un seguimento á problemática relacionada co chamado “Cartel Lácteo”.
- Informouse e comentáronse os aspectos relacionados coa compostaxe das dexeccións gandeiras en granxa.
- Prestouse atención ás fichas de ordenación de explotación de bovino publicadas polo Ministerio de Agricultura, revisando o seu contido.
- Informouse da nota explicativa sobre a comunicación de movementos nos que participa un “intermediario” na LETRA Q.

- Participamos na reunión INFORMAL do Observatorio Lácteo convocado pola Consellería do Medio Rural.
- Celebramos unha Xornada Sectorial o 28 de abril na que se abordaron os temas seguintes: Real Decreto 992/2022 de uso sostible de antibióticos: aplicación; Real Decreto 1053/2022 de normas básicas de ordenación das granxas bovinas; xestións relacionadas coa aplicación do Real Decreto 1051/2022 de nutrición sostible nos solos agrarios; informe sobre a situación dos contratos e mercados lácteos en Galicia. Tendencias e perspectivas.
- Mensualmente enviouse un informe sobre a evolución da produción en Galicia e España, así como a tendencia dos mercados dos derivados lácteos.
- Colaborouse coa presentación dun proxecto ao PERTE Agroalimentario.
- Reforma da PAC. Estado dos traballos e estratexias a seguir polas cooperativas e xestións feitas. Incremento das axudas directas en 26 M€ (12 M€ a Galicia), pero con efectos negativos dos ecorrécimes.
- Evolución das subas dos custos de produción no sector.
- Participouse en todas as reunións convocadas pola Administración, trasladando as opinións das cooperativas.
- Durante 2023 asesorouse á Asociación Galega de Técnicos de Equipos de Muxido - AGATEM.
- Participouse en asembleas de cooperativas e de profesionais da gandería informando sobre os temas que inciden no sector.
- Púxose a disposición das cooperativas o Referencial de Leite de Vaca Certificado de Cooperativa como esquema de certificación de calidade recoñecido pola autoridade competente a efectos do artigo 81 do RD 202/2012.
- Asesorouse tecnicamente ás cooperativas na certificación do “Leite de pastoreo” e na certificación do “Benestar animal”.
- Prestouse apoio técnico ás cooperativas en todos os aspectos relacionados coa calidade do leite e do seu transporte en cisternas.
- Achegáronse diferentes modelos de escritos para que as cooperativas puidesen cumprir coas diferentes normativas sectoriais.

Gandería Intensiva: aves, ovos, porcino e coellos

José Luis Rey

Representante da Xunta Sectorial de Gandería Intensiva: avicultura, porcino e coellos

A Gandería Intensiva é altamente produtora e abastecedora de carne nos mercados a prezos populares. Consideramos gandería intensiva a daqueles animais que non precisan de extensión de terras lindeiras á explotación para desenvolver a súa actividade. Neste senso, as producións de porcos, polos, pavos, ovos e coellos son consideradas gandería intensiva, se ben a tendencia é a que as explotacións contén con espazos suficientes para que os animais teñan un pleno benestar, cumprindo con todas as normas establecidas e os máis altos estándares de calidade. Esta gandería ten unha grande importancia en España e tamén en Galicia, especialmente cando falamos da avicultura de carne e a cunicultura.

A carne é crucial para a saúde humana. Os informes científicos propoñen evitar os extremismos. Case 1000 académicos de universidades punteiras de todo o mundo asinan unha iniciativa defendendo que a cría de gando non debería ser "víctima do extremismo". Avisan que a carne é un elemento importante na dieta saudable e solicitan moderación no intre de animar aos cidadáns a aventurarse en dietas vexetarianas. Na revista académica *Animal Frontiers*, como parte dunha colaboración entre sociedades profesionais de ciencias animais, publicouse un informe no que se avalía a idea, moi difundida na actualidade, de que comer carne aumenta o risco de enfermidades e é prexudicial para o planeta. Porén, os investigadores consideran que é difícil substituír o contido nutricional da carne. As persoas pobres, cunha baixa dieta de carne, sofren unha serie de enfermidades por deficiencias de nutrientes como o crecemento atrofiado e a anemia.

Os investigadores en *Animal Frontiers* sosteñen que a carne non procesada é responsable de proporcionar vitaminas B12, ácidos graxos Omega-3 e minerais, así como ferro, zinc e retinol. Suxiren que o vínculo entre a carne roxa e as enfermidades redúcese case por completo cando se complementa cunha dieta variada e saudable.

Por outra banda, ao longo de 2023, os altos custos de produción asfixiaron ás industrias cárnicas. A curto e medio prazo haberá escaseza na oferta de animais e altos prezos de materia prima cárnica, sobre todo en porcino e vacún, que tenderá a remitir en 2024. Galicia é a terceira comunidade autónoma no sacrificio de vacún de carne, despois de Cataluña e Castela e León.

Tanto no ovino e no cabrún coma no porcino e no poldro realízase un escaso sacrificio en Galicia. A pesar dese feito, Galicia ten un importante peso na produción de gandería intensiva ou sen terra, con cooperativas líderes a nivel nacional no seu segmento de actividade.

No caso concreto de Alemaña, como consecuencia dos altos custos e da rendibilidade, o sector acumula xa varios anos de peche de explotacións. Aquí inflúen outros factores, como a presión política e social dos "verdes", as incertezas derivadas da guerra en Ucraína e os efectos da peste porcina africana. O sector cárnico español estaba conformado, en 2022, por 2.800 empresas que xeraban 109.330 empregos directos (a maioría deles no rural), con 31.000 millóns de euros de facturación e 9.986 millóns en exportacións (9,6% máis que no ano anterior), con balanza comercial do sector, en positivo, do 606% e exportando case tres veces máis que o aceite de oliva e case catro veces máis que o viño. Cada persoa española consome unha media de 97 kg (45kg de porco, 30kg de ave, 11kg de bovino, 4kg de ovino e cabrún e 5kg doutras carnes).

Os temas medioambientais están de moda e xorden propostas de todo tipo e para todos os gustos dende a totalidade das administracións. Aproveitamos para suxerirles que resultará difícil producir se non se logra moderar o éxtase normativo e interventor sobre a produción na gandería.

As previsións para a gandería intensiva a nivel da UE (2013/2023), principalmente en porcino, indican que o mercado se sosteña por unha forte demanda mundial. En Europa, agardábase un incremento do consumo de carne e prezos firmes no medio prazo e un efecto rebote da produción tras a adaptación á normativa de benestar das porcas. Non obstante, a realidade reflicte unha lixeira tendencia á baixada do consumo na UE por razóns relixiosas (maior presenza de musulmáns na UE).

No 2023, o Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación e as comunidades autónomas activaron o plan de control da temperatura en viaxes de animais vivos por estrada durante o verán, que afectou aos desprazamentos de máis de oito horas de équidos e animais domésticos das especies bovina, ovina, cabrún e porcina. O obxectivo foi asegurar que nos sistemas de ventilación dos vehículos sempre se manteña un intervalo de temperatura de 5° C a 30° C.

A todos os sectores afecta tamén a aprobación de regulamento da UE de Deforestación, onde a carga inicial do proceso será para os gandeiros/as que poñan no mercado a súa produción. Se o gando foi alimentado con pensos que conteñan soia ou aceite de palma terán un dobre proceso de análise/trazabilidade. O sector está moi preocupado, xa que os rexistros para a “diligencia debida” están sen crear e a norma entrará en funcionamento o 1 de xaneiro de 2025. O sector sospeita que, novamente, a UE retrasará a súa entrada en vigor.

O sector avícola de carne de Galicia

A produción de carne de aves en España aumentou tamén un 1,02 % en 2017 sobre o ano anterior, con 1,54M Tn procesadas. Cataluña lidera o ránking, seguida de Andalucía, pero COREN é unha empresa con gran peso estatal, con preto do 8% do mercado deste tipo de carne.

Segundo a Estratexia de Dinamización do Sector Cárnico Galego, o número de explotacións de aves de curral para a produción de carne elévase a 1.075 en Galicia, segundo o censo de 2020. Observamos que as 825 granxas de 2016 pasaron a 912 en 2021. Os animais destas explotacións son de distintas especies, sobre todo polos, pero tamén hai pavos e poñedoras de ovos. En 2020, Ourense produciu 134,87 mil toneladas; Lugo, 44,66 Tn; Pontevedra, 31,08Tn e A Coruña, 12,94 Tn. Só seis concellos teñen máis de 25 explotacións avícolas entre os que destacan Friol, Sarreaus e Xinzo de Limia.

A produción de carne concéntrase en Galicia nas explotacións con capacidade por encima dos 25.000 exemplares, que representan o 33,48% das explotacións e producen o 70% da carne. Mátanse sobre 98 millóns de animais e prodúcense 223.524 toneladas de carne, sendo de 23.128 prazas a explotación media de Galicia.

As explotacións avícolas quedaron enmarcadas na Directiva de Emisións Industriais, considerando afectadas as explotacións de máis de 280 UGM/300 UGM, sobre 40.000 polos de engorde e 21.400 galiñas poñedoras. Case todas as explotacións están acollidas a esta nova directiva que deberán cumprir con efectos altamente restritivos para o seu funcionamento. Esta directiva xera unha enorme preocupación nos sectores afectados ao igualar os tratamentos administrativos das granxas a unha industria altamente contaminante. As organizacións sectoriais pactaron unha extensa carta do sector gandeiro dirixida ao Ministerio de Transición Ecolóxica e ao Ministerio de Agricultura trasladando a preocupación do sector por esta normativa, xa que o sector de avicultura de posta estaría afectado no 97% das granxas e o sector de avicultura de carne, no 98%.

En relación co benestar animal en granxa, caso de aplicarse a normativa proposta, estímase que se reducirán en máis do 70% o número de animais por granxa, e a implementación da norma requirirá altos investimentos por parte dos gandeiros. Por exemplo, estímase que nunha granxa de galiñas poñedoras serán necesarios 40.000€ para manter a capacidade produtiva. No suposto dunha granxa de polos reduciríanse a un terzo a capacidade produtiva e os ingresos do/da granxeiro/a, supoñendo un incremento desmesurado do prezo da carne. Pero, para manter a produción, o/a granxeiro/a debería investir en torno a un millón de euros.

O benestar animal, e todas as normativas que inciden nel, estiveron en revisión ao longo do ano 2023, especialmente as referidas aos controis oficiais. Do mesmo xeito, tamén foron obxecto de reflexións e achegas aos lexisladores, o Real Decreto onde se establece o Marco de actuación para conseguir un uso sostible de antibióticos. Todo isto, sen esquecer as obrigas diarias de facer un seguimento da chamada “gripe aviar”, altamente contaxiosa, e da revisión dos plans de control contra a salmonela. Porén, os sectores madrugan a diario con novas propostas legislativas con efectos económicos, como é o caso da proposta da Comisión Europea da eliminación progresiva en toda a UE da matanza de poliños machos, que será concretada nos vindeiros anos.

O consumo de ovos nos fogares seguiu medrando en relación coa situación previa á pandemia. Así, os ovos son un dos alimentos de maior crecemento no consumo e teñen unha tendencia sólida de crecemento. A pesar da volatilidade, o mercado dos ovos segue medrando en termos de valor nos últimos anos, xa que os consumidores considéranos un alimento de gran diversidade de bondades e versatilidade, destacando os seus beneficios nutricionais. Finalmente, en relación coa avicultura de posta, aprobouse a mención obrigatoria no mercado dos envases de ovos frescos o sistema de cría das galiñas poñedoras, indicando que os sistemas de cría convencional serán unicamente: “Ovos de galiñas campeiras”, “Ovos de galiñas criadas no chan” e “Ovos de galiñas criadas en gaiolas”.

En 2023 traballouse no contrato tipo de integración do sector avícola. Ademais, o 20 de setembro celebrouse un curso sobre ECOGAN para avicultura (carne e ovos). O sector tamén tratou de evitar a posta en marcha dunha liberación das mencións de cría, xa que as actualmente existentes no mercado xa as coñece o consumidor español.

Como xa comentamos, a comisaria de Seguridade Alimentaria, Stella Kyriakides, propuxo en 2022 unha prohibición en toda a UE da matanza sistemática de poliños machos, iniciativa apoiada por varios Estados Membros. O tema segue “encima da mesa” e non sabemos se esta proposta podería formar parte da revisión da lexislación sobre benestar animal. Con certa lentitude tamén, a UE modificou as condicións de entrada de aves de curral e carne de aves de curral de terceiros países (Canadá, EEUU, Brasil e Reino Unido) en relación coa situación da “gripe aviar”. Finalmente, a mediados de ano presentáronse alegacións á proposta de modificacións de normas de comercialización de avicultura de carne.

Por outra banda, o Ministerio de Agricultura publicou os tradicionais informes trimestrais de indicadores do sector da avicultura de carne; esta tardou meses en recuperar prezos nos mercados despois de soportar importantes incrementos dende principios do ano 2022. Así, entre principios de ano e setembro de 2022 os prezos aumentaron ata un 33%, pero despois de reducírense levemente os sacrificios e o peso dos polos sacrificados. De feito, os prezos comezaron a subir fortemente unha vez comezaron as vagas de calor abafante do verán de 2022. No entanto, os prezos do ano 2023 foron globalmente aceptables para o conxunto do sector, coas típicas variacións constantes de prezos.

O consumo de carne de ave segue tendencias negativas, excepto os aumentos de consumo no fogar do ano 2020. Pero, trátase da carne refuxio: cando as persoas consumidoras perden poder adquisitivo, ou o resto das carnes coas que compiten (porco e vacún) soben, o consumidor retorna. Polo tanto, é un sector moi sensible aos prezos do resto das carnes.

Aumentan as exportacións de xeito importante e os prezos dos pensos de alimentación víronse reducidos no 2023. Esta situación de prezos da carne e dos custos permiten ao sector obter marxes de rendibilidade positivas en 2023.

Dende 2022, Vall Companys lidera o mercado avícola en España cunha cota estimada do 15%. Tras a compra do terceiro produtor de polos de España (Grupo Sada), esta empresa pasará a controlar un 26%. En segundo lugar sitúase Uvesa, cunha porción de mercado do 12%.

Durante todo 2022 estívoise formando aos/ás técnicos/as, granxeiros/as e funcionarios/as na normativa de ordenación de porcino e avícola. Neste senso, no sector da carne de coello, as preocupacións centráronse nas necesidades máis prioritarias: aumentar o consumo, adaptación á futura normativa de benestar animal e aloxamentos, enfermidades (enteropatía, E. coli, mixomatose etc), redución de uso de antibióticos con mínimas perdas económicas e apoio ao sector ante os retos de sostibilidade.

Como se detalla no novo Plan Nacional fronte á Resistencia aos Antibacterianos (PRAN) 2022-2024, existe un problema de alternativas terapéuticas, particularmente naquelas especies consideradas menores. Isto ten un impacto directo na aparición e desenvolvemento de resistencias debido, por un lado, á falta de dispoñibilidade de alternativas ao uso de antimicrobianos (AM) destinadas á prevención, como é o caso das vacinas, e, por outro, ao reducido número de medicamentos veterinarios (MV) dispoñibles que conteñan antimicrobianos nas citadas especies, o que supón que se usen sempre as mesmas moléculas, co conseguinte risco de xerar resistencias.

A carne de aves padece unha redución do consumo logo de varios anos de crecemento constante. Pese a todo, a produción segue alta, xa que o 75% destínase aos mercados nacionais. Galicia produce arredor do 12% de España, despois de Cataluña, Andalucía e Valencia, sendo a cooperativa COREN un dos grandes grupos do Estado, ao ter unha cota de preto do 8% do mercado e representando máis do 50% da produción de Galicia.

O sector cunícola de Galicia

Segundo a Estratexia de Dinamización do Sector Cárnico de Galicia, hai un total de 179 explotacións de coello destinadas a carne. A produción está concentrada en poucos concellos, como os de Abegondo, Ponteceso, Boiro, Chantada, Monfero e Guitiriz. Prodúcese máis de oito millóns de coellos para carne e 11.805 toneladas de carne cun peso medio de 1,5 kg/res. As explotacións teñen de media 3.461 prazas. A produción de carne de coello concéntrase nas explotacións máis grandes, que representan o 25% do censo e acollen ao 62% dos animais.

En coello sacrificáronse 56.782 toneladas. Galicia foi a principal produtora, probablemente polo forte liderado da cooperativa Cogal, un dos maiores grupos de produción de carne de coello da Península Ibérica.

O reto do benestar animal na produción de carne de coello é enorme e aquí, o sector debe empregarse en profundidade.

Os produtores de coellos atravesaron, en anos pasados, unha longa crise con efectos preocupantes para a súa supervivencia. A viabilidade das granxas vese duramente ameazada polo descenso do consumo e os movementos sociais veganos e animalistas que, xunto coa Gran Distribución, ameazan seriamente esta produción gandeira. A produción de coellos deberá afrontar non só os movementos sociais en contra do consumo desta carne tan saudable, senón tamén o propio modelo e sistema de produción, que segue estando baixo constantes críticas, especialmente nos países nórdicos, onde o coello é considerado un animal de compañía.

Por outra banda, Galicia dispón de condicións inmejorables para a produción de carne de coello. Por iso, máis do 80% da súa produción debe ser comercializada fóra da nosa Comunidade Autónoma. Ademais, as cooperativas Cogal e Coren comercializan e transforman máis do 60% dos coellos criados e cebados na Comunidade.

Ante as reiteradas e constantes crises do sector cunícola, o Ministerio de Agricultura dá facilidades para a posta en marcha de Organizacións de Produtores (OP) neste sector mediante un Real Decreto publicado no BOE. As OP teñen como misión concentrar a oferta e facilitar a contratación aínda que, no sector lácteo, primeiro sector onde están presentes, non lograron o obxectivo de ser eficientes na defensa dos intereses dos gandeiros.

Por outra banda, a extensión de norma e achega económica obrigatoria solicitada pola Organización Interprofesional para impulsar o sector Cunícola (Intercun) —para promocionar o consumo da carne de coello, velar pola estabilidade sectorial e a transparencia de mercado, mellorar a imaxe e visibilidade de Intercun e mellorar a situación do sector durante varias campañas— axudan a mellorar as condicións xerais do sector e defender a viabilidade das explotacións, tan importantes en Galicia.

Ao sector cunícola informóuselle de que a UE tiña intención de presentar en 2023 propostas de catro regulamentos antes de finalizar o ano: benestar animal en granxa; benestar no transporte; protección no momento da matanza; e etiquetado de benestar. Non obstante, algunhas propostas normativas foron adiadas ante o seu brutal impacto económico e a escasa realidade produtiva das propostas. En relación ao benestar en granxa, fala de currais elevados en lugar de gaiolas, con 10 anos de transición. Para as femias reprodutoras concederíanse 15 anos de transición ata atopar unha situación dos currais elevados, aspecto que segue considerándose inasumible. Incrementar o espazo por coello a 32 kg/m² a lograr en 10 anos. Dende o sector solicítase separar os animais dos seus excrementos, e máis carga e ampliar os anos de transición. Finalmente, o regulamento do benestar en granxa quedou aprazado. En relación ao benestar en transporte segue a súa tramitación e reduce case á metade a posibilidade de carga, o que practicamente duplicará as emisións de CO₂. En relación co benestar na matanza, pretenden regular a prohibición do uso de CO₂ en alta concentración para proceder ao atordamento dos coellos, así como á vídeo vixilancia nos matadoiros.

Neste sector máis do 95% da produción faise en gaiolas, polo que a prohibición do seu uso na produción de coellos para carne terá unha extraordinaria repercusión en toda a estrutura produtiva sectorial e no equilibrio da cadea alimentaria do sector. De aprobarse esta normativa, a perda de produción achégase á metade en cada granxa. A prohibición das gaiolas, xunto coa revisión das normas de benestar animal vai a ter un impacto non só na produción de carne relacionada coa gandería (granxas, matadoiros, fábricas de penso, servizos veterinarios etc.), tamén nas empresas locais relacionadas. Para garantir os sectores deben terse en conta os tres piares da agricultura sostible: económica, medioambiental e social, para evitar que a produción desapareza ou se traslade a terceiros países con normas menos esixentes en benestar animal.

No sector considérase que as propostas de benestar animal van afectar de xeito moi negativo, e a adaptación á nova realidade pon claramente en perigo a posibilidade de realizar baleirado sanitario. Todo isto, nunha proposta na que non se contemplan axudas económicas e que pon

en perigo o conxunto do sector. No sector estímase que a entrada das medidas de benestar animal reducirá a produción case a metade de quilos por explotación (entre o 40% e o 45%).

O sector porcino de Galicia

O porcino foi un sector capaz de superar os problemas de baixos prezos dende 2014, aumentando a oferta cara a mercados exteriores como saída. Sen axudas da PAC ou outros apoios complementarios das administracións, asumiu o custo da aplicación das medidas para o benestar animal ou para a transformación, así como unha estabilización dos prezos das materias primas de alimentación. O sector español de porcino, polo forte incremento da produción rexistrado na última década, pola súa capacidade para superar a crise e, basicamente, pola súa eficiencia produtiva para ter unha posición competitiva en todos os mercados mundiais en competencia cos grandes produtores históricos, converteuse nunha das actividades de referencia no sector agrario e líder indiscutible na exportación agroalimentaria.

O porcino funciona cun modelo de produción intensivo onde aproximadamente máis dun 63% do sector opera baixo o sistema de integración, un 17% en cooperativas e un 20% como gandeiros/as individuais e independentes. A finais do 2015, o porcino estaba inmerso nunha grave crise de prezos con cotizacións medias por debaixo do euro/quilo, o que supoñía non cubrir os custos de produción. Cara a finais do 2016, os prezos medios consolidábanse no contorno dos 1,13 euros/quilo para un produto de calidade con gran

demanda no exterior, aínda que os prezos empeoraron a finais do 2017 e ao longo de todo 2018; porén, a presenza da PPA, que afectou ás grandes producións chinesas, fixo disparar a produción e os prezos no mercado da UE: un 36% superiores aos do exercicio anterior. No 2020, a Covid-19 e a presenza de PPA en Alemaña provocaron un forte retroceso de prezos. España convértese no terceiro provedor de carne e derivados no mercado chinés, soamente por detrás de Estados Unidos e Alemaña. Galicia só produce o 4,5% e nesta produción teñen un peso importante a cooperativa COREN e outras pequenas cooperativas. Isto pon de manifesto que é un sector eficiente, dende o sistema de produción nas explotacións ata as estratexias dos grupos agroindustriais de transformación.

China foi cedendo peso no destino das exportacións provocado polo incremento destas aos países da UE afectados pola PPA, o que axudou a manter uns prezos que superaron as previsións máis optimistas a finais de 2022. Con todo, non só China, senón tamén os países americanos parecen ao alcance dun sector baseado en grandes explotacións intensivas con modelos de integración vertical e presenza cooperativa onde predomina a eficiencia produtiva.

A carne de porco en España tiña unha tendencia a crecer: segundo datos de 2017 acadou máis de 4,18M Tn e sacrificáronse un total de 49,65 millóns de porcos. Segundo se comenta, pechouse o ano 2022 con máis de 55 millóns de porcos sacrificados. Onde máis se sacrificaron foi en Cataluña, Castela e León e Aragón. No entanto, a tendencia actual é a estabilizarse con posibilidade de descender, tal como sucede noutros países da Unión Europea (UE). Na UE veñen arrastrando un descenso da súa produción desde 2020, que culminou cunha caída do 6% en 2022. Algúns dos países produtores da UE, como Alemaña e Polonia (-10%), Italia (-7,2%), Dinamarca (-7%), Holanda (-2%) sufriron perdas de produción significativas.

En España, a caída de produción foi menos significativa en volume (-1% en 2022), que no resto dos países europeos, pero, todo apunta a un cambio de tendencia, ao tratarse do primeiro descenso destas producións en dez anos.

Esta situación ven orixinada pola escalada dos custos de produción, as incertezas na evolución dos mercados e a crecente presión regulamentaria, que acosa e dificulta a apertura e ampliación das explotacións, sen esquecer as normas de sostibilidade e benestar animal en xestión.

O sector de porcino en Galicia está conformado por 2.593 granxas de porco (458 en A Coruña; 1.267 en Lugo; 364 en Ourense e, 504 en Pontevedra) e unha produción total de 91.602 toneladas (4.000 toneladas menos que de carne de vacún), segundo datos do ano 2020 da Consellería do Medio Rural. O peso medio por res foi de 90,6 kg/res e o 65% foi para transformación industrial, cunha media de 592 prazas por explotación. No caso de Galicia, a produción de porcino tamén ten unha relevancia social e ambiental, xa que axuda a manter poboación no territorio e en comarcas deprimidas.

O concello con máis porcinos censados en decembro de 2020 foi Rodeiro con 104.261, despois Silleda con 98.776. Tamén destaca A Limia, as comarcas de Chantada e Sarria en Lugo, xunto con Melide e Abegondo en A Coruña. As explotacións veñen aumentando dende xaneiro de 2016. Segundo a Estratexia de Dinamización do sector cárnico, en Galicia, nos últimos anos gaña peso a produción porcina e avícola, mentres decae a de ovino, que se reduce á metade.

En 2023, a UE decidiu incluír ao porcino na Directiva de Emisións Industriais, a partir das granxas de 300 UGM, 1.170 prazas para cebadeiros e 700 prazas para porcas. No caso das explotacións mixtas, ata 380 UGM.

En relación coas propostas de Benestar en Granxa, regulamento que está adiado na tramitación, restaría case que 200.000 porcinos ás granxas galegas, dos case 1,3 millóns de animais actuais: un 15% menos de capacidade (entre un 8% -12% de redución das prazas dispoñibles). O sector, de xeito unánime, critica o baile de cambios normativos en tan pouco tempo, o que dificulta en exceso, a amortización dos investimentos. Estímase que esta normativa de benestar animal xera unhas perdas de 2€ a 2,5€ por animal. Ampliar as granxas implica trámites, investimento, trabas burocráticas... O sector demanda un marco normativo estable. Por outra banda, transformar unha granxa de 1.200 porcas (onde agora están 16 deben albergarse 12), supón un investimento estimado en máis de medio millón de euros por granxa de nais.

Non sabemos se por estas expectativas normativas ou pola caída de produción na UE, a escaseza de porco para matar disparou o prezo en 2023, dende o inicio da primavera, dos embutidos. O valor dos animais vivos aumentou por encima do 60% e o dos leitóns do 148%, polo que os matadoiros reduciron o seu ritmo de traballo. A caída da produción de porcinos na UE tradúcese en máis de sete millóns de porcinos menos.

No porcino, as explotacións de nova instalación a partir da entrada en vigor da norma de Ordenación, excepto as reducidas e as de autoconsumo, deberán adoptar as Melloras Técnicas Dispoñibles (MTD) especificadas. As xa existentes, con capacidade produtiva superior a 120 UGM, deberán adoptar determinadas MTD para reducir o seu nivel de emisións.

O porcino mantivo uns prezos moi aceptables ao longo do ano 2023, impulsado pola caída da produción na UE (peste porcina africana en países do centro de Europa). Os problemas do mercado estiveron no sector industrial, incapaz de valorizar os animais nos transformados que realizaban, ante unha gran distribución que controla a cadea alimentaria. Novamente, a cadea alimentaria non funcionou axeitadamente neste sector produtivo tan importante. Por outra banda, os premios Porc d'Or premiaron extraordinariamente en Galicia aos gandeiros de Coren.

O sector porcino bate récords de exportacións, con Francia como principal comprador de carne e España con forte crecemento no mercado da UE, sen esquecer o mercado de China, que se consolida como terceiro exportador mundial tras Alemaña e Estados Unidos.

Sector de Viño-Interior e Viño-Costa

Xoán Allegue López

Representante da Xunta Sectorial Vitivinícola Costa

A viticultura galega ten as raíces nunha tradición secular, máis o modelo actual está centrado na evolución dos viños de calidade ligados ás Denominacións de Orixe (D.O.) e, nunha pequena parte, a viños da terra capaces de competir nos principais mercados mundiais. O sector está moi arraigado en boa parte da sociedade e xeografía galegas e o viño con D.O. converteuse no primeiro produto en importancia do sector agrícola galego.

Outras particularidades que caracterizan ao sector vitivinícola galego son a atomización a nivel empresarial e os altos custos de produción. Os prezos mantéñense, producíndose unha situación de gran competitividade nacional e internacional.

Javier Iglesias Sendín

Representante da Xunta Sectorial Vitivinícola Interior

As adegas cooperativas soportan a situación económica destes anos cunha actitude optimista, a pesar das dificultades financeiras e de mercados. As fortes apostas feitas nos mercados exteriores dan os seus froitos e as exportacións van en aumento.

As cooperativas vitivinícolas están demostrando un gran potencial para adaptárense á estrutura económica e ao papel fundamental que xogan no desenvolvemento económico de Galicia. Preocúpanse por manter unha boa relación calidade/prezo, cada vez máis valorada polos consumidores, e continúan traballando en investigación cara a mellorar a calidade dos viños e a reducir custos de produción.

Atópanse nunha situación de mellora competitiva ante o novo consumidor que valora a proximidade á orixe e, en consecuencia, a redución de intermediarios. A estrutura financeira e a visión a longo prazo favorecen a solvencia das cooperativas, que soportan mellor a crise.

As adegas cooperativas socias de AGACA consideran necesario impulsar a comercialización dos viños mediante apoio público, para potenciar a súa presenza en novos mercados nacionais e, sobre todo, internacionais, así como impulsar misións comerciais directas flexibles, no senso de que as propias empresas poidan xestionar as súas axendas e datas.

O viño non debe aparecer vinculado cos problemas de alcoholismo. Consumido con moderación é alimento, cultura e tradición dun pobo. Galicia debe potenciar especialmente a imaxe de zona produtora de grandes viños, sobre todo brancos, para favorecer a comercialización. Así, debe abrirse unha análise sobre a posibilidade de reforzar a imaxe das D. O. cun paraugas conxunto baixo a imaxe de Galicia. Débese estudar e debater a posibilidade de reconducir as D. O. actuais cara a unha estratexia comercial compartida, con diferentes subzonas ou áreas produtivas. Neste senso, en 2023, AGACA presentou alegacións ao Anteproxecto de lei de protección da saúde das persoas menores e prevención das condutas aditivas. Resaltamos:

O sector vitivinícola en Galicia é un pilar fundamental na nosa Comunidade Autónoma. A súa actividade e a súa extensa cadea de valor supón un importante peso na economía galega xerando un Valor Engadido Bruto (VEB) capital en determinadas comarcas do interior de Galicia (Ribeiro, Salnés, Valdeorras, Monterrei, O Rosal, Ulla, Ribeira Sacra, Condado...). Ademais, destaca a súa achega social e de fixación de poboación rural ao territorio xerando miles de empregos de forma directa e indirecta, o que supón unha porcentaxe elevada dos empregos de Galicia. O viño é historia, cultura, medioambiente e exerce un importante efecto tractor sobre outros sectores. Cabe destacar tamén, o importante peso do viño galego na balanza comercial da nosa Comunidade Autónoma ao ser un dos principais elementos de exportación

agroalimentaria, ademais da súa contribución á imaxe de Galicia como produtora e exportadora de produtos de alta calidade.

Nun exercicio de responsabilidade, o sector vitivinícola español a través da Organización Interprofesional do Viño de España (OIVE) reforza dende 2018 o seu compromiso coa sociedade mediante o Código de Comunicación Comercial do Viño que constitúe un paso máis na responsabilidade do conxunto do sector vitivinícola español e galego. O código, ademais, asegúrase de que a comunicación do viño continúe levando mensaxes de moderación evitando o fomento do consumo abusivo e daniño.

En especial, faise fincapé en aqueles colectivos máis vulnerables ou nas situacións de alto risco incompatibles co consumo de alcohol. Este é o caso, por exemplo, do consumo de alcohol por parte de menores, embarazadas e na condución.

Desta forma no contido das comunicacións comerciais a menores promóvese que:

A) As páxinas web das empresas ás que se aplica este código deberán habilitar un mecanismo de acceso no seu inicio que impidan o acceso aos menores de idade.

B) As comunicacións comerciais non deben destinarse a menores de idade, nin mostrar a menores ou xente que aparente ser menor consumindo ou fomentando o consumo de viños.

C) As comunicacións comerciais non deben ser transmitidas por medios de comunicación (por exemplo os programas, períodos de sesións, seccións, páxinas) especificamente destinados aos menores en termos de contido editorial e/ou público.

D) As comunicacións comerciais non deben suxerir que a abstinencia é asimilable á inmadurez.

E) As comunicacións comerciais non deben suxerir que o consumo contribúe ao crecemento ou á madurez.

F) As comunicacións comerciais tampouco deben utilizar ningún elemento (obxectos, persoas, imaxes, estilos, símbolos, logos, cores, música ou persoas) que poidan resultar de interese ou atractivo para os menores.

G) Ás comunicacións comerciais dos produtos sen alcohol amparados por este código, aplicaranse as mesmas restricións en materia de publicidade que as establecidas na lexislación vixente para os seus equivalentes con alcohol.

Apostamos por unha cultura do viño sostible que inspire estilos de vida saudables e beneficiosos para as persoas, implicando a todas as empresas e organizacións parte da súa cadea de valor.

Como sector vitivinícola, temos un exercicio de responsabilidade social. Debido ao contido alcohólico do viño, queremos fomentar un consumo axeitado, concienciando sobre cando non se debe consumir alcohol. Queremos contribuír a que se reduzan os danos asociados ao abuso de alcohol na nosa sociedade, e a mellor maneira de facelo é a través daqueles que se comunican cos consumidores: os operadores do sector vitivinícola.

Non podemos esquecer que as mensaxes do viño e as recomendacións sobre o seu contido non impiden seguir recomendando a súa cata e consumo pausado para un disfrute aínda maior en adultos. De feito, queremos seguir transmitindo as características e calidades dos nosos produtos, as súas diferenzas e variedades e o seu especial proceso de elaboración, pero sempre dende un consumo de goce e degustación.

Pero, en todo caso, as autoridades de saúde pública deben ponderar adecuadamente os posibles riscos co necesario desenvolvemento económico e social, aplicando doses axeitadas de “sentido

común”. A Organización Mundial Saúde (OMS) manifesta que a exposición das persoas ao sol sen a debida protección ten risco canceríxeno, e non coñecemos instrucións e normas sancionadoras de saúde pública sobre este aspecto, nin os concellos pechan os areas para impedi-lo, senón que compiten por poñer máis bandeiras azuis.

Non podemos poñer pegas e dificultar o desenvolvemento do enoturismo no interior de Galicia, mentres non se persiga a totalidade de prácticas perniciosas para a saúde, polo que requirimos á Consellería de Sanidade unha maior ponderación das medidas, pois hai risco de castigar con dureza ás comarcas rurais galegas.

Neste senso, tamén preocupou a iniciativa de Irlanda de incluír o risco de padecer cancro no etiquetado do viño e da cervexa. Aspecto que deberá seguirse nos vindeiros anos.

As cooperativas vitícolas de Galicia que comercializan todo o viño con marcas propias son un modelo de empresa que apenas se ve no resto de España. Deben ser apoiadas como entidades estabilizadoras e reguladoras do mercado nas actuais D.O., por seren impulsoras e asinantes dos correspondentes contratos homologados que estabilizan ás diferentes comarcas produtivas. Débese realizar un plan de promoción comercial e de competitividade para o viño de Galicia vinculado aos contratos homologados. Por iso, é importante combater a economía somerxida e o viño sen etiquetar, para o que hai que valorar a posibilidade de actualizar os rendementos produtivos das diferentes variedades e Denominacións de Orixe.

As adegas cooperativas de Galicia en 2023

As adegas cooperativas de viño galegas superaron un 2023 cheo de sobresaltos e con grandes crecementos comerciais e de valor. Os viños brancos galegos están de moda nos mercados e iso provocou un forte incremento do seu valor, especial e proporcionalmente máis grande nas adegas máis pequenas e que viñan de pasar maiores dificultades comerciais. Neste senso, a Guerra de Ucraína supuxo un pequeno risco económico que souberon superar mediante a comercialización a Rusia a través doutros mercados.

Así, o forte incremento do prezo do vidro e das botellas, xunto ao posible desabastecemento destas, foi a ameaza económica máis destacada no sector, sen deixar á marxe a suba dos demais custos. En termos xerais, podemos afirmar que a suba de prezos da uva branca cubriu este incremento de custos. Porén, non sucedeu o mesmo coa tinta que viu reducir os prezos, colocando aos viños tintos galegos nunha situación complexa.

En 2023 o sector enfrontouse aos cobros da nova PAC e, por primeira vez, algúns viticultores acolléronse a ecorróximes, axudas agroambientais da PAC por realizar prácticas beneficiosas para o medioambiente. Os diferentes grupos de ecorróximes polos que se poderá percibir a axuda en viñedo son:

- Ecorróximes de Agricultura de carbono: cubertas vexetais e cubertas inertes. Para acollerse a este Ecorróxime non é necesario dispoñer de dereitos de Axuda Básica á renda para a sostibilidade.
- Ecorróxime de Agroecoloxía: espazos de biodiversidade. Aquí é necesario dispoñer de dereitos de Axuda Básica á renda para a sostibilidade.

Por outra banda, o consumo de viño en España detivo a súa caída de consumo e estabilizouna arredor dos 9,6 millóns de hectolitros, manténdose o consumo en restauración cun certo retroceso en alimentación, sendo o viño procedente de DOP o que mellor evoluciona e gaña cota como o máis adquirido.

Un dos aspectos que trouxo de cabeza ao persoal técnico das cooperativas neste ano foi a entrada en vigor, en novembro, do novo etiquetado do viño impulsado pola Unión Europea, e que foi obxecto de múltiples informes ás cooperativas sobre a súa correcta implantación, especialmente nos seguintes aspectos:

- A lista de ingredientes poderá facilitarse por un medio electrónico indicado no envase ou nunha etiqueta suxeita a este.
- Ao lado do código QR, hai que indicar “ingredientes e información nutricional”. É obrigatorio poñer as dúas, non só ingredientes. Tamén hai que indicar na etiqueta física, o valor enerxético.
- Hai que cumprir co novo etiquetado para os viños producidos despois do 8 de decembro.
- O novo etiquetado é obrigatorio tanto para a UE como para terceiros países, para viño embotellado e tamén, para granel.

Só tres comunidades autónomas españolas experimentaron en 2023 un incremento no seu potencial vitícola. Entre elas, Galicia, que medrou un 0,2%, só por detrás de Castela e León, cun 5,4% e A Ríoxa, cun 4.2%.

Galicia asume o viñedo que se está arrancando noutras zonas de España: aquí chegaron en 2022, 250 ha de viña que orixinariamente foron plantadas noutras rexións. En 2023 viñeron 22 ha como autorización de novas plantacións, e replantáronse 344 ha, das que a maioría procedía doutras comunidades (especialmente Castela -A Mancha, Murcia e Navarra). A 31 de xullo de 2022, Galicia tiña plantadas 33.532 ha de viña, aínda que o seu potencial é de 34.163 ha ao sumarse as autorizacións de plantación que ten a propia comunidade sen executar. Estas cifras están en constante crecemento nos últimos anos, ao contrario da maior parte das comunidades.

Por todo iso, manifestamos reiteradamente en Madrid que non estamos de acordo con este sistema discriminatorio de asignación de autorizacións no que acceden a dereitos de plantación os que producen excedentes de viño. Por tanto, como para Galicia veñen unha miseria de autorizacións en relación ás necesidades, na nosa comunidade case ninguén cre no sistema e os produtores queren cambiar radicalmente o sistema de funcionamento das autorizacións e que se concedan dereitos de plantación aos que o mercado lles solicita máis produción.

En 2023 tamén destacaron os premios do cooperativismo agrario español a dúas adegas cooperativas de Galicia. Son os galardóns máis importantes do sector cooperativo, concedidos por un xurado composto polos dirixentes de cooperativas de toda España. As premiadas foron:

1. Premio a Adegas cooperativa Condés de Albarei, na faceta de desenvolvemento rural.
2. Premio a Adegas cooperativa Viña Costeira, na súa faceta de innovación.

E preocuparon aspectos, tratados nas reunións dos dirixentes das adegas cooperativas galegas, como:

- A crecente presión sobre o sector produtor dos movementos sociais contra os tratamentos fitosanitarios e as novas plantacións.
- Información na implantación dos novos ecorréximes: cubertas vexetais inertes e espazos de biodiversidade.
- Novo etiquetado.
- Autorizacións de plantación.

- Extensión de Norma da Interprofesional do Viño.
- Análise dos datos de produción e comercialización.
- Renovación dos consellos reguladores das DOP de Galicia.
- Actuacións desenvoltas na Interprofesional dos Viños de España.
- Particularidades da Intervención Sectorial Vitivinícola 2023-2027.

Coa nova PAC (aprobada en 2022), o programa de axudas do sector contará con 202,1 M€ anuais (2023 – 2027) e permitirá aos viticultores acceder ás axudas da Intervención Sectorial Vitivinícola, que priorizará as medidas medio ambientais e de loita contra o cambio climático, parte dos obxectivos estratéxicos da nova PAC. As medidas programadas son: promoción en terceiros países (48M€), reestruturación e reconversión de viñedos (69,7M€), investimentos en adegas (53,8M€), eliminación de subprodutos ou destilación (30,5M€) e colleita en verde.

En relación co consumo, en 2023 presentouse na Interprofesional o “Mapa Motivacional do Consumidor de Viño”. Este estudo confidencial e reservado foi posible grazas ás contribucións dos operadores, e o seu uso nas adegas comercializadoras de Galicia pode serlles de alto interese, especialmente para os responsables de márketing, comunicación e directivos de empresas de transformación. Neste senso, os propios altos directivos das adegas cooperativas de Galicia insisten na necesidade de defender a produción de viño galego baseada no minifundio e poñer en valor esta gran variedade de propietarios, fincas e procedencia das uvas que posteriormente se transformarán en viño.

En resumo, no ano 2022, o sector vitícola galego observou e seguiu os debates da Reforma da PAC no relativo ao sector (Intervención Sectorial Vitivinícola) e todo o relacionado coa execución do Plan Estratéxico que se está realizando dende a OIVE; tamén, por suposto, a situación e a evolución dos mercados, as obrigas emanadas da Lei da Cadea Alimentaria, as modificacións da Lei da Viña e o Viño e do Real Decreto de Potencial vitícola, o etiquetado dos viños e as actuacións desenvolvidas pola OIVE.

Na produción, foi un ano moi complexo polos fortes ataques de fungos de mildio e oídio, que afectou especialmente aos viñedos do interior polas numerosas tormentas. Pese a iso, logrouse unha nova colleita récord en Galicia con viños de excelente calidade. Polo tanto, tivemos unha vendima tranquila en Galicia onde, reiteramos, o importante era cumprir cos contratos de compra-venda de uva a terceiros con producións variables nunha situación de adegas demandando uvas e moi bos prezos da uva, o que fixo un cómputo global de moi boa colleita de 2023.

Varias adegas cooperativas galegas participaron no proxecto tractor NEXT GENERATION con garantías de éxito. Este proxecto engloba unha serie de proxectos primarios que abarcan os tres bloques da convocatoria: competitividade (dixitalización), sostibilidade e trazabilidade. O proxecto, tal como estaba previsto, foi aprobado polas administracións correspondentes.

Quedan como aspectos clave cara ao ano 2024 e seguintes facerlle un seguimento á Lei de Calidade Alimentaria de Galicia que se aprobou en 2023, e abrir un diálogo construtivo cara a abordar coa Xunta de Galicia e os Consellos Reguladores a renovación dos regulamentos destes últimos, o encaixe das adegas cooperativas neles e evitar intervencións innecesarias da administración nas súas actividades, especialmente nas de promoción.

Dende AGACA, enviouse ás adegas cooperativas información sobre a evolución dos mercados, seguros agrarios, lexislación sectorial, subvencións oficiais, accións formativas, artigos publicados en revistas e xornais de interese para o sector, así como información sobre as reunións dos distintos órganos de representación do sector: Interprofesional do Viño OIVE, Observatorio etc.

Sector de Vacún de Carne, Ovino e Caprino

Rafael Tejada Vázquez

Representante da Xunta Sectorial de Vacún de Carne, Ovino, Caprino e outras carnes

O sector cárnico acada unha importante relevancia en Galicia, pois dispoñemos dun importante sector de vacún de carne e outro, non menos importante, relacionado coa gandería intensiva. O vacún de carne, ovino e cabrún acada relevancia ao dispor da IXP Ternera Gallega, que representa a maior indicación de calidade de vacún de carne de España e Europa e, ademais, puxo en marcha no ano 2017 a Indicación Xeográfica Protexida Vaca e Boi de Galicia. Esta nova IXP pretende impulsar a calidade das canais de vacún maior e captar o valor engadido que o mercado e os consumidores amosan para co vacún de Galicia.

A principios de 2023 procedeuse á renovación da representación dos diferentes operadores no Consello Regulador Vacún de Galicia.

Vacún de carne

En Galicia, falar de vacún de carne é falar, case en exclusiva, da IXP Ternera Gallega pola súa grande implantación no sector e enorme importancia no seu desenvolvemento. Os criterios básicos para conseguir unha diferenciación por calidade no sector de vacún de carne xurdiron en 1989, froito do traballo de varios colectivos —entre eles, AGACA— e o apoio da administración autonómica. Así xurdiu o recoñecemento de “Produto Galego de Calidade Ternera Gallega” para as carnes de vacún producidas, industrializadas e comercializadas en Galicia, tal e como se determinou no seu Regulamento. A partir de 1990, Ternera Gallega comeza o traballo de información sectorial, no que participan enerxicamente todos os axentes: produtores tradicionais, cebadeiros, industrias cárnicas, matadoiros etc.

O sector de vacún de carne e os debates producidos

A inicios de 2022 comezaron os traballos da Estratexia de Dinamización do Sector Cárnico Galego. Concentrou reunións de traballo repartidas en varios meses onde as cooperativas participaron no seu desenvolvemento, sendo rematada a finais do mesmo ano e editada en 2023.

Un resumo, en datos, da Estratexia de Dinamización do Sector Cárnico Galego sería:

- Conforman o sector cárnico: 19.500 ganderías de vacún, 15.000 de ovino e cabrún, 4.000 de cabalos, 2.500 granxas de porcos, 1.000 granxas de polos e 179 granxas de coellos.
- Suman 43.000 explotacións, 192 industrias e 4.601 empregos directos.
- Instalacións preferentemente en comarcas deprimidas, ocupando 307.000 hectáreas.
- Incrementáanse as producións porcina e avícola e redúcense o ovino e o cabrún.
- Coexisten moitas pequenas explotacións que xeran ingresos complementarios cunhas poucas con elevada profesionalización.
- Folla de ruta: apoiar a profesionalización, a sostibilidade, a competitividade e a internacionalización do conxunto do sector.

En relación co Vacún de Carne, a Estratexia incide nos seguintes aspectos clave:

- Lugo concentra máis do 43% das ganderías de vacún de Galicia.
- A explotación media conta con 22,1 animais; xestiona unha superficie de 11 hectáreas en 32 parcelas, e emprega 0,37 UTA, cunha idade media de 57 anos.
- Só hai 73 cebadeiros con máis de 250 animais.
- Preto do 50% das explotacións de vacún de carne ten menos de 10 animais.

- En novembro de 2021, 7.397 explotacións están inscritas no Consello Regulador da IXP: 6.993 de T.G. Suprema e 404 cebadeiros. O 74% está en Lugo; o 18% en A Coruña; o 6% en Ourense e o 2% en Pontevedra.
- En 2021 rexistráronse 135.606 xatos e certificáronse 95.279 canais en 96 industrias, producindo 22.000 toneladas de carne.
- O principal debate na IXP Ternera Gallega é a posibilidade de diferenciar cunha nova categoría os xatos pasteiros dos que reciben un acabado estabulado.

En 2023 falouse moito dos debates da Unión Europea arredor do Benestar Animal, en materia de transporte. Novos requirimentos como que a distancia máxima a un centro de concentración para a recollida dos animais non pode estar exceder dos 100 Km, e que as operacións de carga de animais deben ser supervisadas por un veterinario xeraron enorme controversia. Tamén que o tempo máximo de transporte a matadoiro debe ser menor de nove horas e que o transporte dos mamóns non supere as 19; a desaparición dos camións de dous pisos a

matadoiros e dos de tres pisos para os mamóns; fortes limitacións para temperaturas superiores a 25º; redución de ata un 70% das densidades no interior do camións etc. Se esta norma é aprobada, aplícala supón multiplicar por tres os custos de transporte e disparar as emisións de CO2 neste sector.

O 3 de outubro de 2023 o Ministerio publicou o listado definitivo dos 70.267 titulares de explotacións gandeiras que recibiron a axuda extraordinaria para compensar a seca e as condicións do conflito de Ucraína por un importe de 332,3 millóns de euros en España e 9.820.986€ en Galicia, beneficiando a 12.152 explotacións. Esta axuda foi concedida aos produtores de vacún de carne (vaca nutriz: 143,48€), ovella e cabra de carne (15,89€), vaca de leite (52,12€) e ovella e cabra de leite (8,66€).

A principios de xaneiro, dende a Unión de Cooperativas AGACA animouse e fomentouse a conformación da candidatura á renovación do Consello Regulador da IXP: COOPERATIVAS GANDEIRAS DE TERNERA GALLEGA SUPREMA-AGACA e estaba conformada polos seguintes candidatos/socios de cooperativas: BRETIOS, S.C.; Salvador González Díaz; MOEDA ESTACAS, S.C.; AGROMER, S.C.; e Pablo Mosquera Dono; cos suplentes GANADERIA ESMERALDA, S.C.; Ángel Ramos Rebolo; e Domingo Antonio Vázquez Cardeiro.

A candidatura estableceu como obxectivos de traballo os seguintes:

- Apoiar a xestión profesional da IXP fomentando a adopción de decisións do conxunto do sector que favorezan un maior valor das carnes controladas e marcadas.
- Defender e promover a carne de calidade diferenciada da IXP, é dicir, prioritariamente Ternera Gallega Suprema.

- Facer propostas dialogadas e integradoras do conxunto da cadea de valor a favor dunha maior valorización dos animais, fronte á sistemática da confrontación política e sindical, a bronca e a desestabilización da IXP.
- Procurar que o valor engadido da cadea de carne de vacún quede en Galicia e evitar a especulación no sector.
- Loitar para que se consigan novos mercados onde obter mellores prezos para un produto de extrema calidade así como un maior beneficio para o produtor.

En relación coa Reforma da PAC para o sector de Vacún de Carne avaliáronse as diferentes propostas e os documentos de debate, así como a aplicación durante a primeira campaña do ano 2023. Neste senso, concluímos que é clave o desenvolvemento de ecorrémicos adaptados aos intereses dos gandeiros galegos, polo que é necesario seguir reclamando ás autoridades un maior esforzo nesta materia. Demandamos unhas Axudas Asociadas axeitadas para un sector que necesita da PAC para poder sobrevivir.

O ano 2023 deixou unha boa noticia: o vacún non entra na Directiva de Emisións Industriais, como entran o porcino e a avicultura.

Finalmente, convén lembrar o excelente comportamento dos prezos aos gandeiros dos animais comercializados. Pero, cabe lembrar, que segundo datos da distribución alimentaria, o consumo de carne de vacún seguiu baixando en 2023, e xa caera un 19% en 2022. Esta baixada explícase pola inflación dun produto que se encareceu un 14% nun ano, no supermercado. O consumo de carne de vacún fresca caeu en España a 177.344 toneladas. O mes con menos demanda foi agosto, e o de maior consumo, decembro. Este retroceso xa vén do ano 2021 onde a caída foi dun 11% fronte ao ano 2020. Segundo datos do Ministerio, o prezo en orixe dos xatos encareceuse un 18%. En todo caso, o prezo é un factor determinante nas diferentes categorías do sector cárnico.

A aparición da EHE ao final do verán de 2023

O cambio climático caracterízase, entre outras cousas, pola aceleración na aparición de novas enfermidades nas plantas e nos animais procedentes de latitudes situadas máis ao sur. Unha destas enfermidades que afectou ao gando vacún e, especialmente, ao de extensivo foi a EHE. Pero, ao mesmo tempo, a Lingua Azul, presente dende hai anos no sur de España, achegouse definitivamente a Galicia.

En relación coa EHE, mantivemos contactos coa Consellería e o Ministerio coa finalidade de transmitir as incertezas en relación cos datos de morbilidade e mortalidade. Esta preocupación tamén estaba dirixida a manter e recuperar mercados de comercialización na UE e noutros países.

Ambos os organismos nos comunicaron que estaban a avaliar o impacto da enfermidade en colaboración coas Comunidades Autónomas, facendo seguimento mediante a monitorización dunha serie de explotacións elixidas entre as afectadas, representativas de diferentes sistemas de produción (extensivo/intensivo; carne/leite) e de diferentes especies (bovino/ovino). Nestas explotacións repartidas por todo o territorio nacional, os Servizos Veterinarios Oficiais (SVO) das comunidades autónomas realizaron unha enquisa quincenal recollendo información sobre o grado de afectación clínica dos animais, incluíndo posibles problemas reprodutivos, taxas de mortalidade e resposta ante os tratamentos. Tamén as comunidades autónomas recolleron información do resto de explotacións afectadas: animais clinicamente afectados e mortes.

Estudáronse, ademais, os datos do SITRAN en canto a mortalidade, e avaliando o seu incremento ao comparalo coa taxa de mortalidade basal dos últimos anos (2020-22). Comprometéronse a realizar, ao final da temporada, un estudo serolóxico para obter información

sobre a porcentaxe de explotacións que resultaron infectadas nas diferentes zonas, así como a de animais serolóxicamente positivos nas explotacións, o que debe servir para prever como se poderá comportar a enfermidade durante o ano 2024. Finalmente, as autoridades trataron de manter os movementos de animais con Francia e con Portugal.

A comunicación de casos en explotacións foi baixa (entre o 15% e o 20%) a pesar de que se pensa que en determinadas comarcas chegou a afectar ao 70%-80% das ganderías, polo que é moi importante que os/as gandeiros/as comuniquen se hai animais afectados na súa granxa. Incluso, Portugal comunicou que non tiña mortalidade. En todo caso, sabemos que esta enfermidade estivo a afectar ás explotacións con gran variabilidade, e este feito preocupa de cara ao ano 2024 sobre os efectos reais da enfermidade.

Finalmente, realizamos diversas xestións diante da Consellería do Medio Rural preguntando por axudas para as ganderías afectadas.

A industria cárnica en 2023

A industria cárnica enfrontouse no 2023 a certa escaseza de oferta de animais e de altos prezos da materia prima cárnica, especialmente en vacún e porcino. Esta situación ten a súa orixe na escalada dos custos de produción, nas incertezas sobre a evolución dos mercados e na crecente presión regulatoria que dificulta a apertura e ampliación de explotacións gandeiras, sen esquecer as normas relacionadas coa sostibilidade e o benestar animal que entraron en vigor dende Bruxelas.

No vacún percíbese que o descenso do número de vacas reprodutoras e a escasa rendibilidade do sector produtor terminan por afectar ao sector industrial. Ademais, a industria debeu enfrontarse a uns elevados custos enerxéticos, ou á implantación do imposto do plástico posto en marcha en España, que dificultan moito ao sector transformador. Por outra banda, o incremento de prezos retrae ao consumo e descenden as vendas.

PROVACUNO

A Extensión de Norma de Provacuno para realizar actividades de comunicación e promoción no mercado interior e exterior, proxectos de investigación, desenvolvemento, innovación tecnolóxica e estudos representan a primeira liña de defensa organizada so sector de vacún de carne.

O representante de AGACA no Consello Sectorial insistiu na necesidade de que o diñeiro descontado aos gandeiros sexa abonado a Provacuno e de que se establezan os correspondentes controis. Neste senso, considerouse fundamental a colaboración da administración a través do SIMOGAN (Rexistro de identificación individual de animais e Rexistro de movemento de gando) para poder levar un control exhaustivo das matanzas e tratar de evitar o fraude.

Por outra banda, en PROVACUNO abríronse varias liñas de debate xeral do sector, que podemos resumir nos seguintes puntos:

- Creación dun Grupo de Traballo de Estercos para avaliar as medidas de loita contra os seus efectos no clima.
- Estudouse a Proposta de Regulamento de deforestación.
- Mostrouse preocupación sobre a política de Promoción Europea, revisionista en relacións cos alimentos cárnicos.

No ámbito de España destaca a caída, na exportación de animais vivos, dun 31% en volume, quedándose nas 69.920 toneladas e en valor, dun 10%. Pola contra, aumentaron as vendas ao exterior de carne, nun 7% ata as 222.797 toneladas, e nun 38%, en termos de valor. Os países de destino dos animais vivos foron O Líbano, Italia e Libia, e os países da carne foron, nesta orde: Portugal, Italia, Francia e Países Baixos.

Ovino e cabrún

Ao longo de 2023, os mercados foron recuperando certo nivel de prezos e axudaron a compensar o incremento tan elevado dos custos de produción.

Os pequenos ruminantes poden converterse no perfecto complemento de moitas explotacións gandeiras de vacún de leite e avanzar nos recoñecementos públicos do seu papel como ferramenta económica, social e ambiental clave cara ao futuro do medio rural galego. OVICA, a cooperativa Vélaro, a nova marca “Pastores de Galicia” e demais entidades vinculadas conforman unha rede de interese estratéxico para loitar contra o despoboamento do rural e contra a biomasa impulsora dos lumes que nas secas do verán asolan a Galicia.

Dende AGACA prestamos apoio e axuda a cantas iniciativas xorden dende os propios actores do sector. Tamén informamos sobre a extensión de norma da Organización Interprofesional de Ovino e Cabrún de Carne ao conxunto do sector, para o que a marca “Pastores de Galicia” pode supoñer un importante paso adiante en canto a visibilidade, tanto dende o punto de vista da produción como da comercialización e do recoñecemento do consumidor.

Principais acontecementos e xestións realizadas en 2023

Ao longo de 2023, dende a Unión de Cooperativas AGACA participamos en diferentes debates e problemáticas relacionadas co vacún de carne, entre os que podemos destacar:

- Aplicación da PAC (PEPAC): axudas asociadas e ecorrémese que afectan ao sector.
- Real Decreto de Veterinario de Explotación e a súa problemática.
- Problemática coa falta de palla para as explotacións.
- Elaboración do Plan Estratéxico do sector de Vacún de Carne de Cooperativas Agroalimentarias de España.
- Situación sanitaria de Castela e León en relación co descontrol da tuberculose e os efectos na nosa comunidade.
- Estado dos regulamentos de Deforestación, Benestar Animal, e de Emisións Industriais.
- Lei da cadea e implicacións para o sector de vacún de carne.
- Explicación de exemplos de uso de contratos en vacún de carne e problemática de aplicación (calidades, indicadores de prezo, prezos variables e mixtos etc.).
- Redución da Pegada de Carbono etc.
- Finalmente, no ámbito galego houbo moito debate sindical e poucas conclusións sobre o Protocolo da Cadea de Subministración para a Protección das Explotacións de Vacún de Carne adheridas á IXP Ternera Gallega.

Sector de Hortalizas, Flores, Apicultura e Outros

A Horta en Galicia

Alberto Amil Chaves

Representante da Xunta Sectorial de Froitas e Hortalizas

En Galicia existe unha horta de carácter familiar caracterizada por un gran nivel de autoconsumo e pola comercialización de excedentes en épocas de alta produción. En moitas ocasións, este tipo de produción está marcada polo carácter complementario dos ingresos nas familias, cos inconvenientes que isto supón. Porén, cada vez é maior a presenza de auténticos empresarios hortícolas profesionais que subministran aos grandes grupos da distribución, e esta tendencia está en crecemento constante nos últimos anos: menos produtores e máis grandes produtores.

A comercialización está altamente influenciada polas condicións climatolóxicas, que determinan a estacionalidade da produción. No eido cooperativo atópanse os agricultores/as máis profesionais e con maior dependencia de ingresos da produción hortícola.

A tendencia dos últimos anos, con pequenas subidas de prezos e incrementos de custos polas materias primas e insumos, levou a que o sector manteña a rendibilidade económica e poida aumentar produción para incrementar as rendas. En consecuencia, todos os esforzos se centran en producir máis cos custos de produción controlados.

O sector da Horta en Galicia

En 2011, púxose en marcha un proxecto de intercooperación para a comercialización conxunta con VEGALSA, coordinado por AGACA. O proxecto Vegalsa-Eroski está en fase de crecemento e pode ser o xerme que leve a unha maior colaboración entre as cooperativas hortícolas galegas estando aberto á participación doutras. As cooperativas participantes consideran que a colaboración é imprescindible para facérense máis visibles e para acadar unha empresa hortícola forte. Por iso, as que desexen participar deberán asumir un importante compromiso de servizo, dispoñer de socios/as disciplinados/as, organizados/as e planificados/as de xeito coordinado, e, finalmente, dispoñer de capacidade para xestionar os desvíos das previsións.

Segundo os datos propios de Vegalsa/Eroski valora o acordo con AGACA e as cooperativas implicadas como de Comercialización Agraria de Calidade Diferenciada, e polo que a compañía galega destinou en 2022 2.268.013 euros a compras destes produtos, incrementando o 16% o seu investimento. Comercializou un total de 1,9 millóns de quilos de produtos agrarios de calidade diferenciada, distribuídos en 30 referencias propias da horta galega, procedentes das dúas cooperativas integradas no proxecto de horta galega de calidade de AGACA e Vegalsa/Eroski: Horta de Galicia e Horsaal. As referencias foron: pementos (27%), leitugas (25%), tomates (14%), feixóns (13%), repolos (7%) e cebolas (5%), repartíndose a porcentaxe restante entre nabizas-grelos, cabaciña, cogombros, porros e cabazas. En relación á campaña 2023 con Vegalsa/Eroski as cooperativas valoran de xeito razoablemente positivo o crecemento da facturación con Vegalsa no 7%. Este crecemento non foi maior por falta de produto, xa que houbo moitas épocas con recortes de servizo en varios produtos ou producións inferiores ás cantidades que interesarían a Vegalsa/Eroski.

Globalmente, en relación á campaña de horta de 2023, podemos afirmar que tanto na produción en campo como no mercado foi un ano moi inestable, con continuos dentes de serra, así que

difícil de xestionar, tanto para agricultores/as como para cooperativas. A nivel xeral, con excepcións por cultivos, empezamos o ano con moitísimos problemas de produción, que levaron a recortes de servizo e perdas. Na primavera normalizouse algo. Ao comezo do verán, xuño e xullo, o mercado freou a demanda e custou sacar a produción e defender bos prezos. A segunda parte do verán foi moi boa, con bo nivel de produción e moi bos prezos, por escaseza noutras zonas produtoras polas vagas de calor. Novamente o outono foi moi complicado polas inundacións e encharcamentos que arruinaron moitas das producións de folia (leituga, nabiza, verza...).

En xeral, a avaliación do nivel de prezos foi razoablemente positiva, con subidas xeneralizadas, agás para o tomate ensalada en 2023.

A situación máis complexa foi para a leituga, polo contexto xeral do seu mercado. Nun ano tan complexo no ámbito da produción en campo e de prezos no mercado, por xunto acadaron en moitas semanas prezos elevadísimos. De xeito incompreensible, isto non se trasladou ao mercado retalista, cunhas guerras absurdas entre cadeas de supermercados, que semella que teñen na leituga o produto reclamo da sección de froitería, como era en tempos o leite brick en alimentación xeral.

Houbo moitas semanas que o prezo da leituga portuguesa andaba en 0,70€, 0,80€ ou máis a unidade, e en Gadisa o PVP era de 0,69€. Lidl tratou de manter o nivel de Gadisa, e tamén tivo un PVP a 0,69€. Que a leituga estea nos lineais a 0,69€ créanos problemas con resto da distribución, e máis aínda cando se lles recorta servizo.

Neste senso, dende AGACA debemos traballar constantemente cos responsables da AICA galega para que a distribución que opera en Galicia se someta a criterios de competitividade razoables. Non se entende que renuncien á marxe comercial nun produto para abusar de prezos noutros produtos de horta.

Os pementos tipo Padrón (tanto convencional como doce), tiveron unha boa campaña, con crecemento en cantidade e valor (a pesares de que en novembro acabamos a campaña antes que en 2022, polas fortes choivas). O mercado galego non tivo este ano moita alegría nestes pementos. É certo que a escaseza no mercado xeral, na segunda parte do verán, disparou os prezos fóra, co cal vendíanse máis caros en Barcelona, Madrid ou Berlín ca nos supermercados de aquí.

En tomate foi unha campaña sen alegrías. Deixouse o tomate bola e agudizáronse os problemas de calidade co tomate Negro de Santiago, ata o punto de animar ao abandono desta produción. En feixón, a demanda creceu, pois no 2023 acadáronse prezos astronómicos porque as vagas de calor afectaron moito á produción en Marrocos, co que ás veces o feixón galego disparou a demanda. En cebola, a situación foi mala porque cada ano que pasa semella que hai máis problemas de conservación e calidade interna. Campañas boas en porro, cabaciña, cabaza ou repolo rizo. O pemento branco é un produto con tendencia á baixa. Finalmente, nos produtos ecolóxicos a situación é moi pobre, en xeral.

En relación coa PAC solicitouse que as OPFH continúen en Galicia como están, con dimensión reducida. Inicialmente non se agardaban cambios, salvo máis control medioambiental. Tamén se van producir cambios nos Programas Operativos das OPFH, o que obriga a estar moi atentos.

No sector de horta preocupan as novas normativas relacionadas coa sustentabilidade, e dun xeito especial as normas debatidas ao longo do ano 2022: Utilización de envases de plástico e

proxecto de RD Envases e Residuos de Envases con efectos imprevistos no consumo de determinados produtos de horta; a Lei 7/2022 de Residuos e Solos contaminados e a Lei de Desperdicio Alimentario.

Por outra banda, en outubro de 2023 AGACA solicita e proponlle á Consellería do Medio Rural da Xunta de Galicia que apoie ás cooperativas hortícolas galegas e, concretamente, ao pemento da variedade Padrón, mediante a petición ao MAPA, da súa inclusión na relación de produtos do Anexo I, excluídos da obriga de ser presentados a granel na venta no comercio minorista, sobre a base dos seguintes argumentos:

1. Que a función dos envases neste sector é moito máis ampla que a de evitar o deterioro. Por iso, deberían preverse (dentro do art. 7 do RD 1055) tamén, excepcións ligadas aos obxectivos de diferenciación, valorización, identificación da marca ou calidade, marcado da orixe ou o método de produción, evitar o desperdicio alimentario etc.
2. Que nos parece inadecuado que o Goberno de España lexisle pola súa conta nunha materia que a UE está debatendo precisamente ao mesmo tempo. O solapamento da discusión e tramitación dunha futura norma comunitaria coa de varias normas estatais (optando cada administración, no seu ámbito de competencia, por limitacións, criterios e excepcións diferentes para regular o envasado de froitas e hortalizas) é ilóxica e está xerando moita incerteza e preocupación nos operadores españois que comercializan os seus produtos no conxunto da UE (mercado único).
3. En termos xerais, deberíanse ter incluído todos os produtos da lista do informe AESAN (“táboa 3.”), posto que presentan un risco de dano mecánico, de perda de auga ou de contaminación, xa sexa este “moi alto”, “alto” ou “medio”. Isto sería coherente co art. 7.4 do RD que establece a condición de “presentar UN risco”, sen especificar a intensidade do risco (“... *así como las FH que presentan un riesgo de deterioro o merma cuando se venden a granel*”).
4. En todo caso, no pemento variedade Padrón, polas súas particularidades de froito, o risco mecánico é “alto” (segundo foi recoñecido pola propia AESAN nalgún caso), e a isto podemos engadirlle o costume e a tradición de venta deste produto en bolsa, como elemento que achega calidade e diferenciación, polo cal, actualmente, practicamente case solo se atopa envasado. Este produto, de quedar sometido á prohibición de envasado, sufrirá un serio dano na súa posta no mercado.

Por outra banda, durante o ano 2023 as cooperativas e AGACA participaron na elaboración do Plan Estratéxico da Horta de Galicia 2023-2030. Segundo este documento da Consellería do Medio Rural, os principais cultivos da nosa comunidade son a pataca, que ocupa 5.168 ha, representando o 57% do total de superficie cultivada; séguenlle os nabos, nabizas e grelos con 1.569 ha e o 17% da superficie, e os cultivos de horta multiespecie, que xunto cos de chícharos, feixóns, fabas, cebolas, verzas, repolos, cabazas, leitugas, coles, pementos, porros, tomates e outros cultivos, achegan en conxunto, o 29% da superficie hortícola galega.

Galicia conta ademais, con numerosos indicativos de calidade recoñecidos a nivel europeo baixo a fórmula de Indicacións Xeográficas Protexidas de produtos hortícolas, entre as que se atopan a IXP Faba de Lourenzá, a IXP Pataca de Galicia, a IXP Grelos de Galicia, e as IXP de pementos de Arnoia, do Couto, de Herbón, de Mougán e de Oímbra, cuxo obxectivo é destacar, diferenciar e valorizar no mercado, as características destes produtos de extraordinaria calidade da nosa comunidade.

No entanto, a pesar da potencialidade do sector que deriva en boa parte das características climáticas e edafolóxicas da comunidade, este presenta algunhas debilidades como o pequeno tamaño das explotacións, a falta de remuda xeracional, as dificultades de acceso á terra, a falta de man de obra e o baixo nivel de formación, de tecnificación e de dixitalización, entre outras. Tamén ten que facer fronte a novos retos, como os cambios nas tendencias no consumo, a

adaptación a unha cada vez máis esixente normativa ambiental e de seguridade alimentaria, o cambio climático e a cada vez maior competencia de produtores doutras rexións a nivel nacional e internacional.

Finalmente informouse ás cooperativas en temas de normativas de utilización de envases para froitas e hortalizas, uso sostible de fitosanitarios, normas de comercialización, normativas de programas operativos e información xeral de mercados.

Flor e planta ornamental

O valor da produción de flor cortada e planta ornamental no conxunto da UE27 en 2020 foi de 8.220,1 millóns de euros, un 3% inferior á media 2015-2019. En España, con 691,7 millóns de euros en 2020, representaba o 8% do valor total da Unión Europea. Tanto as importacións como as exportacións comunitarias encóntranse en expansión nos últimos anos, se ben con maiores alzas no caso

destas últimas, o que supón un novo máximo no saldo comercial UE27 con 3.159 millóns de euros, ao crecer un 35% fronte a 2020.

España era, en 2021, o cuarto exportador a nivel da UE27 e o sétimo, a nivel mundial en valor, por detrás de Países Baixos, Colombia, Italia, Alemaña, Ecuador e Kenia. España exporta á UE27 o 90% do total, sendo os principais destinos comunitarios Francia (36%), Países Baixos (19%) e Alemaña (14%). O sector usa o cultivo baseado no regadío e produción protexida fronte ao aire libre. A produción española de flores e plantas en 2020 estivo marcada polos efectos da Covid-19 con fortes caídas e retrocesos. En Galicia, en 2020, produciuse o 20% das flores de España e o 2% das plantas. Dentro do subsector das flores, a produción de rosas e caraveis representa en España, en torno ao 50% da produción total nacional.

A situación da flor cortada e da planta ornamental mellorou durante o ano 2022 e 2023, debido á finalización do confinamento xerado pola pandemia da Covid-19, que afectou moi negativamente tanto ás cooperativas como aos socios/as, a nivel de venda e produción de flor e planta ornamental.

Dito confinamento coincidía en 2020 cunhas datas moi favorables para o sector, meses de marzo a xuño, coa venda de flor e planta en datas moi sinaladas, como o Día do Pai, Semana Santa, comuñóns e vodas, Día da Nai e, en xeral, toda a primavera. A planta ornamental centra a súa actividade nos meses de primavera, os que concentran os maiores volumes de vendas. A segunda onda de Covid-19 coexistiu coas festividade de Defuntos en novembro de 2020, polo que coincidiu con outra época de elevadas vendas. Por tanto, a Covid-19 afectou de cheo a un sector que viña de rendas baixas polas fortes importacións na Unión Europea de flor cortada de terceiros países.

Por tanto, no ano 2022 e 2023 acadouse a plena capacidade produtiva e comercial. A recuperación de prezos foi importante e axudou moito na recuperación dun sector que a finais do ano 2020 estaba en moi mala situación. Agárdase que o mercado siga a ser dinámico en determinadas datas especiais e se recupere o consumo tradicional de flor cortada. Este sector está moi atomizado, pero ten unha grande importancia económica e social en determinadas zonas produtoras de Galicia.

A produción de máis variedades e produtos de maior valor engadido é o principal reto da cooperativa de flor en Galicia. As importacións de países terceiros, con custos de produción moito máis baixos que os nosos, provocan perda constante de cota de mercado das producións galegas. Este sector cumpre unha importante función socioeconómica. A rendibilidade social é moi elevada, polo alto contido en man de obra empregada en relación coa superficie que

incorpora este cultivo. Concéntrase en zonas con problemas de desemprego, nas que predominan o pequeno e mediano agricultor.

Son explotacións de tipo familiar que desenvolven unha actividade agraria intensiva que debe responder á necesidade constante de adaptación aos cambios tecnolóxicos, polo que teñen uns elevados custos de produción.

En 2023 fíxose moito fincapé ante as institucións do Ministerio e da Consellería do Medio Rural coa finalidade de que a PAC contemplase apoios para a produción de Flor e Planta Viva: pedimos que se puxeran en marcha OP e Programas Operativos como na actualidade hai no sector de horta. Neste senso, fíxose unha campaña de concienciación institucional para incluír no Plan Estratégico da PAC unha Intervención Sectorial en flores e plantas, aspecto que se agarda lograr a medio prazo.

Como vén sendo habitual, ao longo de 2023 informouse ás cooperativas sobre o resultado das reunións sectoriais e outros asuntos de interese, tanto a nivel nacional como comunitario, así como das modificacións legislativas sectoriais.

Apicultura

A pandemia non sentou mal á produción e ao consumo de mel, moi demandado polo efecto protector fronte a enfermidades. Porén, no ano 2020 o sector apícola sufriu novamente perda de produción, como consecuencia das condicións climáticas de seca ao final do verán e do ataque da *Vespa velutina*, coñecida como avésa asiática, o que provocou que a colleita se vise reducida e que as abellas non puidesen facer suficiente provisión de alimento para pasar o inverno. Con todo, a apicultura foi un sector que se beneficiou da crise sanitaria, xa que moitos consumidores recorreron ao mel como un xeito de protexérense contra a enfermidade aumentando o consumo, polo que podemos afirmar que foi un bo ano para o sector.

Un aspecto preocupante no sector apícola é a incidencia da *Vespa velutina*, que continúa provocando unha forte mortalidade das nosas abellas, moito maior que noutros anos, pois xa está estendida por case toda Galicia, provocando unha alta redución de colmeas e, por tanto, de producións apícolas. A *Vespa velutina*, ademais de provocar mortalidade nas abellas, provoca que as que quedan sexan menos produtivas. Xunto á *Vespa velutina*, tamén segue afectando á produción a presenza de varroa nos apiarios galegos.

Todo isto motiva que o sector apícola galego estea nunha situación moi preocupante. En 2023, as perdas provocadas polo cambio climático víronse incrementadas segundo a opinión dos profesionais do sector, tal vez porque as condicións climáticas non foron as idóneas para a produción de flor; por iso, os niveis de produción non acadaron os obxectivos establecidos polos produtores de mel de Galicia no ano 2023. En todo caso, o mercado para o mel de Galicia foi bo durante 2023 ante a suba de prezos do produto.

A entrada de mozas e mozos que se refuxian neste sector como consecuencia da crise económica e buscan unha forma de gañar a vida nel fixo que se incrementaran as explotacións nun 14% na última década e que o número de colmeas pasara das 91.000 do ano 2008 ás 157.000 contabilizadas en abril de 2017. Os problemas relacionados coa produción e as pragas fixo que no 2023 aparecera o desinterese dos actuais profesionais, polo que se está na dar, ao mesmo tempo, un proceso de substitución xeracional e de abandono importantes, e tamén a plena incorporación da muller a unha actividade que tradicionalmente era de homes. Neste senso, a cooperativa Erica Mel organizou en 2022 o *1º Encontro de Mulleres Abelleiras Galegas*, un novo colectivo promovido por Máisquemel, que pretendeu visibilizar a presenza das mulleres

na apicultura e noutros sectores relacionados co mundo das abellas. Esta cooperativa tamén impulsou o Día do Cooperativismo organizado por Erica Mel S. Coop. Galega onde se abordou o aproveitamento dos nosos montes e cultivos para a apicultura. Ademais, co apoio técnico de AGACA, esta cooperativa acadou a certificación IFS, o que debería estabilizar e impulsar a apertura de novos mercados para o mel da cooperativa.

É un dos poucos sectores que non ten problemas de comercialización, onde todo o que se produce ten saída no mercado pola excelente calidade dos meles de Galicia, dos que cada ano se exportan a Francia e Alemaña preto de 1.000Tn. O mel galego ten mellores prezos que o procedente doutros puntos de España.

A nova norma de calidade do mel inclúe no etiquetado a relación de países de orixe en sentido descendente e a incorporación da porcentaxe de cada un deles. Con iso preténdese evitar que legalmente se utilice o nome e prestixio do mel español (producido baixo os maiores estándares de calidade do modelo europeo e que contribúe á conservación do medio ambiente grazas aos efectos beneficiosos da apicultura), en produtos que presentan unha proporción de mel de orixe español insignificante.

No 2023 manifestamos a profunda decepción e malestar ante a proposta de modificación da Directiva da Mel presentada pola Comisión Europea no mes de abril deste mesmo ano. A Comisión Europea, con esta modificación, non defende a apicultura e ás persoas produtoras ante as prácticas desleais, abusivas e pouco transparentes de importadores, envasadores e da gran distribución que utilizan a normativa de comercialización de mel para enmascarar a súa verdadeira orixe e confundir ao consumidor.

O cambio proposto non supón ningún avance, unicamente o fai obrigatorio a nivel comunitario, o que xa era unha realidade en moitos países europeos, entre eles España. O listado de países demostrou ser ineficaz para aclarar a orixe do mel e resolver os problemas de importación e comercialización fraudulenta de produtos imitadores.

A Comisión ignora que o 46% do mel importado á Unión Europea non é auténtico xa que non cumpre coa normativa comunitaria, e a cifra elévase ao 74% no caso das importacións dende China e ao 93% dende Turquía. España importou en 2022, máis de 37,5 millóns de quilos de mel e a Unión Europea, 342,3 millóns de quilos, a prezos moi por debaixo dos custos de produción europeos.

As cooperativas e apicultores esiximos que ademais de incluír o listado de países con porcentaxe no etiquetado de orixe, incorpore outras medidas como a prohibición da ultrafiltración do mel, o secado forzado ou identificar os meles quentados. Estas medidas non foron abordadas pola Comisión.

Cabe destacar que se aprecia un maior coñecemento dos produtos apícolas por parte da sociedade en xeral, e que se incrementa a demanda. Neste sector debe impulsarse unha maior actuación da AICA para facer fronte ás irregularidades que se están a producir na comercialización deste produto. A Lei de Cadea Alimentaria di con claridade que ningunha produción pode venderse por debaixo do que custa producila. A entrada masiva de mel de países extra comunitarios como China, Turquía ou Arxentina a baixos prezos é outro dos problemas que está a lastrar a comercialización do mel local ao que debe facer fronte o sector.

Enviouse información sectorial dos grupos de traballo realizados en Cooperativas Agro-alimentarias e nos organismos da Unión Europea. Por outra parte, impartíronse as actividades formativas demandadas polo sector e prestouse asesoramento en todas as cuestións solicitadas.

A Mesa da Castaña

AGACA está convidada a participar na Mesa da Castaña promovida pola Consellería do Medio Rural. Na mesma participa un directivo de Aira en representación das cooperativas. Esta Mesa creada con expertos do sector ten por finalidade impulsar e promove este sector. Así na reunión celebrada en febreiro de 2023 tratáronse aspectos como: a orde de axudas para o sector; plan de formación do castaño e castaña; comisión técnica para a investigación técnica do castaño e da castaña e previsión sobre a capacidade multiplicadora da planta de castaño.

Neste senso, hai escaseza de planta por culpa do tempo, ademais non producen co patrón sativa porque están situados en altitudes ás que afecta a enfermidade da tinta. Produtores e industria solicitan que se prime a variedade sativa porque os híbridos non funcionan. As variedades obxectivo deberían ser a longal, xudía, paredes, amarelante ou famosa, sempre orientadas a industrializar e con patrón sativa, e non competir con variedades doutras zonas que son máis competitivas, fixándose na calidade coa que producen en Portugal.

Por tanto, hai necesidade de que os viveiros teñan planta con patrón sativa, que se identifiquen castaños centenarios que resistiron á tinta e ao cancro, e con investigación, replicar esas variedades que valora a industria.

Hai que formar enxertadores e aos viveiros para que a dispoñibilidade de planta sexa suficiente. A formación debe enfocarse a enxertos e a sanidade do sector. É necesario investigar tratamento específicos do castaño, xa que non hai rexistro para tratamentos italianos que se precisan.

Finalmente, as abundantes choivas de final do verán reduciron a colleita da castaña en máis da metade. As pragas multiplicáronse, polo que os retos aos que se enfronta o sector son moi elevados.

Outras producións de horta e froiteiras en cooperativa

A cooperativa Terras da Mariña leva máis dunha década impulsando a comercialización da Faba de Lourenzá.. AGACA colaborou ata 2023 nun proxecto de innovación con ela, para lograr unha semente libre de virus e optimizar así as plantacións de faba. O ano 2023, cun final de verán moi chuvioso, fixo recortar por enfermidades a colleita disparando os prezos e dificultando poder atender aos clientes tradicionais.

A cooperativa Cultivos Ribeira do Umia puxo en marcha en 2023 unha plantación grande de aguacates de 10 hectáreas. A produción de aguacate, con crecente demanda no mercado, é unha froita orixinal de América Central con múltiples propiedades como alimento e tamén para a elaboración de produtos para a hixiene persoal.

Ullama é unha cooperativa que comercializa mazá de sidra dende fai máis dunha década. O pasado ano 2023 tamén sufriron as especiais dificultades climáticas do final do verán e inicio do outono que provocou fortes perdas de podredume polas choivas e o tempo quente. Son preto de 50 socios que negocian e comercializan conxuntamente a mazá dos seus pomares aos lagares de sidra. Colaboramos en 2023 no cumprimento da Lei da Cadea Alimentaria e noutros aspectos de axudas para o sector.

Finalmente, no ano 2023 constituíse Proligal coa finalidade de abordar os retos relacionados coa produción de olivas en Galicia, tratando de investigar e coñecer as estratexias produtivas máis axeitadas para este sector en Galicia. Neste senso, AGACA colaborou con Proligal na posta en marcha dun proxecto innovador, con nome Oligalicia, para mellorar os procesos produtivos das olivas: variedades, fertilización, poda, tratamentos, rego etc.

Sector de Abastecementos e Servizos

José M. López Tellado

*Representante da Xunta
Sectorial de
Abastecementos e
Servizos*

Segundo datos manexados no sector agrario, case un 70% dos produtos fitosanitarios, dos zoonosanitarios e dos fertilizantes que se comercializan na Unión Europea, e o 50% das sementes, son controlados por catro grandes grupos. Hai unha responsabilidade das administracións para desenvolver políticas de organización do sector e lograr unhas estruturas fortes fronte a estes mercados de compra; tamén, dos servizos de competencia para evitar as situacións de abuso e, finalmente, de profesionais da agricultura e gandería de metérense de cheo nas estruturas asociativas de tipo empresarial: as cooperativas de abastecementos e servizos.

As cooperativas contribúen a diminuír a excesiva presión que sofren as fases produtivas do sector agroalimentario mediante a aplicación de economías de escala, que permiten prezos máis competitivos nas subministracións aos socios e trasladar o valor engadido xerado na fase de comercialización a terceiros, ademais de mellorar a eficiencia na súa aplicación na explotación a través do asesoramento e dos servizos.

Isto permitiu que grandes grupos cooperativos gañasen día a día posición nos mercados, tanto con relación aos fabricantes nacionais e estranxeiros, como con relación aos competidores. Viuse unha expansión das cooperativas de subministracións cara a novos territorios onde ofrecer os seus servizos a outras cooperativas.

A maioría das cooperativas con facturación superior ao millón de euros teñen actividade en subministracións e servizos. Estas lograron organizarse en grandes cooperativas de segundo grao —como é o caso de Coren e Delagro, en Galicia—, acadando unha concentración da demanda que lles posibilita negociar directamente cos fabricantes e acadar unha grande especialización nas subministracións agrarias e gandeiras.

Feitos máis destacados do ano 2023

Estamos en pleno momento de cambio de normas comunitarias que están a afectar moi fortemente aos abastecementos e servizos, aos agricultores/as e gandeiros/as. Dun xeito rápido repasamos os temas de maior interese neste ámbito. Comecemos pola rescisión de convenios de colaboración de Sigfito con pequenas cooperativas galegas e as demandas e medidas solicitadas por AGACA a Sigfito e ás autoridades competentes. Tamén se abordou no ano 2023, a modificación do RD 1311/2012 de uso sostible de produtos fitosanitarios. Fixemos un seguimento ás estacións de servizo desatendidas que en Galicia evolucionan con moitos atrancos da administración. Informamos sobre a polémica xerada polo gasóleo B de mobilidade. Como é lóxico, fixemos un seguimento á produción de pensos, que no caso de Galicia, ten moita importancia no vacún de leite. O glifosato, sempre rodeado de polémica, obtivo unha autorización de uso, con certas condicións, para os próximos dez anos. Dende a súa aprobación fixemos un seguimento e asesoramento sobre a aplicación da Lei da Cadea Alimentaria que tamén afecta a esta sector. E, finalmente, como non pode ser doutro xeito, fixemos un seguimento ao mercado dos fertilizantes.

Alimentación animal. Pensos

O conxunto das cooperativas agrarias galegas fabrica e subministra máis do 60% dos pensos para alimentación animal, polo que é unha actividade estratéxica no cooperativismo en Galicia.

Galicia subministárase maioritariamente de materias primas importadas que entran no país, sobre todo polos portos de Marín e A Coruña. A fabricación de pensos é unha actividade moi importante

para Galicia, por iso resulta de máximo interese seguir as propostas legislativas a debate sobre este sector na Unión Europea, concretamente as relacionadas cos pensos medicamentosos, e prever e coñecer as posibles contaminacións cruzadas.

Ao longo de 2022, España fabricou 37,5 millóns de toneladas, o que reflexa unha redución da produción do 2,6% en relación ao 2021, caída que chegou ao 3,8% no ámbito da Unión Europea. Cataluña e Aragón lideran a produción con 7,8 e 5,8 millóns de toneladas. Pero ambas as comunidades sufriron unha caída do 5,4% con relación ao ano anterior. Galicia é a 5ª comunidade con máis produción cun total de 3.210.029 toneladas, que supón o 8,5% sobre o total de pensos producidos, e cunha redución dun 2,6% en relación ao 2021.

O 48% da produción de pensos está dedicada á alimentación do porcino, o 20% ao bovino e o 19% a avicultura. O porcino reduciu a produción nun 4% con relación ao 2021, o bovino nun 1,6% e a produción e o penso para aves nun 0,6%. Galicia lidera a produción de pensos para bovino en España.

Galicia fabricou aproximadamente os seguintes tipos de penso: 44% vacún, 25% porcino e 25% avícola, o que supón unha facturación de máis de 1.500 millóns de euros. O sector xera 1.500 empregos directos, e outros 1.500 indirectos. Para bovino, as plantas galegas fabricaron 1,466 millóns de toneladas.

O incremento da dimensión das explotacións produce un incremento do consumo de concentrados. O sistema de control e seguridade alimentaria, coñecido como Galis, supón unha ferramenta sumamente interesante para o prestixio da cabana gandeira galega.

Os prezos das materias primas de alimentación animal estabilizáronse a mediados do ano 2023 e comezaron a marcar unha senda á baixa, moito máis clara cara a finais de ano. O prezo da soia, que subiu reiteradamente, non permitiu trasladar o claro descenso dos prezos dos cereais ao penso. Pero, a tendencia marcada a finais de ano augura unha clara baixada de prezos dos pensos, como mínimo ata mediados do ano 2024 o que suporá unha moi boa repercusión nos custos de produción. Neste senso, pode afirmarse que o sector retornou á normalidade dos mercados existentes previa á crise xerada pola guerra en Ucraína.

A maiores, aprobouse o regulamento sobre determinadas materias primas e produtos asociados á deforestación. Este regulamento da Unión Europea ameaza con encarecer a compra de materias primas de alimentación animal en determinados países que non preserven a súa biodiversidade forestal para dedicar terras á produción de cereais, ademais de dificultar a propia operativa do sistema de aprovisionamento das fábricas de penso. Neste senso, hai unha preocupación crecente no sector ante a falta de posta en marcha dos mecanismos que posibiliten a dilixencia debida que entrará en vigor o 1 de xaneiro de 2025.

Sabemos que nos atopamos ante un grave problema que vai afectar ao sector gandeiro ao longo dos próximos anos. Por iso, na medida das nosas posibilidades, faremos un seguimento ás medidas políticas que axuden a reducir a factura dos pensos aos gandeiros, e agárdase que os prezos tendan a reducirse a curto prazo.

Por outra banda, asesoramos e orientamos sobre o estado de aplicación da Lei da Cadea Alimentaria nas cooperativas que fabrican e comercializan pensos e alimentación animal a socios/as e a non socios/as. E, neste senso, o penso, a comercialización de alimentos para o gando, de sementes e de plantas vivas, entre outros, está dentro da aplicación da Lei da Cadea Alimentaria.

Ademais, a interpretación da AICA central é que as cooperativas resollen as esixencias da Lei da Cadea mediante o Acordo Cooperativo, excepto para a comercialización de pensos, alimentación animal, sementes e plantas vivas aos/ás socios/as da cooperativa. Xa aclaramos mediante escrito do Ministerio de setembro de 2023 que a Lei de Cooperativas prevalece sobre a Lei da Cadea (a relación socio/cooperativa é societaria, non é unha relación mercantil sobre a que se basea a Lei da Cadea) e, por tanto, quedan fóra da aplicación da Lei da Cadea. Sempre que veña obrigada en estatutos, non será considerada como relación comercial, e se entenderá fóra do ámbito de aplicación do establecido no apartado 1 do artigo 8 da Lei da Cadea Alimentaria.

Non sucede o mesmo cando unha cooperativa vende pensos, alimentación animal, sementes e plantas vivas a NON SOCIOS/AS da cooperativa. Debería cumprir coa Lei da Cadea: ten que existir un contrato agroalimentario.

Alertas sanitarias

Cumpriu prestar especial atención ás alertas sanitarias, que na fabricación de pensos supoñen un 10% do número de notificacións, especialmente por: dioxinas en premesturas pigmentadas, aflatoxinas B1 en millo, e PCB non semellantes ás dioxinas.

Posto que concentracións de aflatoxinas que estean por debaixo dos límites poden orixinar problemas de utilizárense en produción láctea, préstase especial atención ao axeitado etiquetado para evitar este destino.

As fábricas deben impulsar os autocontrois (APPCC, rexistros de instalación e de equipos, control de calidade, etiquetado etc.) e notificar os resultados ás autoridades competentes para seguir mellorando a trazabilidade e lograr un correcto seguimento das posibles alertas.

Finalmente, recoméndase manter atención á nova normativa que vaia xurdindo, en relación coa fabricación de pensos.

Seccións de Maquinaria e CUMA

Accións desenvolvidas:

- Asesoramento na constitución e xestión económica de CUMA (Cooperativas de Utilización de Maquinaria Agrícola).
- Información sobre temas de actualidade, e especialmente en relación coa publicación das axudas.
- Apoio a novas iniciativas tendentes a potenciar os parques de maquinaria e ás CUMA así como os servizos que prestan ás explotacións.
- Trámites de expedientes de subvención de compra de novas máquinas para o dimensionamento dos parques, tanto de cooperativas con sección de maquinaria como de CUMA.

En 2023, a Consellería do Medio Rural fixo a súa convocatoria tradicional de axudas á maquinaria e tamén publicou a axuda ligada ao Compoñente III do Plan de Recuperación, facéndose importantes investimentos. Neste senso, consideramos clave que as seccións de Maquinaria e as CUMA sigan investindo e mellorando os parques de maquinaria, especialmente os investimentos relacionado coa aplicación do RD de Nutrición Sostible de Solos.

AGACA valora que estas axudas —clave para a redución dos custos de produción— se manteñan no tempo, incluso facendo un esforzo por incrementar a súa dotación orzamentaria de fondos públicos, pois axudan a CUMA e parques de cooperativas a potenciar o uso da maquinaria en común, reducindo os custos de produción agrogandeiros, así como a pegada de carbono. Isto é especialmente útil nestes tempos en que a competitividade produtiva de alimentos será maior e os mercados, moi volátiles.

A convocatoria das axudas 2023 contou con suficiente dotación orzamentaria, polo que agardamos que as convocatorias dos vindeiros anos permitan dar axuda a todas as CUMA e Seccións de Maquinaria das cooperativas que as soliciten. Con todo, non logramos que as cooperativas e gandeiros/as galegos/as accedan masivamente ao Plan Renove do Ministerio de Agricultura.

AGACA impulsou unha ampliación da axuda na Orde de convocatoria coa finalidade de que os potenciais beneficiarios puidesen recibir axudas acordes coas necesidades do sector e nunha maior proporción sen que se penalice tanto a falta de orzamento da convocatoria, aspecto que no ano 2023 vimos cumprido.

Hai que vixiar constantemente a posible mala aplicación das axudas, o que imposibilitaría camiñar cara a racionalización e transparencia do investimento en máquinas. Reiteradamente solicitamos que ás axudas de maquinaria en común poidan acceder todas as CUMA e Parques de Maquinaria de cooperativas. Cara ao ano 2024 e seguintes, engádense aos fondos actuais destinados a maquinaria os que proceden do *Next Generation*, polo que animamos ás cooperativas a que os aproveiten e modernicen a frota de maquinaria.

Zoosanitarios

As cooperativas teñen unha actividade en zoosanitarios moi importante, tanto dende o punto de vista do servizo ao/á asociado/a por medio do asesoramento técnico, como dende o punto de vista económico, vinculado á actividade de subministración.

Queremos salientar o incremento de prezos tan elevado que se produciu nos zoosanitarios ao longo do pasado ano. A suba dos zoosanitarios súmase ao resto de incremento de prezos que sofren os/as agricultores/as e gandeiros/as.

Tamén entendemos que está sendo positiva a redución de uso de antibióticos nos animais de consumo humano, tanto en porcino, como en avicultura, coellos e vacún de leite e carne. Entendemos que unha mellora constante da cabana, xunto cun mellor manexo dos animais facilitan a redución de uso de antibióticos nas diferentes producións.

Fitosanitarios

A Alianza para unha Agricultura Sustentable (ALAS), constituída por cooperativas agroalimentarias e outras organizacións agrarias, xorde para a defensa dunha agricultura sostible. As asociacións integradas en ALAS resaltan a importancia de confiar nos criterios científicos e non basear decisións en intencións ideolóxicas que poidan repercutir no sector agrario e no conxunto da sociedade española. A Unión Europea conta cun dos estándares de seguridade alimentaria máis altos do mundo, en gran parte grazas ao conxunto de lexislación vixente, que garante que os alimentos sexan seguros para os consumidores.

A loita contra a praga de coretena denominada *Tecia solanivora* Povolny (ou couza guatemalteca da pataca) segue sendo unha das loitas fitopatolóxicas que se está a desenvolver en Galicia con elevado impacto social. Segundo os expertos, comezan a verse resultados positivos do esforzo realizado en anos anteriores e xa hai concellos que parecen ter superada a praga.

Tecia solanivora Povolny en patacas

Pero, novas pragas afectan ao agro galego. Por citar algunhas das máis destacadas: ademais do mildio e oídio nos cultivos de viña, entre outros, tamén podemos destacar como novidosos a *flavescencia dourada*, que é unha enfermidade seria, que se non se manexa axeitadamente propágase rapidamente e causa perdas económicas importantes no sector vitícola. O Verme Soldado, ou *Mythimna unipuncta*, apareceu con moita forza no mes de agosto e setembro polas condicións climáticas causando graves danos.

Neste senso, xunto con outras pragas animais, reiteradamente solicitamos ás administracións unha maior intervención e implicación para buscar xeitos de atallar estas novas pragas. Dende AGACA solicitamos recuperar as Atrias como xeito de abordar a loita contra estas enfermidades das plantas.

Ao longo de 2023 continuou a perda de produtos fitosanitarios para uso agrícola, elevando o número de materias activas que están sendo cuestionadas. En 2023 terminaba a autorización do glifosato, herbicida polémico, e o 30 de agosto na correspondente Comisión do Parlamento Europeo, a Autoridade Europea de Seguridade Alimentaria (EFSA) presentou as principais conclusións sobre a avaliación do risco desta substancia activa. A EFSA afirmou que outro organismo (ECHA) concluíu que non era canceríxeno, nin mutaxénico e a EFSA inclúe esta opinión na súa avaliación que ademais, non revelou ningunha área crítica de preocupación. A EFSA mantén as dúbidas sobre varios aspectos do mesmo (impurezas do glifosato, toxicidade a longo prazo, potencial neurotóxico, biodiversidade). A análise foi do máis completa nunca antes feita, baseada en 1.000 estudos, coa participación de máis de 100 científicos.

En conclusión: a Comisión Europea, baseándose nas avaliacións de seguridade levadas a cabo por EFSA (Axencia Europea de Seguridade Alimentaria) e ECHA, xunto cos estados membros, procede á renovación da aprobación do glifosato por un período de 10 anos, sometida a determinadas condicións e novas restricións, como por exemplo a prohibición do seu uso como desecante antes da colleita e a necesidade de adoptar determinadas medidas para protexer aos organismos. Cada estado membro é responsable da autorización no seu país, polo que pode restrinxir o seu uso.

A finais de marzo de 2023, publicouse o Informe 2021 sobre residuos de fitosanitarios nos produtos da UE elaborado pola EFSA. O obxectivo deste programa é xerar os datos dos indicadores que son estatisticamente representativos de superación dos límites máximos de residuos (LMR) para alimentos de orixe vexetal e animal no mercado común europeo, e que poden ser utilizados para calcular a exposición real dos consumidores da poboación europea. Das mostras analizadas de ditos produtos, 13.845 (19,6% de terceiros países e 76,1% UE) e para 190 substancias activas encontráronse que:

- 8.043 ou o 58,1% estaban exentas de niveis de residuos.
- 5.507 ou o 39,8% contiñan un ou máis residuos en concentracións por debaixo ou equivalentes aos límites legais.
- 295 ou o 2,1% contiñan residuos que superaban os límites máximos permitidos, taxa distorsionada polo elevado % de superación dos LMR en pomelos procedentes de Turquía.

Relacionada cos fitosanitarios está a problemática desatada pola nova normativa que afecta á recollida de envases e á empresa SIGFITO, que tiña, a mediados de ano, preto de 4.000 puntos de recollida de envases en España; 110, en Galicia e 1.100 puntos vinculados a estes 110 puntos de recollida.

No mes de maio puxémonos en contacto con Sigfito, quen comunica que en 2022 excedeu o 70 % de recollida e o 65% de reciclado de envases, superando amplamente os obxectivos marcados pola norma, pero que tamén houbo unha redución na adhesión, de preto do 20%, pois algunhas empresas, motivadas por tarifas, cambiáronse á competencia o que supón unha redución de quilos e ingresos. O novo RD 1055/2022 di que “*la prestación de gestión de residuos tenga una buena relación coste-eficiencia*” o que obriga a ser competitivos e a optimizar a rede de recollida, cerrando algúns puntos que supoñen máis gasto.

Dende AGACA solicitamos á Consellería do Medio Rural e á Consellería de Medio Ambiente que o sucedido con dúas cooperativas socias debe revertirse e solicitámoslle: “*As perdas de puntos de recollida van afectar ás zonas máis afastadas dos núcleos agrícolas que sexan centros dunha importante actividade. É dicir, o rural máis apartado, máis afastado, con menos actividade agrícola, vai quedar medioambientalmente sen cobertura de recollida de envases de fitosanitarios a unha distancia razoable. Non debería de supoñer ningunha dúbida, pero cantos agricultores van desprazarse 20 ou 30 quilómetros para enviar os envases a un punto de recollida?, como non van sentirse indignados os agricultores e cooperativas afectadas?, como podemos permitir que se castigue deste xeito aos agricultores que resisten na Galicia máis afastada e abandonada?*”

Entendemos que a Consellería do Medio Rural, e mesmo a Consellería de Medio Ambiente, deben intervir inmediatamente neste asunto e facilitar que os agricultores das zonas afectadas pola rescisión dispoñan deste servizo ao mesmos quilómetros de distancia que os demais agricultores galegos. Non pode haber agricultores de primeira e de segunda en temas tan serios coma os indicados”. Agardamos que este problema sexa abordado con seriedade polas correspondentes autoridades.

Por outra banda, informamos ás cooperativas das diferentes modificacións e explicacións relacionadas coa ferramenta RETO, o rexistro electrónico de obrigado cumprimento.

Queremos salientar o incremento de prezos tan elevado que se produciu nos fitosanitarios, estimado en máis dun 20%. A suba dos fitosanitarios súmase ao resto de incremento de prezos que sofren os agricultores.

En 2022, a Comisión Europea propuxo o Regulamento sobre o uso sostible de produtos fitosanitarios que propón a redución do 50% na utilización e o risco dos produtos químicos fitosanitarios e a redución do 50% no uso de produtos fitosanitarios máis perigosos. Van reducirse fortemente os rendementos dos cultivos e impulsárase o incremento de importacións de terceiros países con regulacións menos estritas. Neste senso, as medidas de redución son inxustas sen dispoñer de alternativas efectivas a esta proposta.

Así, e salvo máis modificacións normativas, o programa individualizado de uso sostible de produtos fitosanitarios contemplado no RD 1050/2022 determinará un indicador individualizado no contexto da explotación agrícola, a partir dos datos do Caderno Dixital. Tomarán como anos de referencia os anos 2025, 2026 e 2027 e se aplicará este indicador a partir do 1 de xaneiro de 2028.

Sanidade animal

AGACA, representando ás cooperativas socias, defendeu os intereses destas entidades en relación coa aplicación da normativa sanitaria animal. Neste senso, impulsáronse actividades e

servizos prestados polas Agrupacións de Defensa Sanitaria Gandeira (ADSG) que traballan en colaboración coas cooperativas agrarias socias.

AGACA tamén prestou apoio á Asociación Galega de Agrupacións de Defensa Sanitaria Gandeira (AGADES) e ás cooperativas, en relación coas necesidades das ADSG socias de Galicia. Abordáronse problemas que sofren as ADSG, especialmente tras reducírense as axudas. AGADES animou e convidou ás ADSG de Galicia a que se asocien e se organicen para un mellor desenvolvemento das súas tarefas e cumprimento de finalidades.

Neste senso, o Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación desenvolveu unha nova ferramenta para facilitar aos/ás gandeiros/as o autocontrol do uso de antibióticos na loita contra as resistencias antimicrobianas, dentro do Sistema Informático de Control de Prescricións Veterinarias de Antibióticos (PRESVET). Con esta iniciativa afiánzase o esforzo que España realiza nesta materia. A ferramenta permitirá a todas as persoas titulares, inscritas no Rexistro Xeral de Explotacións Gandeiras (REGA) que se incorporen a este novo sistema, consultar os informes trimestrais de consumo de antibióticos das explotacións gandeiras que teñan estas prescricións comunicadas a PRESVET.

Aforro enerxético

Coa colaboración do Fondo Social Europeo (FSE) e da Confederación Empresarial Española da Economía Social (CEPES), AGACA continuou en 2023 o proxecto Mellora da competitividade das explotacións de gando vacún de leite mediante asesoramento para a redución da Pegada de Carbono e a Pegada Hídrica. O proxecto pretende que os produtores reduzan os impactos ambientais e as emisións de Gases de Efecto Invernadoiro (GEI) da súa actividade polos consumos de auga e enerxía, fomentando boas prácticas que axudan a reducir estes impactos. Agardamos que o resultado deste proxecto xere un amplo beneficio para o sector lácteo de Galicia.

Do mesmo xeito, a axuda de Aconsellamento concedida pola Consellería do Medio Rural para 2023 permitiu que AGACA prestara a asesoramento a 208 explotacións gandeiras de vacún de leite sobre as que se executaron tres tipos de asesoramento: Benestar animal (Cumprimento da lexislación e avaliación do benestar animal mediante o protocolo Welfare Quality); Pegada de carbono (concienciación – formación; toma de datos e cálculo; entrega de resultados). Os resultados destes traballos foron presentado nunha Xornada sobre Sostibilidade celebrada a finais de outubro.

Carburantes

Fíxose un seguimento especial dos aspectos clave relacionados coa subministración de carburantes polas cooperativas socias, mediante o amplo apoio que dende Cooperativas Agroalimentarias de España se presta ao desenvolvemento deste labor. Informouse constantemente ás cooperativas con distribución polo miúdo de gasóleo bonificado.

Baixo a coordinación de Cooperativas Agroalimentarias de España lévase a cabo unha estratexia para frear os impedimentos para o desenvolvemento de estacións de servizo desatendidas (ESD). As ESD posibilitan manter puntos de venda en lugares de baixa demanda e ampliar horarios, logrando mellores prezos para o consumidor nun contorno rural. As ESD son máis dun 8% das estacións de servizo na UE, supoñen máis do 5% das vendas e superan o 50% das estacións de servizo en países como

Dinamarca, Finlandia, Suecia e Suíza, pero a súa media de vendas é inferior á das estacións de servizo atendidas.

AGACA, en colaboración con Cooperativas Agro-alimentarias de España, defende os intereses das cooperativas con ESD e transmite asesoramento en todos os aspectos relacionados con elas. Segundo un informe, en xaneiro case unha de cada cinco estacións de servizo xa estaban automatizadas. Xa son máis de 1.900 puntos de enchido en España, e ofrecen prezos máis competitivos aos condutores. Pese a este incremento, España continúa lonxe dos países referentes na apertura e liberalización do mercado de carburantes como Dinamarca ou Finlandia, onde as automáticas xa superan o 60%. No caso de Galicia, non é das comunidades do grupo de cabeza (Cataluña, Valencia, Madrid) e non está no grupo de cola (Illas Canarias, País Vasco). Teñen que afrontar as barreiras de concellos e comunidades autónomas.

En xaneiro de 2023 entraron en vigor unha serie de medidas enfocadas á redución da intensidade das emisións de gases de efecto invernadoiro durante o ciclo de vida dos combustibles, segundo o Real Decreto-lei 6/2022, de 29 de marzo, polo que se adoptan medidas urxentes no marco do Plan Nacional de resposta ás consecuencias económicas e sociais da guerra en Ucraína.

A redución do 6% das emisións ten un carácter obrigatorio e podería afectar a tractores, colleitadoras, retroescavadoras, palas cargadoras, volquetes etc. aos que se lles podería engadir unha porcentaxe de biodiesel. A esta nova formulación chámanlle gasóleo B de mobilidade.

Detectamos en AGACA certas prácticas por parte dos provedores de combustibles fósiles para aproveitarse e incrementar os prezos do gasóleo B en torno a 0,15 €/l coa xustificación medioambiental anteriormente explicada, cando todos os indicios apuntan a que se trata do mesmo produto, coas mesmas características. E agravando a situación do incremento de custos que estabamos sufrindo.

Dende AGACA advertimos a todas as cooperativas socias que esta nova normativa só obriga aos operadores ao por maior, e nunca aos distribuidores. É unha normativa que afecta a todos os carburantes utilizados no transporte, xa que para o cumprimento co GoA os operadores ao por maior non necesitan pedir nada aos distribuidores e poden facelo de forma unilateral subindo a porcentaxe de HVO que mesturan. Na data actual non hai ningún cambio nas normativas que obrighen a informar sobre o uso e destino do GoB. E non hai ningún cambio na normativa de especificacións técnicas do GoB, polo tanto, non hai biocarburos que poidan ser mesturados co GoB legalmente aprobados e por tanto amparados polas especificacións técnicas deste produto.

Baixo o punto de vista de AGACA, as cooperativas teñen unha especial consideración e protección que lles outorga o artigo 129.2 da Constitución Española, debido ás peculiaridades económicas e sociais que as administracións deberían coñecer:

1º.- Son un modelo que traballa en defensa das rendas agrarias, concentrando a oferta de produtos agrarios e a demanda das subministracións da base social, obtendo para ela un maior valor engadido nas operacións comerciais.

2º.- Son unha ferramenta de regulación de prezos e mercados, favorecendo a todas as persoas profesionais da agricultura e a gandería, incluso ás non socias, que utilizan como referencia os prezos das cooperativas á hora de facer as súas compras.

3º.- Contribúen ao desenvolvemento empresarial no medio rural: facturan máis de 1.500 millóns de euros en Galicia e teñen un capital 100% nacional e do sector agrario, cuxos beneficios retornan ao propio sector e repercuten directamente na poboación rural.

4º.- Son empresas que nunca se deslocalizan, sempre están asentadas no medio rural e contribúen cos seus medios a formar e asesorar ás persoas socias en xestión empresarial, alimentación, sanidade, manexo, sementeira, fertilización, tratamentos fitosanitarios...

5º.- Posibilitan a fixación da poboación rural dando cobertura a máis de 25.000 profesionais da agricultura e a gandería e mantendo preto de 6.000 empregos directos e moitos outros de xeito indirecto nos sectores do transporte, da construción e dos servizos.

6º.- Garanten, cos servizos veterinarios e agronómicos, a calidade e seguridade alimentaria, froito da trazabilidade dos seus produtos que sempre proceden das mesmas explotacións e non varían en función de campañas ou prezos.

7º.- Teñen especial interese en defender o medio ambiente formando a socias e socios en prácticas non contaminantes e realizando labores de recollida de residuos de envases fitosanitarios e zosanitarios, protexendo a fauna e a flora con sentido común e propiciando un equilibrio sustentable.

8º.- As cooperativas teñen un funcionamento totalmente democrático na toma de decisións, na súa estrutura e na súa xestión, e non pode haber ningún tipo de discriminación á hora de admitir a socios e socias.

9º.- Os beneficios para a base social non se reparten en función do capital achegado, senón en función da actividade cooperativizada que se realiza. Estes beneficios dotan polo menos nun 20% un fondo de reserva obrigatorio que é non repartible en caso de disolución e nun 5% os temas formativos.

10º.- Porque non existe outro modelo tan implicado co medio rural, nin tan socialmente responsable como o modelo cooperativo.

Desgraciadamente, o cooperativismo é moi descoñecido polos consumidores e moi mal tratado en termos de comunicación social por algunhas empresas coas que compite.

Prestación de servizos ás explotacións

O persoal técnico de AGACA realizou un constante e importante esforzo de asesoramento ás cooperativas interesadas en poñer en marcha servizos ás explotacións: impulsáronse servizos de aconsellamento, servizos de tramitación de PAC, servizos de maquinaria en común, fíxose un seguimento de apoio aos servizos de substitución, apoiouse aos servizos de xestión de explotacións etc. Un informe máis amplo nesta materia está no apartado de servizos de AGACA.

Seccións de Crédito

Na comarca de Ferrolterra existe un grupo importante de tres cooperativas con sección de crédito con máis de 150.000.000€ en depósito. O seu coordinador, D. Xosé Ameneiros, da cooperativa de Vilaboa, ás veces asiste ás reunións que se celebran no seo de Cooperativas Agro-alimentarias.

Segundo datos de Cooperativas Agro-alimentarias de España, hai 248 cooperativas con sección de crédito entre as súas actividades, maioritariamente en Andalucía, Cataluña, Valencia e Castela-A Mancha, que teñen depositados máis de 2.760.000.000€. Durante 2020 comentouse a necesidade dunha regulación normativa adaptada á realidade das cooperativas con sección de crédito.

Ao longo de 2021, AGACA mantivo varias reunións coas entidades socias con sección de crédito para tratar de establecer un sistema de servizos compartidos de tipo financeiro, mediante acceso conxunto á plataforma notarial ANCERT.

A plataforma ANCERT ofrece servizos fundamentais cara á concesión de créditos inmobiliarios por parte das sección de crédito. Neste senso, a finais do ano 2021 asinamos un acordo con ANCERT para prestar un servizo de consulta notarial ligado cos préstamos hipotecarios, sendo a primeira organización de cooperativas de España cun acordo deste tipo. Este acordo coa plataforma ANCERT continúa vixente e ao servizo das seccións de crédito ao longo de todo o ano 2022.

AGACA elaborará propostas de modificación da Lei de Cooperativas de Galicia coa finalidade de non supeditar a libre elección de cargos sociais ao cumprimento de determinadas obrigas de formación.

A sección de crédito é unha ferramenta ao servizo da cooperativa e o seu marco de actuación debe estar delimitado e respectar uns principios reitores estritos. No resto de España e en Galicia asistimos a un escenario de concentración e integración para gañar dimensión e implantar economías de escala. A maioría das seccións de crédito están profesionalizadas, mediante equipos humanos ben formados, onde a prudencia e o control de riscos son dous elementos clave na xestión e funcionamento. En todo caso, as cooperativas con sección de crédito son un modelo viable e con futuro se se adaptan aos tempos e activan unha filosofía de resiliencia.

Finalmente, a correcta aplicación da Lei de Prevención de Branqueo de Capitais, xunto coa aplicación do Plan de Prevención de Riscos Penais, ademais da aplicación real en Galicia da Lei 5/2019, de 15 de marzo, de Crédito Inmobiliario, segue centrando gran parte das preocupacións das seccións de crédito. Urxe extremar as medidas fronte ao branqueo de capitais mediante un manual de procedementos ou código de bo goberno que sustente o bo facer do equipo xestor dunha sección de crédito. Ademais, é fundamental que a Lei de Crédito Inmobiliario permita ás seccións de crédito de Galicia seguir realizando operacións de préstamo hipotecario á súa clientela, para o que será necesario que os responsables de Facenda e de Cooperativas da Xunta de Galicia entendan e asuman a necesidade de adaptárense á realidade das seccións.

Dende a maioría das seccións de crédito séguese o principio de que os produtos que comercializan non poden xerar riscos extraordinarios para o impositor, é dicir: diñeiro sen risco e con data de rescate. Por outra banda, o autofinanciamento estaría limitado, xa que a sección de crédito non debería destinar máis dun 20% dos seus fondos ao financiamento da cooperativa.

As seccións de crédito de Galicia participaron en 2023 nunha Xornada de Cooperativas Agroalimentarias de España para abordar temáticas de especial interese.

Medio Ambiente e Control da Fauna

Continuouse reclamando, ante diferentes administracións, o establecemento de axudas e actuacións de control en relación coa fauna salvaxe, especialmente cos danos do xabaril, corvos e lobos. Seguiuse concienciando ás Administracións e á sociedade dos danos que causa a fauna salvaxe aos agricultores e ás agricultoras e da necesidade de facer un seguimento e control das colonias dos animais que máis danan os cultivos.

Adobos e fertilizantes

A distribución de fertilizantes, con forte implantación en Galicia, está vivindo unha das maiores reestruturacións sectoriais derivadas do impacto da crise. Esta situación pasa desapercibida para Administracións e sociedade. Dende 2008 o escenario variou, pois o consumo baixou aproximadamente un 30%, con perdas por depreciación dos *stocks*, sen financiamento. A estratexia que se seguiu consistiu en asentir as vendas o máis preto posible do agricultor e dar servizos que acompañen aos produtos: loxística, envasado, asesoramento e produtos específicos. Pasouse de usar 49.000Tn a 43.000Tn no ano 2020.

Tras dous anos de escalada de prezos, acentuada sobre todo tras a guerra de Ucraína, o 2023 trouxo un descenso importante na cotización dos fertilizantes a nivel internacional, con baixadas de máis dun 50% en relación aos máximos históricos acadados no outono do 2022: amoníaco a 350 dólares a tonelada, cando en setembro do 2022 superaba os 1.000 dólares. A urea baixaba dos 900 dólares ao contorno dos 400. Foron prezos sensiblemente máis baixos que os da primavera de 2022, cando acadaban o contorno do 600 dólares. Tras a moderación de prezos existiu certa volatilidade. Entendemos que tras o ano 2023 debemos agardar unha certa estabilización dos mercados. O amoníaco e a urea volveron a niveis do ano 2019. A baixada sempre é lenta e tarda en chegar aos/ás agricultores/as e gandeiros/as.

O ano 2022 foi un mal ano para a produción e venda de fertilizantes, chegando a estimarse un descenso do 25% do consumo en España, posiblemente polo efecto da seca. No 2023 recuperouse algo a demanda grazas aos bos prezos do leite en Galicia. Os gandeiros aproveitaron ao máximo os esterco e xurros en detrimento dos nitroxenados. Coa nova PAC (ata 2027) iguálase a esixencia de usar adobos exclusivamente orgánicos para as ganderías que queiran cobrar a axuda agroambiental vinculada ao fomento e xestión de pastos.

As cooperativas e os profesionais da agricultura e a gandería insisten na necesidade de contar con fertilizantes de calidade a prezos competitivos. Os fertilizantes naturais representan o 30% dos custos variables de todos os sectores de produción agraria. A UE non dispón de suficiente capacidade de produción para satisfacer a demanda de adobos minerais da agricultura europea, polo que deben importarse doutros países como Marrocos ou Rusia, por iso é moi importante manter e diversificar as fontes de aprovisionamento para dispoñer de fertilizantes de calidade a prezos competitivos.

Os representantes do sector xa advertiron que reducir e harmonizar os límites de cadmio podería levar a unha alza dos custos da produción agrícola e afectar á calidade dos produtos fertilizantes que se venden aos agricultores. Dita harmonización, sen ningún fundamento científico, pode limitar o aprovisionamento de roca fosfatada, xa que os recursos mundiais baixos en cadmio son moi limitados.

En resumo, a substitución de adobos de síntese química por adobos orgánicos é unha das principais estratexias para tratar de reducir o custo en fertilización, sobre todo maximizando o aproveitamento do xurro ou do esterco xerados na propia explotación ou noutras granxas da zona sen base territorial (de aves ou porcinos, por exemplo).

Recoméndase tamén o encalado das parcelas para deste modo subir o pH dos solos ácidos de Galicia e neutralizar a excesiva porcentaxe de aluminio, de maneira que as raíces das plantas poidan aproveitar mellor os nutrientes dispoñibles.

05 Servizos e actividades transversais

5.1 Promoción da economía social

Prestar múltiples servizos ás cooperativas agroalimentarias —AGACA agrupa 91 cooperativas galegas que teñen máis de 34.000 socios e socias — implica manter un contacto directo con miles de cooperativistas. É, por tanto, un vehículo idóneo para coñecer a fondo a natureza cooperativa e aos seus asociados.

Atendendo á situación dos mercados agrarios, AGACA comunícase continuamente cos equipos dirixentes das cooperativas para que incrementen a competitividade das súas empresas. Con ese fin, promóvese a integración de empresas, a intercooperación, a transformación e a conquista de novos mercados, a diversificación, a innovación etc.

Constitución de novas cooperativas

O tamaño empresarial das cooperativas agrarias galegas é demasiado pequeno, o que dificulta a competitividade da actividade empresarial para as que foron creadas por profesionais da agricultura e a gandería.

En determinados sectores ou en actividades onde o volume non resulta especialmente competitivo, AGACA colabora na posta en marcha de novas cooperativas.

Un sector con dificultades especiais para que as cooperativas sigan medrando é o vitivinícola. Despuntan as dificultades dos viticultores de Galicia para integrárense nalgunhas adegas cooperativas galegas.

As funcións e traballos desenvolvidos dende AGACA, sempre a solicitude dos socios, están relacionados cos trámites de constitución, solicitude de axudas públicas e realización de estudos económicos de viabilidade da cooperativa.

Agrupacións de Defensa Sanitaria (ADSG)

Dende sempre, as cooperativas veñen facendo un labor de vertebración da gandería de Galicia, o que lles outorga unha presenza e estabilidade inigualables para desenvolver novas actividades.

Unha boa parte das cooperativas gandeiras —aínda sen estar recollidas como ADSG— está a desenvolver tarefas similares, xa que os seus servizos veterinarios sempre considerarán prioritarias as accións de carácter profiláctico (reprodución, calidade do leite, enfermidades infecciosas, desparasitación etc.).

As cooperativas galegas non deben padecer unha falta de recoñecemento de méritos para desenvolver este labor. Este recoñecemento permitiría dar rendibilidade aos investimentos en técnicos e asesoramento feitos polas distintas Administracións nos actuais servizos das cooperativas.

Durante 2020 asesoráronse algunhas cooperativas no inicio do procedemento de constitución e recoñecemento da cooperativa como ADSG.

Asociación Galega de Técnicos de Equipos de Muxido (AGATEM)

AGATEM ten como obxectivos fundamentais:

- Promover, articular e defender a integración e a coordinación dos Técnicos de Control de Equipos de Muxido no ámbito profesional e territorial de Galicia.
- Colaborar coa Administración no campo dos sistemas de manexo e control para un mellor desenvolvemento de prácticas correctas para a produción láctea, así como noutras posibles actividades que propicien o desenvolvemento do sector gandeiro.
- Propiciar o progreso sanitario e económico do sector gandeiro.
- Representar e defender os intereses comúns, profesionais e económicos dos asociados diante da sociedade e das Administracións Autonómicas.
- Contribuír e participar na formación empresarial ou profesional dos membros asociados.

5.2 Asesoría Xeral

Asesoría Xurídica

Apoio á xestión e á contabilidade

En AGACA levamos mais de 30 anos prestando todo tipo de servizos de asesoría fiscal, contable, laboral e administrativa a cooperativas, sociedades agrarias de transformación, sociedades civís, sociedades de capital, explotacións gandeiras individuais etc. dende as oficinas de Lugo, Santiago e Ourense, achegando un alto valor engadido para a nosa clientela. Somos un equipo de profesionais con elevadas cualificacións e cunha dilatada experiencia e prestamos un servizo rápido e de calidade a todas as áreas da estrutura interna das empresas mediante o asesoramento constante ao seu persoal técnico. Servimos de apoio directo a persoal e equipos xestores das cooperativas para resolver os problemas do día a día coas administracións e planificar a incidencia que teñen estes aspectos legais sobre o desenvolvemento de proxectos cooperativos, co obxectivo de proporcionar un alto grao de satisfacción ás persoas que depositaron a súa confianza en AGACA.

O equipo de asesoría de AGACA está en continua formación para ofrecer un asesoramento de máxima calidade, achegando tranquilidade e seguridade xurídica nas operacións e procedementos, procurando reducir o custo fiscal ao máximo e cumprindo a normativa tributaria, así como levando unha contabilidade que proporcione información útil e oportuna para a administración do negocio.

No que se refire a asesoría laboral, proporcionamos a suficiente información para que a nosa clientela tome sempre as mellores decisións.

O noso equipo trata de estar en contacto coa clientela para facer un traballo de asesoramento e planificación de gastos e impostos, reducíndoos ao máximo dentro da legalidade vixente, co cal axudamos a mellorar as marxes comerciais e o obxectivo das empresas.

Prestamos un asesoramento personalizado e axustado ás características e necesidades de cada cooperativa, explotación gandeira, sociedade, profesional ou particular, porque non todos os negocios son iguais, facendo de AGACA un asesor moi apreciado no sector agrario.

O uso das novas tecnoloxías permítenos realizar todos os trámites dun xeito mais áxil, optimizando ao máximo o noso traballo, e estar continuamente informados das novas que van xurdindo para ofrecer aos clientes un servizo de calidade a un prezo óptimo.

AGACA é, dende 2007, entidade colaboradora coa Axencia Tributaria para poder tramitar a través de Internet as solicitudes de devolución extraordinaria das cotas do Imposto sobre Hidrocarburos, satisfeitas ou soportadas por explotacións agrarias e cooperativas que prestan servizos de maquinaria con ocasión das adquisicións de gasóleo. Dende entón, AGACA realiza un número importante de solicitudes todos os anos.

Á vez, AGACA ofrece asesoramento específico sobre o tratamento da solicitude de devolución das cotas do Imposto sobre Hidrocarburos ao persoal das cooperativas socias que realizaban este servizo para os seus socios e socias e tamén sobre o manexo da páxina web e dos formularios para realizar a solicitude e o seguimento da tramitación da devolución.

Os servizos de asesoría que prestamos abarcan as especialidade de asesoría fiscal, asesoría contable e asesoría laboral; ademais, colaboramos con varios avogados, o que nos permite dar un servizo moi especializado ás cooperativas e empresas do sector agrario

As actividades que realiza AGACA para levar a cabo o asesoramento descrito son as seguintes:

Área Fiscal

En consultoría fiscal ofrecemos asesoramento a clientes e entidades socias co cumprimento das obrigas tributarias en prazo e forma e de xeito que resulten máis favorables.

O equipo técnico de AGACA presta os seguintes servizos no ámbito fiscal:

- Na constitución ofrecemos asesoramento previo sobre a forma xurídica que máis se adapte aos recursos e necesidades dos nosos clientes.
- Constitución de sociedades. Encargámonos de presentar toda a documentación ante as diferentes Administracións e asesoramos á clientela na toma de decisións mercantís para o inicio da actividade.
- Asesoramento e actualizacións dos cambios na normativa fiscal vixente e novidades tributarias.
- Presentación de informes periódicos da situación e control de impostos.
- Supervisión e análise de procesos e trámites fiscais das empresas.
- Servizos fiscais para persoas traballadoras autónomas e persoas físicas.
- Asesoramento, asistencia e contestación a requirimentos, liquidacións e recursos en todos os impostos ante Inspeccións Tributarias ou de calquera outro organismo.
- Declaracións - liquidacións dos distintos modelos: estudo, confección e presentación, tanto anuais como trimestrais ou mensuais.
 - Imposto sobre o Valor Engadido: MOD. 303 + MOD.390 + Envío libros IVA (SII.).
 - Retencións arrendamento locais: MOD.115 + MOD.180.
 - Retencións de capital mobiliario: MOD 123+MOD 193.
 - Confección Imposto pagos a conta: MOD 111+ MOD.190.
 - Pago Fraccionado I. Sociedades: MOD.202.
 - Declaración Operacións superiores a 3.005,06 euros: MOD.347.
 - Declaración Operacións Intracomunitarias: MOD.349.
 - Declaración de I. Sociedades: MOD.200.
 - Declaración de operacións en fábricas e depósitos fiscais de viño e bebidas fermentadas: Mod. 553.
 - Pago fraccionado de empresas e profesionais en estimación directa: MOD 130.
 - Declaración informativa anual réxime atribución de rendas: MOD 184.

- Imposto sobre alcol e bebidas derivadas (Venda de bagoño para elaboración de augardentes): Mod. E21.
- Altas e baixas e variacións de datos no censo de obrigados tributarios: MOD 036 e 037.
- Xestión da DEHú.
- Libros oficiais e fiscais de IRPF e de IVE.

Durante 2023 AGACA prestou este tipo de servizos a 50 cooperativas, 10 sociedades agrarias de transformación (S.A.T.), 13 sociedades de responsabilidade limitada (SL), 8 persoas físicas, 8 Comunidades de Montes Veciñais en Man en Común e 11 entidades doutro tipo (asociacións, sociedades civís etc.), dende as oficinas de Lugo e Ourense.

Área contable

O servizo de asesoría contable ofrece ás entidades clientas levar unha contabilidade que mostra a imaxe fiel do seu patrimonio e dos seus resultados en cada momento. Deste xeito e por unha banda, realizamos a contabilidade, xestionando documentos e información facilitada pola empresa garantindo o cumprimento das obrigas legais; por outra, ofrecemos unha información útil e fiable que sirva ao cadro directivo para tomar as mellores decisións. Para isto realizamos as seguintes tarefas:

- Deseño e implantación dun plan contable adaptado ás necesidades da empresa.
- Análise da documentación recibida, realización dos correspondentes asentos contables procedendo á súa gravación.
- Emisión e explicación ás empresas de informes contables periódicos.
- Deseño, control e seguimento das fichas de inmovilizado por cada elemento establecendo un plan de amortizacións.
- Obtención e emisión dos estados contables (Balances de Situación, de Sumas e Saldos, Contas de Perdas e Ganancias etc).
- Confección dos informes contables e informativos de cada exercicio para proceder á súa legalización no Rexistro correspondente.
- Obtención dos estados financeiros e das Contas Anuais para o seu depósito no Rexistro Mercantil ou de Cooperativas.
- Presentación das contas anuais ao Consello Reitor e Asemblea.
- Información e tramitación sobre obrigas formais.
- Colaboración na realización de informes económicos, contables, administrativos para as administracións, bancos, empresas auditoras e outras entidades.

Durante 2023, prestamos este tipo de servizos a 37 cooperativas, 9 sociedades agrarias de transformación (S.A.T.), 5 sociedades de responsabilidade limitada, 2 asociacións, 8 Comunidades de Montes Veciñais en Man Común, 2 comunidades de bens (C.B.), 2 sociedades civís (S. C.) e 8 autónomos e persoas físicas dende as oficinas de Lugo e Ourense.

Área Laboral

No que respecta á asesoría laboral, coidamos de todos os aspectos laborais para garantir o cumprimento da normativa e a xestión dos trámites legais tanto nas relacións cos traballadores como nas obrigas coa Seguridade Social. As asesoras de AGACA nesta materia contan cos coñecementos e experiencia para informar sobre cales son as mellores opcións á hora de contratar a profesionais para optimizar os custos cumprindo coa normativa vixente en cada momento.

Dende AGACA realizamos as seguintes tarefas as empresas que solicitan o servizo de asesoría laboral:

- Xestión laboral polo sistema RED.
- Realizacións de nóminas e contratos, liquidacións, liquidacións dos traballadores.
- Realizacións de nóminas, pagas extraordinarias e liquidacións dos traballadores.
- Contratos de traballo, prórrogas e renovacións, estudando as distintas modalidades e posibles subvencións e bonificacións.
- Estudos de custos de persoal. Indemnizacións.
- Elaboración de seguros sociais (boletíns cotización RLC, RNT).
- Liquidación de cotas á Seguridade Social.
- Notificación á Seguridade Social da situación laboral da persoa empregada mediante a preparación e notificación de Partes de Enfermidade (Incapacidade Temporal) e Accidente.
- Notificación á Seguridade Social de baixas por maternidade/paternidade establecendo os períodos de baixa.
- Aplicación e actualización de Convenios e normas laborais.
- Inscripción de Empresas na Seguridade Social e posteriores modificacións.
- Tramitación de subvencións e axudas á contratación.
- Inspeccións laborais: asistencia, defensa, contestación a requirimentos, liquidacións e recursos.
- Mutuas de accidentes. Confección e tramitación de solicitudes de asistencia, partes de accidente (Delt@) e tramitación pago directo do traballador.
- Representación en Actos de Conciliación no SMAC (Sección Provincial de Mediación, Arbitraje e Conciliación) e procedementos de despedimento.
- Solicitud de prestacións de cese de actividade de autónomos.
- Outros trámites: vidas laborais de traballadores e de empresas, certificados de estar ao corrente de pago, trámites en recadación e adiamentos, contratos e retribucións a directivos, presentación de ofertas de emprego.

Durante 2023, prestamos este tipo de servizos a 33 cooperativas, 13 sociedades agrarias de transformación (SAT.), 4 persoas físicas, 8 sociedades de responsabilidade limitada e 6 entidades doutro tipo (asociacións, sociedades civís etc.), dende as oficinas de Lugo e Ourense.

Outros servizos

AGACA tamén prestou outros servizos administrativos solicitados pola clientela relacionados coa xestión, tales como:

- Legalización de sociedades.
- Redacción de actas do Consello Reitor e da Asemblea Xeral.
- Confección de certificados de Xuntas.
- Contratos de compra-venda.
- Confección e impresión de Libros de socios e actas.
- Selección de persoal para as empresas que o solicitan.
 - Inscripción de membros dos órganos sociais elixidos nas sociedades no rexistro correspondente.
 - Contestación a enquisas do INE ou doutros organismos.
 - Prevención de Branqueo de Capitais. Actualizar na plataforma e xestionar a información de cada unha das empresas clientes.
 - Realización do Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas: MOD.100.

5.3 Calidade e Seguridade Alimentaria

En 2023 traballouse nas seguintes áreas:

- Certificación baseada na Guía de Prácticas Correctas de Hixiene - InLac).
- Certificación Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® para Aira.
- Implantación da certificación Leite de Pastoreo e Welfare Quality e AWIN® para Leche Celta, S.L.U.
- Implantación da certificación Leite de pastoreo e Welfare Quality e AWIN® para Lactalis.
- Implantación da certificación Leite de pastoreo e Welfare Quality e AWIN® para Agrocantabria.
- Certificación Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® para Naturleite.
- Implantación da certificación Leite de pastoreo e Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® para Agrocantabria.
- Avaliación de limpeza e desinfección e de trazabilidade nas rutas de recollida de leite cru e centros de recollida.
- Sistemas de xestión e estándares de calidade: GLOBALG.A.P. en Aira S. Coop. Galega, Cusoviam S. Coop. Galega, Xallas S. Coop. Galega e Plantel de Betanzos S. Coop. Galega.
- Aconsellamento en benestar animal e pegada de carbono en 208 granxas de leite.
- Programa de acompañamento para a revisión de normativa sectorial en vacún de leite.

Certificación Leite de Pastoreo: marca AGROCANTABRIA

Desenvolvéronse traballos de asesoramento para a certificación do esquema de Leite de Pastoreo para Agrocantabria.

Realizouse a auditoría interna do centro de procesado e do sistema de xestión, así coma o acompañamento no proceso de autocontrois.

Implantación da Certificación Leite de Pastoreo e Welfare Quality AWIN® : marca Leche Celta S.L.U.

Desenvolvéronse traballos de asesoramento para a certificación dos esquemas de Leite de Pastoreo e Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® en explotacións da súa recollida e nas fábricas de Leite Celta, S.L.U. en Pontedeume, Meruelo e Ávila. Neste último ano mantívose o volume de traballo realizado con anterioridade, a pesar do peche de ganderías. É salientable que gran parte destes produtores son socios de cooperativas galegas.

Realizáronse máis de todos os autocontrois de produtores de leite de pastoreo, así como os de Benestar Animal. Tamén, una auditoría de rastrexabilidade en cada industria láctea, así como acompañamento nas auditorías externas do Organismo de Certificación (ganderías e industrias).

Certificación Leite de pastoreo e Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN®: Lactalis

Desenvolvéronse traballos de asesoramento para a certificación dos esquemas de Leite de Pastoreo e Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® para Lactalis nas explotacións ás que lles recolle o leite, así como nas súas industrias en Nadela, Mollerussa e Castela e León.

Neste ano mantiveron o volume e o número de produtores certificados no esquema de Leite de Pastoreo e Benestar Animal (dobre certificación).

Tamén se asesorou a produtores de benestar animal en Galicia, Andalucía, Cataluña, e Castela e León.

Gran parte destas explotacións asesoradas son socias de cooperativas galegas.

Realizáronse todas as auditorías internas nas ganderías do esquema de Leite de Pastoreo, así como nas do esquema de Benestar Animal e unha auditoría de rastrexabilidade en cada industria láctea. Tamén se realizou acompañamento nas auditorías externas do Organismo de Certificación (ganderías e industrias).

Certificación Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN®: Naturleite

Durante o ano 2023, incrementouse a colaboración con Naturleite, realizando traballos de asesoramento a ganderías no esquema de certificación de Benestar Animal de Naturleite, baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN®.

Certificación Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN®: Aira

Realizáronse traballos de asesoramento para a certificación no esquema Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® mantendo o volume de produtores socios de Aira asesorados. Así, realizouse unha auditoría a cada explotación gandeira e auditoría interna ao sistema de xestión implantado por Aira, así como acompañar durante auditorías externas do Organismo de Certificación

Certificación Leite de pastoreo e Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN®: Agrocantabria

Colaborouse coa cooperativa Agrocantabria asesorando aos seus técnicos na certificación de Leite de pastoreo. Realizouse dúas auditorías internas ao sistema de xestión implantado, así como á queixería onde elaboran o queixo con Leite de pastoreo. Acompañouse ao Organismo de Certificación (explotacións e industria) durante a auditoría externa.

Realizáronse os traballos de asesoramento do esquema de certificación de Benestar Animal de Explotacións gandeiras baseado no Referencial Welfare Quality e AWIN® nas explotacións socias da cooperativa, mantendo o volume certificado de anos anteriores.

Avaliación de limpeza e desinfección e de rastrexabilidade nas rutas de recollida de leite cru e centros de recollida

Avaliouse: o proceso de recollida, a toma de mostras, o transporte de leite e a limpeza e desinfección dos camións da empresa contratada pola cooperativa primeiro compradora para o transporte do leite de Aira.

Avaliouse o proceso de limpeza e de desinfección das instalacións do centro de recollida de leite que Aira ten en Chantada.

Avaliouse: o proceso de recollida, a toma de mostras, o transporte de leite e a limpeza e desinfección dos camións das empresas contratadas para Lactalis.

Sistemas de xestión e estándares de calidade: GLOBALG.A.P.

GLOBALG.A.P.

Durante todo o ano asesorouse ás cooperativas: Aira, Cusoviamé, Xallas e Plantel de Betanzos para a certificación en GLOBALG.A.P. das súas fábricas de penso.

Resaltar o esforzo que realizou o Plantel de Betanzos, xa que, acadou por primeira vez este ano a certificación. Por outro lado, as outras tres cooperativas, conseguiron manter o nivel renovando así a certificación.

Sistemas de xestión e estándares de calidade: IFS

Ao longo de 2023 asesorouse a ERICA MEL, en IFS Food, na súa planta de envasado de mel.

Tamén realizamos o asesorando a Lactobaltar, para a obtención do certificado IFS da súa fábrica de Chantada.

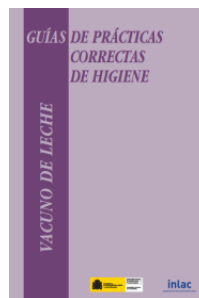
Sistemas de xestión e estándares de calidade: SAE

Ao longo de todo o ano veuse asesorando a Lactobaltar para a obtención do certificado SAE sobre o seu produto: doce de leite.

Certificación baseada na Guía de prácticas correctas de hixiene

En 2014 comezou a incorporación da certificación “Leite certificado de AGACA”, baseada na “Guía de Prácticas Correctas de Hixiene”, en 150 explotacións leiteiras das cooperativas Icos, Agroganadera de Sarria, O Xeixo, O Pereiro, Central de Frades, Campodeza, O Rodo e Codegui, e en explotacións subministradoras de Celega e Celta.

En 2023 acadaron o certificado explotacións socias das cooperativas Aira, O Xeixo, Leiteira Pico Sacro e Cooperativa Agraria Comarcal de Ordes S. Coop. Galega, así coma explotacións subministradoras de Naturleite e Celega.

Isto demostra a capacidade de gandeiros e gandeiras —primeiro elo da cadea de produción— para ofertar produtos sans e seguros, obtidos mediante boas prácticas (rastrexabilidade, alimentación, manexo do gando, rutinas de muxido, mantemento de equipos, emprego de medicamentos, benestar animal, medio ambiente etc.) e de dispoñer de estruturas empresariais resilientes, capaces de adaptárense aos novos desafíos que lles son impostos.

Realizáronse máis de 100 controis internos, visitas rutineiras e máis de 60 controis de potabilidade de augas e controis de temperatura.

5.4 Comunicación e Divulgación Cooperativa

As accións comunicativas executadas dende AGACA oriéntanse a fomentar a comunicación mediante:

Comunicación interna

Son obxectivos da comunicación interna dispoñer de información para acadar unha posición estratéxica e competitiva en calquera ámbito e xestionar axeitadamente o gran volume de información que circula cada día. Son tarefas densas pero importantes.

Neste senso, dende 2007, AGACA ofrece ás cooperativas socias a posibilidade de recibir resumos informativos diarios coa selección das noticias máis relevantes contidas nos xornais impresos e medios electrónicos, vinculadas aos sectores agroalimentarios ademais de achegar informes sectoriais específicos.

Accións

- Resumo de prensa diario coas novas máis destacadas.
- Informes sectoriais: as novas máis destacadas dos distintos sectores.
- Compartir información procedente de Gabinetes Governamentais, Centros de Investigación e outras fontes relacionadas co sector.
- Intercambio de información cos gabinetes de comunicación do resto de FUT de Cooperativas Agro-alimentarias de España e doutras entidades.
- Separatas informativas.
- Emisión de notas e comunicados de prensa.
- Seguimento informativo das novas publicadas sobre cada acción/proxecto desenvolvido.
- Información por WhatsApp, Telegram, Facebook, Twitter e Instagram.
- Páxina web corporativa: www.agaca.coop.
- Comunicacions de eventos e reunións por correo electrónico e redes sociais.
- Acceso a informes, datos, publicacións e axendas de utilidade para os técnicos e para as cooperativas. Entre outras, recíbense puntualmente as revistas elaboradas polas diferentes Federacións e Unións integradas en Cooperativas Agro-alimentarias e envíase información para difundir a través dos seus medios.
- Revista *Cooperación Galega*.

COOPERACIÓN GALEGA

En 2023 publicáronse cinco números da revista corporativa (do 162 ao 166, ambos os dous incluídos) cunha tiraxe de 7.000 exemplares en cada edición.

Temas tratados

Os temas principais abordados a fondo na revista titúláronse: “As comunidades enerxéticas constitúen unha grande oportunidade para as nosas cooperativas”, “«InLac é unha organización imprescindible no sector lácteo»”, “As secuelas da COVID-19 e da guerra Rusia-Ucráina no comercio nacional e internacional”, “Que pasa en Europa? Entrevistas a persoeiros do cooperativismo europeo” e “A normativa que bandeia o sector”.

Ademais os cadernos técnicos versaron sobre: “.- eLabHauSE.rur – Laboratorios de Economía Social para a Nova Bauhaus en Comunidades Europeas Rurais”, “Cifras básicas do Cooperativismo Agrario Galego”, “SAVES: O peso da muller no agrocooperativismo en Galicia”, “FEADER e AGACA apoian proxectos para a innovación cárnica” e “SAVES. Análise económico-financieira do agrocooperativismo galego”.

Comunicación externa

AGACA enviou 18 comunicados e notas de prensa en 2023. Ademais, entrevistas e reportaxes, participación na organización de eventos para dar visibilidade á Economía Social, cobertura de eventos, grafismos, traducións, revisións gramaticais e de contidos, clipping... confirman un claro xiro cara a divulgar a práctica totalidade das accións técnicas emprendidas dende a Asociación, os proxectos nacionais e internacionais nos que participa, así como a súa posición ante situacións clave en determinados sectores agroalimentarios.

En 2023 este labor traducíuse en, aproximadamente, 190 mencións en prensa escrita e 9 intervencións en radio e televisión.

A web de AGACA, www.agaca.coop, xunto coas redes sociais, son elementos que contribúen ao posicionamento e divulgación do seu papel AGACA no eido social e cooperativo galego. Novas, publicación das novas dirixidas ao sector, cursos e actividades e publicacións diversas, ademais dun directorio das cooperativas socias e outra información configuran o formato da páxina web.

Neste senso, difundíronse 48 novas relacionadas con actividades propias e alleas mediante a web da Asociación. En canto ás redes sociais (Twitter/X, Facebook e Instagram), realizáronse máis de 600 publicacións.

O departamento de comunicación de AGACA tamén colaborou na organización e difusión das actividades do Foro pola Economía Social Galega.

5.5 Corretoría de Seguros

Servizo de seguros UCOGA

Celebramos dez anos da posta en marcha da corretoría de seguros UCOGA. Facilitamos, aos socios e socias das cooperativas, o acceso a información e a un mellor servizo, entendemos as necesidades de cada profesional do sector primario e atopamos solucións a medida. Actividades realizadas no ano 2023:

- Xestión de pólizas de seguros, produtos exclusivos en diversos ramos nos que somos especialistas, como a industria agroalimentaria ou os transportes. Estudamos calquera risco susceptible de ser asegurado para darlle a solución óptima, traballamos coas maiores compañías aseguradoras do mercado. Trato personalizado
- Asistencia ás reunións do **Grupo de Trabajo de Seguros de Cooperativas Agroalimentarias de España**. Representantes do **Grupo de Normativa de la Comisión General de ENESA sobre seguros de ganadería**.
- Formación: cursos de especialización no marco do Convenio Enesa 2023.

Curso de especialización retos del sistema de seguros agrarios (15-16 de xuño en Lleida – Catalunya).

Peritaciones en cultivos hortícolas (21-22 de setembro, en Tudela – Navarra).

- Promoción do seguro agrario campaña de publicidade e plan de medios, radio, prensa.

06 Proxectos e programas

6.1 Formación

En colaboración coa Consellería de Economía, Emprego e Industria / Consellería de Promoción do Emprego e Igualdade

A finais do 2022 comezamos dúas accións formativas dirixidas prioritariamente a persoas en situación de desemprego, denominadas “OPERACIÓNS DE GRAVACIÓN E TRATAMENTO DE DATOS E DOCUMENTOS”, de 458 horas. Unha foi impartida na aula de AGACA en Lugo e rematou en xullo de 2023 con 12 alumnos; outra, na aula de Melide, rematou no mes de xuño con 7 participantes que superaron todos os módulos. En ambos os casos, combinamos a modalidade presencial coa modalidade *online* mediante aula virtual.

A finais do ano 2023, iniciamos dous cursos: un, no mes de novembro, de “ACTIVIDADES DE XESTIÓN ADMINISTRATIVA”, de 898 horas, na localidade de Melide, que rematará no mes de agosto de 2024, combinando formación en aula física e aula virtual; outro, no mes de decembro de “OPERACIÓNS DE GRAVACIÓN E TRATAMENTO DE DATOS E DOCUMENTOS”, de 458 horas, na cidade de Lugo, que rematará no mes de maio de 2024.

Esta formación resulta na obtención dos Certificados de Profesionalidade correspondentes, é eminentemente práctica e inclúe en todos os casos un módulo de prácticas profesionais non laborais en empresas, a fin de facilitar o acceso ao mercado laboral do alumnado.

En colaboración con Cooperativas Agro-alimentarias de España

Realizouse 1 curso en modalidade presencial nas instalacións da cooperativa VITIVINÍCOLA AROUSANA, dirixido membros do consello reitor, cunha duración total de 14 horas e 9 participantes, ao abeiro do Convenio asinado entre Cooperativas Agro-alimentarias de España e o Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación.

Formación Bonificada

Con cargo aos créditos dos que dispoñen as empresas para a formación dos seus cadros de traballadores, xestionados pola Fundación Estatal para a Formación no Emprego realizáronse 6 cursos, cun total de 247 horas lectivas e 10 participantes.

6.2 Autonómicos

Rede Eusumo

eusumo
Cooperativismo e Economía Social

Rede Eusumo nace en 2010, impulsada pola Consellería de Traballo e Benestar, co fin de aproveitar sinerxías e tecer unha especie de rede virtual para a formación, divulgación e asesoramento en cooperativismo ao longo de toda Galicia. Como infraestrutura, conta con aquelas instalacións postas á súa disposición polas entidades colaboradoras, vinculadas coa fórmula cooperativa en distintos sectores.

Grazas a esta Rede, créase un tecido de actividades e servizos por toda Galicia que facilita a capacidade de asesoramento, orientación, formación e acompañamento nas iniciativas empresariais iniciadas, ademais de prestar un importante apoio á internacionalización, á celebración de encontros internacionais e transfronteirizos, ao intercambio comercial e á cooperación empresarial.

As seguintes actividades foron obxecto de subvención ao abeiro da Orde do 29 de decembro de 2021 pola que se establecen as bases reguladoras das subvencións ás entidades colaboradoras da Rede Eusumo para realizar actividades de promoción e impulso do cooperativismo e a economía social (DOG núm. 16, do 25.01.2022).

PLAN DE DIVULGACIÓN DA RESPONSABILIDADE SOCIAL EMPRESARIAL NAS COOPERATIVAS AGROALIMENTARIAS

A Responsabilidade Social Empresarial (RSE) é un movemento que promove nas empresas a conciencia de velar pola satisfacción e cumprimento das expectativas de todos os grupos de interese (*stakeholders*) cos que interactúa. Trátase dun concepto en pleno desenvolvemento no eido económico e social actual, sen dúbida moi beneficioso para o progreso da nosa sociedade, pois contribúe á mellora da calidade e competitividade das empresas ao combinar criterios de eficiencia, sustentabilidade e igualdade de oportunidades.

A divulgación da RSE nas cooperativas agroalimentarias de Galicia tenta a difusión do coñecemento da Responsabilidade Social Empresarial, a xestión dos indicadores de RSE e a transferencia e comunicación dos resultados obtidos mediante a publicación dunha Memoria de RSE.

Para facilitar a xestión da Responsabilidade Social Empresarial, a toma de datos e o seu tratamento cara á diagnose de RSE, optouse polo modelo que proporciona a ferramenta informática XUNTA PRO-RSE, xa que permite a integración das variables da RSE facilitando o seu tratamento para a posterior redacción da Memoria e para a elaboración de informes de sustentabilidade.

No ano 2023 traballouse na divulgación da RSE nas seguintes cooperativas:

CLUN S. Coop. Galega, Coreber S. Coop. Galega, Maceiras do Ulla-ULLAMA S. Coop. Galega e O Rodo S. Coop. Galega.

O plan de traballo é o seguinte:

En primeiro lugar, búscase o compromiso da cooperativa: o consello reitor da cooperativa subscribe un compromiso formalizado como código de conduta que reflicte os valores e principios da entidade.

A continuación, faise a diagnose inicial da cooperativa nos ámbitos de xestión económica, ambiental e social para determinar o grao inicial de cumprimento dos indicadores de responsabilidade social corporativa.

Estes indicadores reflicten a eficiencia económica, ambiental e social, para fixar posteriormente as accións de mellora a desenvolver para chegar aos obxectivos desexados.

Unha vez realizada a toma de datos e analizados os resultados dos indicadores, redáctase a Memoria de Sustentabilidade.

OBRADOIROS "EMPREENDEMENTO COOPERATIVO NO MEDIO RURAL: OPORTUNIDADES DE NEGOCIO"

Os obxectivos dos obradoiros foron:

- Desenvolver un curso sobre autoemprego cooperativo para axudar na posta en marcha de oportunidades de emprendemento.
- Achegar o modelo cooperativo e das empresas da economía social e as súas características básicas e diferenciadoras a persoas con formación en xestión empresarial.
- Amosar dende a práctica as condicións necesarias para a xestión deste modelo.

Celebráronse CATRO obradoiros na modalidade *online*, con 67 asistentes.

Temática

- A COOPERATIVA COMO EMPRESA:
 1. Introducción e obxectivos.
 2. As empresas excelentes.
 3. Prácticas en cooperativas con visión empresarial.
- ASPECTOS BÁSICOS DE COMERCIALIZACIÓN E MÁRKETING:
 1. Introducción e obxectivos.
 2. O mercado actual, situación competitiva de produtos e servizos.
 3. Márketing dixital e comercio electrónico.
 4. O proceso de internacionalización, apertura de mercados.
- REGULACIÓN DA COOPERATIVA: LEI 5/98 DE COOPERATIVAS:
 1. Introducción e obxectivos.
 2. Normativa aplicable.
 3. Clases de cooperativas.
 4. Estrutura dos estatutos sociais. Regulamento de réxime interno.
 5. Réxime económico da cooperativa.
 6. Políticas e órganos sociais.
- CONCEPTOS EMPRESARIAIS BÁSICOS:
 1. Introducción e obxectivos.
 2. Aspectos fiscais básicos.
 3. Aspectos contables básicos.
 4. Aspectos laborais básicos.
- HABILIDADES DIRECTIVAS:
 1. Introducción e obxectivos.
 2. Toma de decisións.
 3. Reunións eficaces.
 4. Resolución de conflitos.

“A ECONOMÍA SOCIAL E A MODERNIZACIÓN DO SECTOR AGROALIMENTARIO: CERTIFICACIÓNS DE CALIDADE E MEDIOAMBIENTAIS”

Os obxectivos dos obradoiros foron:

- Desenvolver un curso sobre a modernización do sector primario, dende a concepción cooperativa e de certificacións medioambientais e de calidade.
- Dar a coñecer o modelo cooperativo e das empresas da economía social e as súas características básicas e diferenciadoras.
- Amosar dende a práctica as condicións e requisitos necesarios para a xestión das certificacións medioambientais e de calidade.

Celebráronse CATRO edicións na modalidade TELEFORMACIÓN con 91 participantes.

Temática

- Unidade I: COOPERATIVISMO NO SECTOR PRIMARIO.
Módulo 1. As cooperativas.
Módulo 2. Marco legal do cooperativismo.
- Unidade II: CERTIFICACIÓNS DE CALIDADE.
Módulo 3. ISO 9001.
Módulo 4. Certificacións en vacún de leite.
Módulo 5. GLOBALG.A.P.
Módulo 6. BRC/IFS.
Módulo 7. ISO 22000.
- Unidade III: CERTIFICACIÓNS AMBIENTAIS.
Módulo 8. ISO 14000 (14063, 14067...).
Módulo 9. Análise do ciclo de vida.
Módulo 10. Pegada de carbono.
Módulo 11. Pegada hídrica.

INFORME SAVES DAS COOPERATIVAS AGRARIAS GALEGAS

Finalidade

A Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agrarias-AGACA é a organización que representa ao cooperativismo agrario da Comunidade Autónoma de Galicia, tanto no ámbito da súa conxuntura económica, empresarial e social, como no da dimensión humana e profesional dos seus socios e as súas socias.

Representa a cooperativas agrarias galegas de todos os sectores da produción agroalimentaria.

Coa presente actividade, AGACA, en coordinación coa Universidade de Vigo, intenta mostrar a información social e económica relativa ás sociedades cooperativas galegas do sector agrario, presentada de tal maneira que promova a difusión do cooperativismo, axude á toma decisións a nivel empresarial e da Administración e contribúa á investigación sobre este tipo de organizacións.

Obxectivos

Co desenvolvemento desta actividade acadáronse os seguintes obxectivos:

Sistema de Asistencia Virtual para o Cooperativismo e a Economía Social

- a. Identificar a información dispoñible en SAVES e en AGACA en relación coa información económica, financeira e social que se precisa para a elaboración de indicadores específicos.
- b. Cargar a información necesaria para a elaboración do panel de mando de índices definido no Plan de intercooperación AGACA-SAVES e adaptalo para visualizar o cooperativismo agrario galego en cifras.
- c. Difundir a proposta inicial de informe ás cooperativas e demais destinatarios e destinatarias.
- d. Integrar as demandas de axentes interesados e interesadas que puidesen ser identificadas na proposta de cifras do cooperativismo agrario galego.
- e. Implantación técnica e divulgación da aplicación.

Presentación de SAVES en Santiago. 24 de outubro de 2023.

XORNADAS ESTRATÉXICAS DOS DIRECTIVOS DAS COOPERATIVAS AGROALIMENTARIAS GALEGAS: CAMBIO CLIMÁTICO E SUSTENTABILIDADE DAS COOPERATIVAS

Finalidade:

O cambio climático e a sustentabilidade son eixes prioritarios, tanto hoxe coma en vindeiros anos, para a totalidade das empresas e moi especialmente e máis amplamente para as agroalimentarias. Nesta XORNADA tratamos de informar, asesorar, coñecer e deseñar estratexias de aplicación en aspectos tan amplos e novidosos, xurdidos tras o Pacto Verde Europeo (Green Deal), como: os abarcados pola redución da pegada de carbono e o chamado *carbon farming*, a agricultura rexenerativa e de conservación, a estratexia da biodiversidade e o chan (restauración da natureza, saúde do chan e da auga, coidado de polinizadores) ou o novo marco dos sistemas alimentarios sostibles (requirimentos mínimos obrigatorios para sostibilidade, etiquetado de sostibilidade, compra pública sostible...), así como todo o relacionado cos informes de sostibilidade corporativa das empresas, especialmente das cooperativas e da economía social.

A xornada ofreceu a directivos e directivas que nela participen o coñecemento en primeira persoa dos debates que a nivel da Unión Europea e de España se están a desenvolver para abordar as grandes liñas estratéxicas e de competitividade claves para os órganos directivos das cooperativas, fomándoos en xestión xeral, gobernanza e organización coa finalidade de que todos acheguen valor engadido ás cooperativas ás súas persoas socias e traballadoras. A xornada xerou a apertura de expectativas dos cadros directivos á realidade do cooperativismo emerxente e da economía social na Unión Europea e en España.

MARCA COOPERATIVA “NOSO”

Finalidade:

A Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agrarias-AGACA é a organización que representa ao cooperativismo agrario da Comunidade Autónoma de Galicia, tanto no ámbito da súa conxuntura económica, empresarial e social, como no da dimensión humana e profesional das persoas socias. Representa a cooperativas agrarias galegas de todos os sectores da produción agroalimentaria.

Dende a aparición do Regulamento (CE) N° 178/2002 do Parlamento Europeo e do Consello, do 28 de xaneiro de 2002, polo que se establecen os principios e os requisitos xerais da lexislación alimentaria, créase a Autoridade Europea de Seguridade Alimentaria e fíxanse procedementos relativos á seguridade alimentaria e, sobre todo, tras a entrada en vigor do Regulamento (UE) N° 1169/2011, do Parlamento Europeo e do Consello do 25 de outubro de 2011 sobre a información alimentaria facilitada ao consumidor, as cooperativas fixeron un esforzo de adaptación a esta normativa. Por outra banda, cada vez son maiores as esixencias do comprador, especialmente da gran distribución, en canto a protocolos de xestión da calidade de produto (rastrexabilidade, seguridade alimentaria, benestar animal, medioambiente) e /ou xestión de calidade da industria agroalimentaria.

Pero non é só a calidade do produto cara a onde os e as cooperativistas teñen que dirixir os seus esforzos, pois neste contexto de cambio climático, abandono do rural e desigualdades sociais, consumidores e consumidoras premian certos valores na produción á hora de escoller os produtos que compran. Non só esperan que se cumpran os protocolos que citabamos, senón que tamén esixen unha produción sostible en tres ámbitos: social, económico e ambiental. Estas esixencias teñen moito que ver con valores cooperativos que defenden as cooperativas.

Neste marco, a Unión de Cooperativas AGACA creou unha nova ferramenta para a promoción do cooperativismo e dos seus produtos e servizos: unha marca colectiva, “NOSO”, de cooperativas agroalimentarias, verificable, adaptada ás necesidades das sociedades cooperativas dos sectores de leite e derivados, carne, froita e hortaliza e viño, coa finalidade de facer máis visibles a estas entidades e o labor que realizan en materia de responsabilidade social, en materia ambiental e en materia de calidade.

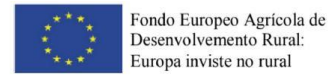
Unha vez redactado o Regulamento de uso da Marca así como o Prego de condicións onde se establecen e determinan as condicións de acceso ao uso da Marca e os requisitos que deben cumprir as cooperativas e os produtos autorizados para utilizar a Marca, rexistrouse na Oficina Española de Patentes e Marcas.

Elaboración do Regulamento da Marca

Dada a acollida da Marca entre as cooperativas socias para poder poñela nos seus produtos, a Asociación de Cooperativas AGACA está desenvolvendo os procedementos do manual de calidade para que poida ser usada e verificada dunha forma totalmente válida: durante o ano 2023 o departamento de Calidade de AGACA elaborou a memoria e a estrutura dos anexos que a compoñen.

FEADER

Proxectos piloto de novos produtos, prácticas, procesos e tecnoloxías -

A Unión de Cooperativas AGACA vén colaborando habitualmente con outras entidades, fundamentalmente pequenas cooperativas agroalimentarias e centros tecnolóxicos, no desenvolvemento de proxectos innovadores, apoiados polo Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (Feader).

As iniciativas de innovación tradúcense na implantación de proxectos piloto ou no desenvolvemento de novos produtos, prácticas, procesos e tecnoloxías nos sectores agrícola, alimentario e forestal e agroalimentario. O desenvolvemento pode entenderse tanto na incorporación de novidades como na aplicación de produtos, prácticas, procesos e tecnoloxías xa existentes en condicións onde tradicionalmente non se utilizaron previamente.

Ao longo do ano 2023 desenvolvéronse os seguintes proxectos:

— **Plan de acción para a mellora da sustentabilidade nas producións cárnicas galegas.** FEADER 2022/044B. Entidades participantes: AGACA, Vanesa Díaz Mata, Tres Fuciños S. Coop. Galega, A Carqueixa S. Coop. Galega e o Centro Tecnolóxico da Carne.

Data de inicio: 04/2022 - Data de finalización: 09/2024.

— **Posta en valor da faba de Lourenzá: Sanidade da semente, cultivo e comercialización.** FEADER 2021/066A. Entidades participantes: AGACA, Terras da Mariña, S. Coop. Galega, Centro Tecnolóxico da Carne e Universidade de Santiago de Compostela.

Data de inicio: 02/09/2021 - Data de finalización: 31/07/2023.

— **Grupo operativo del olivar en Galicia-OLIGALICIA.** FEADER 2023/050B. Entidades participantes: AGACA, Fundación Centro Tecnolóxico da Carne e Proligal S. Coop. Galega.

Data de inicio: 11/08/2023

Data de finalización: 30/09/2026.

DURACIÓN
2023-2026

LOCALIZACIÓN
Galicia

OLIGALICIA pretende estudar diferentes plantacións galegas de oliveiras para identificar variedades, caracterizar sistemas de produción e identificar posibilidades de optimización da produción, coa fin de revalorizar as leiras que acollen este cultivo ou puideren facelo no futuro.

TRANSCENDENCIA

- Inventario das variedades de olivos e mapa de distribución.
- Estimación do custo de produción (C/kg) de cada variedade.
- Caracterización das particularidades para elaborar plans individualizados de emenda e fertilización, rega, mantemento do solo e control de pragas.

COMPROMISO COA SOSTIBILIDADE

DESENVOLVIDO POR

Aconsellamento

O servizo de asesoramento foi ofertado por AGACA dende xaneiro a setembro de 2023, a máis de 200 granxas produtoras de leite.

Tipoloxía I. Benestar Animal:

Esta tipoloxía de asesoramento baséase na formación de profesionais da gandería en materia legislativa e na avaliación do benestar animal baseada no esquema Welfare Quality®, e para o cal AGACA dispón de técnicos formados. Este protocolo foi desenvolvido a través do proxecto europeo Welfare Quality, no cal se desenvolveron sistemas para avaliar e controlar a calidade do benestar animal en granxas e matadoiros.

Realizáronse tres visitas á granxa: Formación *in situ*; Realización da avaliación de benestar animal; Entrega de resultados e propostas de melloras.

Tipoloxía II. Pegada de Carbono:

A Pegada de Carbono pretende ser a medida por excelencia do impacto ambiental dunha organización, empresa ou sector produtivo. O coñecemento deste impacto é o primeiro paso para poder levar a cabo a loita contra o cambio climático. Este impacto cuantifícase levando a cabo un inventario de GEI (Gases de Efecto Invernadoiro) seguindo as normas internacionais recoñecidas, tales como ISO 14064-1, PAS 2050 ou GHG Protocol, entre outras. A Pegada de Carbono mídese en masa (g, Kg ou Tn) de CO₂ equivalente, pero os gases orixinais considerados no protocolo de Kioto como os causantes do cambio climático son (CO₂, CH₄, N₂O, PFCS, HCFS, SF₆).

Nesta tipoloxía de asesoramento realizáronse tres visitas á explotación: Concienciación e formación; Toma de datos; Entrega de resultados e puntos de mellora

Tipoloxía III. Asesoramento Básico + Conta Láctea.

A maiores do asesoramento en benestar animal, tamén se ofertou o asesoramento en xestión técnica económica, baseándonos no programa Conta Láctea.

XUNTA DE GALICIA

PRESTACIÓN DE SERVIZOS DE ASESORAMENTO A EXPLOTACIÓNS AGRÍCOLAS OU GANDEIRAS

Promotor: UNIÓN DE COOPERATIVAS AGACA
Prazo: ata o 30 de setembro de 2023
Orzamento: 169.000,00 €
Axuda pública: 169.000,00 €

UNIÓN EUROPEA

Fondo Europeo Agrícola de Desenvolvemento Rural (Feader):
Europa inviste no rural

Programa de Desenvolvemento rural de Galicia 2014-2020

Medida: 2.1. Apoio para contribuír á obtención de servizos de asesoramento. Convocatoria 2022

GOBERNACIÓN DE GALICIA GOBERNADO DE ESPAÑA MINISTERIO DE AGRICULTURA, PESCA Y ALIMENTACIÓN

6.3 Estatais

Asistencia Técnica do MAPA

As accións desenvolvidas dentro do Programa de Asistencia Técnica 2023, aprobado nun Convenio Específico de Colaboración entre o MAPA (Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación) e Cooperativas Agro-alimentarias de España para a execución de actuacións en materia de asistencia técnica e de fomento da integración cooperativa, foron:

- Planes de fomento da participación das mulleres no sector agroalimentario de Galicia.
- Implantación da certificación GLOBALG.A.P. en cooperativas do sector de fabricación de pensos e horta.
- Implantación da certificación IFS en cooperativa de envasado de mel.
- Observatorio Socioeconómico do Cooperativismo Agrario Español.

Plan de fomento da participación das mulleres no sector agroalimentario de Galicia

O Plan de fomento da participación das mulleres no sector cooperativo agroalimentario de Galicia ten a súa orixe na escasa participación de mulleres nos órganos de decisión e relevancia das nosas cooperativas, así como na falta de apoderamento e liderado que lles permita dar o salto.

Nas cooperativas agroalimentarias galegas, a pesar de que o número de socios e o de socias están moi á par (43% mulleres, 57% homes), se falamos da participación das mulleres nos órganos directivos atopamos unha porcentaxe moi inferior (24% mulleres, 76% homes), o cal nos fai ver a necesidade de emprender actividades encamiñadas que garantan un sistema de igualdade de oportunidades, tendente a cumprir co obxectivo de equilibrio de xénero e substitución xeracional.

Incentivar, potenciar e promover máis mulleres en postos de responsabilidade e na actividade da cooperativa, en xeral, foron os obxectivos clave desta actividade.

Desenvolvéronse as seguintes actividades dirixidas a sensibilizar e a estimular a participación das mulleres nas cooperativas agroalimentarias galegas e, por tanto, con impacto nacional:

- Participación no **Encuentro Nacional de Mujeres Cooperativistas organizado por Cooperativas Agro-alimentarias de España**.
- **Realización de catro reunións cos consellos reitores**, noutras tantas cooperativas agroalimentarias socias de AGACA, a fin de fomentar a participación activa das mulleres socias nas propias cooperativas e a súa integración na Asociación Galega de Mulleres de Cooperativas Agroalimentarias, Nós, As Mulleres. As reunións foron tamén un xeito de facilitar a relación entre mulleres de diferentes cooperativas, para poder compartir experiencias e participar nas actividades formativas promovidas por AGACA.
- **Realización de catro encontros de mulleres cooperativistas** doutras tantas cooperativas coa finalidade de fomentar a relación entre elas, compartir experiencias e tratar sobre temas de interese, tales como: o uso básico das redes sociais e impacto das mensaxes que se poñen nelas (como poden prexudicar seriamente a imaxe da cooperativa se utilizan as redes para criticar ou facer comentarios pexorativos cara a outros socios, equipo técnico ou equipo directivo), lembrarilles que as cooperativas son propiedade dos seus socios e socias polo que as cuestións relacionadas co funcionamento e a xestión hanse de tratar a través das canles establecidas en cada cooperativa. Tamén aproveitamos estes encontros para detectar as súas necesidades formativas e inquietudes, a fin de poder dar resposta e atender as súas demandas.

-Publicación de catro artigos na revista corporativa “Cooperación Galega” (números 163,164 e 165) sobre a actividade de mulleres de diferentes cooperativas.

Implantación da certificación GLOBALG.A.P. en cooperativas do sector de fabricación de pensos e Horta

Durante o ano 2023 o departamento de Calidade de AGACA realizou a implantación da certificación GLOBALG.A.P., de acordo coa norma GLOBALG.A.P. de Fabricación de Alimentos para animais (CMF), nas cooperativas XALLAS-SANTA COMBA S.Coop.Galega e PLANTEL DE BETANZOS S. Coop. Galega.

Esta certificación establece un marco para o desenvolvemento de Boas Prácticas de Manufactura (GMP) que trata de ofrecer alimentos fiables e seguros para a produción animal, axudando a garantir a inocuidade alimentaria da produción animal e, posteriormente, ao longo de toda a cadea de subministración.

O alcance desta norma cobre todas as etapas de produción, dende a compra, a manipulación e o almacenamento ata o procesado e distribución dos pensos compostos.

Implantación da certificación IFS en cooperativa de envasado de mel

En 2023 realizamos a implantación da norma de calidade IFS na cooperativa de elaboración de mel ERICA MEL S.Coop.Galega.

A norma IFS Food Standards revisa os produtos e procesos de produción para avaliar a capacidade dunha entidade produtora de alimentos para producir produtos seguros, auténticos e de calidade de acordo con os requisitos legais e as especificacións da clientela. Os estándares e programas consisten en requisitos para avaliar se os provedores de produtos de marca poden entregar produtos seguros e de calidade en liña coas especificacións da clientela. En última instancia, a norma IFS garante que os consumidores e consumidoras confíen en que os produtos que atopan nos estantes retallistas son seguros e de boa calidade. As normas IFS están suxeitas a avaliacións por parte de organizacións gobernamentais ou privadas.

Observatorio Socioeconómico do Cooperativismo Agroalimentario Español (OSCAE)

O OSCAE achega unha visión conxunta das cooperativas agroalimentarias de España mediante a elaboración dun informe que avalía as súas principais características. Compáranse as cooperativas das comunidades autónomas co total de España e coas industrias agroalimentarias.

El cooperativismo agroalimentario
Macromagnitudes del Cooperativismo
Agroalimentario Español

Obxectivos

- Obter unha gran dispoñibilidade de información, que se actualiza anualmente, sobre a importante e crecente dimensión económica, social e empresarial do conxunto de cooperativas agroalimentarias.
- Coñecer mellor a realidade cooperativa agroalimentaria española potenciando a súa imaxe e proxección social, que é unha valiosísima ferramenta de traballo e de definición estratéxica para as propias sociedades cooperativas e os seus xestores.

Traballos desenvolvidos

- Dende xullo ata setembro de 2023 actualizáronse os datos do Directorio de Cooperativas Agro-alimentarias de España, parte da liña de actuación do OSCAE. Completouse a base de datos con 54 cooperativas de primeiro grao e 4 de segundo grao.
- O contido do Directorio para as cooperativas de primeiro grao abarcou dende aspectos xerais, coma o nome e o enderezo da cooperativa, ata outros coma os sectores nos que opera, o número de persoas socias e de persoas empregadas e a facturación. O Directorio das de segundo grao incluíu, ademais, o número de cooperativas socias e o de persoas socias desas cooperativas.

Programas UAFSE/POISES coa Confederación Empresarial Española da Economía Social (CEPES)

Unión Europea

Fondo Social Europeo

"El FSE invierte en tu futuro"

Incorporación de xóvenes emprendedores á economía social e consolidación das cooperativas agroalimentarias de Galicia

O proxecto consiste na creación do ITINERARIO DO EMPRENDEDOR, coa idea de implantar unha folia de ruta que estableza o itinerario de atención personalizada que desenvolven os técnicos de AGACA para as persoas mozas emprendedoras, que busque a máxima eficiencia e complementariedade no uso dos recursos dispoñibles e garanta a atención adecuada en cada etapa do proxecto.

O proxecto ten tres obxectivos básicos:

1. Dinamización de persoas potencialmente emprendedoras para crear grupos promotores que poidan poñer en marcha empresas cooperativas.
2. Titorización e asesoramento para a conformación da sociedade cooperativa e para os primeiros pasos da empresa e durante os primeiros anos de actividade.
3. Servizo de acompañamento e asesoramento dirixido a tipos concretos de usuarios.

Durante o ano 2023 realizouse asesoramento e acompañamento a SEIS GRUPOS EMPRENDEDORES, os cales conseguiron a creación e posta en marcha do seu proxecto de economía social mediante a constitución dunha COOPERATIVA:

1º.-GRUPO: ALBERGUE CASA ROXICA S.COOP.GALEGA. O proxecto está formado por dúas emprendedoras que constitúen unha cooperativa de traballo asociado para a creación dun albergue de turismo rural situado no Camiño de Santiago ao seu paso por Friol (Lugo).

2º.-GRUPO: PROLIGAL S. COOP. GALEGA. O proxecto está impulsado por 28 emprendedores e emprendedoras que constituíron unha cooperativa agraria para desenvolver o proxecto consistente en transformar e comercializar a produción das súas explotacións de olivas para elaborar aceite de oliva.

3º.-GRUPO: 4ELEMENTS S. COOP. GALEGA. O proxecto está formado por dúas persoas emprendedoras que constitúen unha cooperativa de traballo asociado para crear unha aula de natureza. Na aula, que consta de salas e amplos espazos exteriores, xardín e bosque, impartíranse sesións da Escola Forestal en inglés e excursións escolares durante o curso escolar e campamentos de lingua residencial nas vacacións.

4º.-GRUPO: CORPORACIÓN AGROALIMENTARIA ATLÁNTICA S. COOP. GALEGA. O proxecto está constituído por catro emprendedoras que buscan constituír unha cooperativa agraria para a comercialización conxunta das producións das súas explotacións.

5º.-GRUPO: AGROPAZO S. COOP. GALEGA. O proxecto está constituído por tres emprendedores que queren constituír unha cooperativa agraria para desenvolver u proxecto de agroturismo.

6º.-GRUPO: FIDES SALNÉS S.COOP.GALEGA. O proxecto está constituído por dúas emprendedoras que queren valorar a posibilidade de constituír unha cooperativa de traballo asociado para realizar actividades de atención de persoas maiores e dependentes e atención a domicilio

Nos seis proxectos de emprendemento realizáronse as actividades de información e asesoramento e púxose en marcha o “Itinerario do emprendedor”, realizándose as seguintes accións:

- Deseño e validación do modelo de negocio: Estudamos a viabilidade do negocio, segundo as ideas achegadas polos grupos promotores cando solicitaron o asesoramento.

- Explicáronse aos grupos promotores todos os procedementos e obrigacións fiscais, laborais e administrativas para levar a cabo a posta en marcha do proxecto, diferenciando como afectaría o negocio ás obrigacións fiscais e laborais segundo o tipo de sociedade que constituían para levar a cabo os seus obxectivos.

- Estúdanse os distintos tipos de sociedades que poden constituír os grupos promotores para levar a cabo o proxecto. Ao ser, en principio, o seu obxectivo conseguir un traballo digno e que lles permitise unha capacidade económica adecuada e non pretender un obxectivo unicamente capitalista, as sociedades que máis se adecuaban ás súas necesidades eran as que estaban dentro do ámbito da económica social, como as cooperativas agrarias e de traballo asociado.

- En todos os proxectos descritos, aos grupos promotores pareceulles que, efectivamente, as sociedades de economía social eran as que mellor se adecuaban ás súas pretensións, polo que acordaron centrar o asesoramento desta sesión en dous tipos de sociedades: a cooperativa agraria e a cooperativa de traballo asociado.

- Explicáronselles aos grupos promotores as características das cooperativas agrarias e de traballo asociado en referencia a: o réxime económico, a organización, a administración, a forma de tomar as decisións, as obrigacións fiscais e laborais, as obrigacións de levar contabilidade, os procedementos para levar a cabo nos correspondentes rexistros, as limitacións na participación no capital social deste tipo de sociedades etc.

- Despois das explicacións e a contestación e aclaración a cantas preguntas e dúbidas foron xurdindo, os grupos promotores acordaron elixir como forma societaria a cooperativa agraria e a de traballo asociado.

- En todos os proxectos foi redactado e exposto un proxecto de estatutos da cooperativa. Os grupos promotores recibiron explicacións sobre o contido e as posibles alternativas do texto de cada un dos artigos, así como as implicacións que tería a elección dunha ou outra opción, por exemplo, no caso da elección do réxime da seguridade social (ou ben polo RETA ou ben polo réxime xeral). Segundo se foi analizando cada artigo, foise acordando o texto definitivo, procedendo deste xeito ata obter o texto definitivo dos estatutos.

- Para os proxectos de emprendemento realizáronse as seguintes tarefas:

- Realizouse ou Estudo de viabilidade do modelo de negocio do proxecto para desenvolver.
- Solicitouse a Certificación Negativa de Denominación ao Rexistro de Sociedades Cooperativas
- Redactáronse a Acta de Constitución e o proxecto de Estatutos Sociais.
- Solicitouse a cualificación previa da Acta e Proxecto de estatutos sociais ante o Rexistro de Cooperativas.
- Solicitouse o C.I. F. provisional ante a AEAT.
- Solicitouse a Inscripción rexistral da escritura de constitución no Rexistro de Cooperativas.
- Solicitouse o C.I. F. definitivo e a alta Censal da cooperativa ante a AEAT.

Tamén se atenderon numerosas consultas de emprendedores sobre cuestións relacionadas con proxectos de emprendemento de economía social: trámites para constituír unha cooperativa, posibles axudas e apoios públicos etc.

Apoio á función xerencial nas cooperativas agroalimentarias de Galicia

No ano 2022 impartíuse formación teórica a un grupo de 12 participantes, dos que se seleccionou a 5 para a realización da formación práctica noutras cooperativas. En decembro foron iniciadas dúas das bolsas e o resto comezaron no primeiro trimestre do ano 2023. O programa rematou no mes de agosto de 2023.

Incorporación de xóvenes á produción hortícola e consolidación das cooperativas agroalimentarias de Galicia

FORMACIÓN PARA A CONSOLIDACIÓN DAS COOPERATIVAS AGROALIMENTARIAS EN GALICIA

INCORPORACIÓN Á PRODUCCIÓN DE LEITE DE VACUN E CONSOLIDACIÓN DAS COOPERATIVAS LÁCTEAS

GRATIS

parte 1 - CURSO - Incorporación á empresa agraria (vacun de leite)

- Sesión teórico-práctica
- Asociación, comercialización e traballabilidade
- Realización de vacinas e xestión de leite
- Sanitización e bioseguridade
- Agropecuaria
- Planificación e administración
- Producción de leite e manexo

250 horas

parte 2 - CURSO - Aplicador/Manipulador de produtos fitosanitarios. Nivel básico:

- Prácticas
- Planificación e xestión medioambiental e saúde
- Identificación, clasificación, aplicación, tratamento, empaque e manipulación, estocaxe, etiquetado

25 horas

Infórmate de datas e condicións en www.agaca.coop

© cursos: 609 070 135 981 58 47 83
@CoopAgro 982 201 51 4
@CooperativasAgro 988 24 24 81

O Consello Europeo do 17 de xuño de 2010 aprobou, a proposta da Comisión, a Estratexia Europa 2020 co propósito de converter a Unión Europea nunha economía intelixente, sustentable e integradora que goce de altos niveis de emprego, produtividade e de cohesión social tras a súa saída da crise.

A través da convocatoria de subvencións dirixidas a entidades e empresas da Economía Social para o desenvolvemento de proxectos destinados á creación de empresas e entidades de economía social ou á mellora da competitividade e apoio á consolidación empresarial das mesmas —realizada no marco do *Programa Operativo de Inclusión Social y Economía Social*, cofinanciado polo Fondo Social Europeo no período 2014-2020, Obxectivo Específico 8.3.1, e

publicada por CEPES como Organismo Intermedio, o día 27 de outubro de 2017—, a finais de 2022 foi iniciado un grupo de Incorporación á empresa agraria: Orientación vacún de leite, cun alumnado de 10 persoas que realizaron o itinerario completo: o curso de incorporación e o curso de aplicador/manipulador de produtos fitosanitarios nivel básico, cunha carga lectiva total de 275 horas. Rematou en 2023.

Mellora da competitividade das explotacións de gando vacún leiteiro mediante asesoramento para a redución da pegada de carbono e a pegada hídrica

En 2023 culminouse un proxecto de medición, cálculo e mellora das emisións dun total de 100 granxas, pertencentes ás cooperativas AIRA e CLUN.

Para o cálculo das emisións fixéronse un total de 5 análises de ciclo de vida:

- Produción de silo de millo
- Produción de silo de herba
- Produción de herba seca
- Produción de pasto
- Produción de leite da granxa.

Así como a divulgación dos resultados, tanto a profesionais da gandería como a todas as partes interesadas.

AGACA e a USC explicaron como reducir as pegadas hídricas e de carbono a gandeiros socios de Clun e Aira

Repartidos en catro xornadas ao longo do mes de febreiro en Ribadeo, Ames, Chantada e Lugo, técnicos de AGACA e do grupo BioGroup USC expuxeron aos gandeiros e gandeiras que participaron previamente no estudo «A mellora da competitividade das explotacións de gando de vacún leiteiro mediante asesoramento para a redución da pegada de carbono e pegada hídrica» as conclusións obtidas e as claves para reducir a pegada de carbono e hídrica nas súas granxas de leite.

O estudo levouse a cabo realizando medicións exhaustivas en 100 granxas galegas produtoras de leite cunha media de 88 vacas en fase produtiva (50 na comarca de Chantada-Sarria; 28 na Mariña Lucense; 7 das Terras de Melide e 15 na comarca de Barcala-Bergantiños).

A iniciativa enmárcase no Programa Operativo de Inclusión Social e Economía Social, xestionado pola Confederación Empresarial Española de la Economía Social (CEPES) en calidade de organismo intermedio deste programa, cofinanciado por FSE.

Contou co cofinanciamento do Fondo Social Europeo, mediante a convocatoria de subvencións dirixidas a entidades e empresas da economía social para o desenvolvemento de proxectos destinados á creación de empresas e entidades da economía social ou á mellora da competitividade e o apoio á consolidación empresarial destas.

Ao longo do mes de febreiro en Ribadeo, Ames, Chantada e Lugo, técnicos de AGACA presentaron os resultados do proxecto.

6.4 Internacionais

AGROSMARTglobal

AGROSMARTglobal «Espazo para a competitividade, promoción e expansión internacional intelixente das cooperativas agroalimentarias do espazo rural SUDOE» é un proxecto europeo cofinanciado polo Programa InterregSudoe 2014-2020 dentro do Eixe prioritario 2: Fomentar a competitividade e a internacionalización das pemes do Sudoeste europeo.

O seu obxectivo principal era consolidar o espazo para a interconexión, interacción e competitividade das cooperativas agroalimentarias do espazo SUDOE a través do desenvolvemento de procesos, ferramentas e servizos avanzados de apoio que faciliten o posicionamento, a promoción e a expansión internacional intelixente mediante estratexias de márketing dixital que aposten pola cooperación interempresarial.

Abarcaba 10 rexións do espazo SUDOE (Galicia, Castela - A Mancha, País Vasco e La Rioja – España; Nouvelle-Aquitaine – Francia; e Norte, Algarve, Centro, Lisboa e Alentejo – Portugal). Buscaba paliar as desvantaxes das zonas rurais e favorecer o seu desenvolvemento e cohesión económicos, a través da xeración de capacidades e a busca das solucións transnacionais máis eficientes e efectivas para apoiar ás cooperativas agroalimentarias nas súas necesidades específicas cara a mellorar a competitividade mediante a creación e consolidación de redes e servizos de apoio á internacionalización.

Os obxectivos específicos de AGROSMARTglobal foron:

1. Apoiar a internacionalización dixital das cooperativas agroalimentarias do SUDOE, aproveitando as vantaxes que ofrecen as novas tecnoloxías e a evolución do comercio electrónico a nivel internacional.
2. Favorecer o posicionamento dos produtos agroalimentarios das cooperativas do espazo SUDOE no mercado internacional, apostando polo seu carácter endógeno e a calidade, e protexendo os produtos con Denominación de Orixe (DO), Indicación Xeográfica (IX) e ecolóxicos en Internet.
3. Fortalecer a asociación do tecido cooperativo agroalimentario do SUDOE e a creación de alianzas con profesionais no mercado destino co obxecto de facilitar a promoción e expansión internacional, a través da cooperación interempresarial e o *networking*.

O consorcio de AGROSMARTglobal, liderado por AGACA, está formado por: de España, con AGACA, participaron: KONFEKOOP (Euskadi), Cooperativas Agro-alimentarias de Castilla-La Mancha, Cámara Oficial de Comercio, Industria y Servicios de La Rioja e a consultora de comercio internacional AMVOS DIGITAL; de Francia, AREPO Quality (a Asociación das Rexións Europeas de Produtos de Orixe), La Coopération Agricole Nouvelle-Aquitaine (a Asociación de Cooperativas Agroalimentarias de Nouvelle-Aquitaine) e a Chambre de Commerce et d'Industrie de Limoges et de la Haute-Vienne, e, de Portugal, Universidade de Trás-os-Montes e Alto Douro (UTAD) e CONFAGRI (Confederación Nacional de Cooperativas Agrícolas e de Crédito Agrícola de Portugal).

O proxecto comezou en outubro de 2019 e, tras unha ampliación, rematou no mes de marzo de 2023.

Durante o exercicio 2023 desenvolvéronse actividades puntuais correspondentes á parte final da súa execución, que se detallan a continuación:

Durante o mes de febreiro desenvolvéronse, por unha banda, a reunión de coordinación final dos socios do proxecto realizado en Santiago de Compostela (07/02/2023) e, por outra, o Foro Final do Proxecto que se desenvolveu nas cooperativas Martín Códax (Cambados, Pontevedra) e Viña Costeira (Pazo de Toubes, Ourense), os días 8 e 9 de febreiro de 2023.

En relación co Foro Final de difusión de resultado, contouse coa asistencia de máis de 60 participantes de todas as entidades socias e as súas respectivas delegacións. Foi a ocasión para compartir os principais logros relacionados coas boas prácticas na internacionalización e a comercialización intelixente e no uso de novas tecnoloxías durante o período de execución e as respectivas conclusións.

Un evento adicional no que participou AGACA foi o desenvolvido o 16 de marzo do 2023, na cidade de Vila Real, Portugal, evento organizado pola UTAD coa finalidade de divulgar os resultados e logros do proxecto.

Primeira xornada do Foro Final de AGROSMARTglobal, nas instalacións de Martín Códax. 8 febreiro 2023.

Última xornada do Foro Final de AGROSMARTglobal, no Pazo de Toubes (Viña Costeira). 9 febreiro 2023.

Ademais, durante o mes de marzo participouse en dúas feiras internacionais que, en cumprimento ao obxectivo esperado, permitiron expoñer os produtos do proxecto ante os potenciais clientes:

- A Misión de Desenvolvemento Comercial a EE.UU. realizouse do día 7 ao 11 en Nova York, para participar no evento Vinexpo America and Drinks America. En representación das cooperativas vitivinícolas de Galicia participou Adegas Eidosela S. Coop. Galega, cuxo xerente manifestou unha gran satisfacción relacionada cos resultados de aprendizaxe en materia de comercio internacional e cos contactos realizados con potenciais clientes desa parte do mercado global.
- A Quinta Edición do evento Europeo sobre produtos de calidade e orixe en Bruxelas, realizado o 30 de marzo do 2023, contou coa participación da Presidenta de AGACA, Dª Carmen Rodríguez. Permitiu exhibir algúns produtos do proxecto como o mel de abella, viños galegos, queixo e demais derivados lácteos, e presentarllos ao Comisario de Agricultura da Unión Europea, Janusz Wojciechowski.

Coas actividades descritas concluíuse co período de execución desta edición do proxecto, logrando resultados de moita importancia no ámbito da internacionalización de produtos cooperativos; con todo, cabe mencionar que hai moitos temas pendentes a desenvolver neste ámbito que talvez sexan tratados en edicións posteriores ou proxectos similares.

AgriCoopValue

AgriCoopValue, Monetización do valor social das cooperativas agroalimentarias no rural europeo é un proxecto relacionado coa monetización do valor social das cooperativas agroalimentarias no rural europeo. É unha proposta formativa coa finalidade de crear un marco favorable para a aplicación a nivel europeo dun sistema unificado de contabilidade social para as cooperativas agroalimentarias co fin de cuantificar en termos monetarios o seu valor social e determinar, así, a súa capacidade multiplicadora dentro das contornas rurais da Unión Europea.

Foi deseñado co fin de facer fronte á necesidade de achegar ao sector agroalimentario europeo un método eficaz para medir todos os impactos (económicos, sociais e ambientais) que produce a súa industria, adaptado á idiosincrasia do seu sector e ás peculiaridades de 5 subsectores: lácteo, cárnico, froitas e hortalizas, vitivinícola e aceite de oliva.

Os obxectivos específicos do proxecto son:

1. Capacitar o persoal técnico e formador das organizacións que representan as cooperativas agroalimentarias para utilizar o proceso metodolóxico de cálculo SPOLY, para monetizar o valor social dunha organización.
2. Avanzar na mellora da metodoloxía a través de aplicacións concretas nos diferentes subsectores agroalimentarios (lácteo, cárnico, froitas e hortalizas, vitivinícola e aceite de oliva), a nivel europeo.
3. Formar e capacitar as cooperativas agroalimentarias para poder monetizar o valor social xerado polas súas propias empresas.
4. Sensibilizar acerca da importancia da contabilidade social fronte á contabilidade tradicional para o sector da economía social.
5. Consolidar a aceptación e o recoñecemento internacional do proceso metodolóxico de cálculo desenvolvido e favorecer a transferencia de resultados a nivel internacional.
6. Mellorar a imaxe das cooperativas agroalimentarias europeas, poñendo en valor o seu atractivo, contribuíndo á mellora da súa competitividade, nun mercado cada vez máis globalizado.

O proxecto foi cofinanciado polo programa Erasmus+ KA2 Cooperación para a Innovación e o intercambio de boas prácticas. AgriCoopValue comezou o 1 de setembro de 2020 e durará 24 meses.

O consorcio que desenvolveu o proxecto AgriCoopValue estivo formado por entidades paraugas de cooperativas agroalimentarias nos seus respectivos países: AGACA (España), ICOS (organización irlandesa de sociedades cooperativas), CONFAGRI (Portugal), LLKC (Centro de Educación e Consultoría Rural de Letonia), GEAccounting (grupo económico especialista en metodoloxías de monetización social, España), Agencija za ruralni razvoj Zadarske zupanije (Axencia para o Desenvolvemento Rural do Condado de Zadar – AGRRA, Croacia) e a empresa tecnolóxica ATLANTIS (Grecia).

Conferencia Final de AgriCoopValue, en Santiago de Compostela. 27 xullo 2023.

Como se mencionou en liñas anteriores, a duración de execución do proxecto estivo considerada en 24 meses; con todo, debido ás limitacións condicionadas pola pandemia de COVID-19 e outros factores externos, ampliouse o prazo ata o 30 de setembro do 2023, data na que se reportou o cumprimento das actividades inicialmente programadas a responsabilidade de cada socio.

Durante o desenvolvemento e execución do proxecto lograronse os seguintes produtos/resultados:

1. Transferencia de coñecemento científico ao sector agro-alimentario cooperativo, coa formación do equipo técnico dos organismos socios do proxecto para a monetización do valor social en cooperativas agroalimentarias, a través de GEAccounting.
2. Formación para a monetización do valor social xerado a nivel microeconómico, co desenvolvemento dun programa formativo e unha plataforma *online*, dirixido aos técnicos e socios das cooperativas.
3. Desenvolvemento de novas aplicacións da metodoloxía de cálculo por subsectores agro-alimentarios da macroeconomía, contemplando a construción de modelos estándar de cálculo do valor social das cooperativas para cada subsector agro-alimentario, a cargo de cada socio do proxecto. AGACA estivo a cargo do subsector froitas e verduras (contando coa cooperativa Postoiro).
4. Creación de alianzas estratéxicas para a divulgación do sistema unificado de contabilidade social. Como resultado, tense elaborado un Plan estratéxico común para a transferencia e implementación do sistema de monetización do valor social (inclúe un estudo preliminar sobre o proceso de certificación dun sistema unificado de contabilidade social, a cargo do socio de Croacia, AGRRA).
5. Operación e mantemento da Páxina Web (<https://agricoopvalue.eu/>) do proxecto, deseñada e creada por ATLANTIS. AGACA farase cargo do mantemento ata 2026.

FIELDS

O proxecto “FIELDS, abordando as necesidades de sostibilidade, dixitalización e bioeconomía na agricultura, tanto actuais como futuras: competencias europeas, programa e estratexia” enmárcase no programa da Unión Europea ERASMUS+, de apoio ás alianzas de competencias sectoriais para a aplicación dun novo enfoque estratéxico. Comezou en xaneiro de 2020 e, tras unha solicitude de ampliación, a súa execución previsiblemente rematará a mediados do ano 2024.

FIELDS quere conseguir unha integración dinámica das aptitudes e competencias do sector agrícola nun marco coherente que vincule o coñecemento e a competencia para unha economía de base biolóxica de éxito e sostible, desenvolvendo unha estratexia para a viabilidade dunha agricultura cualificada e unha bioeconomía circular plenamente integrada na corrente dunha cadea mundial de subministración de alimentos en consonancia cos 17 Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (SDGs) das Nacións Unidas.

Varios grupos destinatarios beneficiaranse dos resultados do proxecto FIELDS. Escolas e centros educativos, entidades de formación, administracións públicas etc. aproveitarán a estratexia deseñada; gandeiros/as, agricultores/as, entidades de asesoramento, estudantado etc. beneficiaranse da capacitación impartida dentro do proxecto, e todas as persoas con interese na temática (*stakeholders*) sacarán proveito indirecto dos resultados de FIELDS mediante a aplicación da estratexia e dos seus produtos (plans de estudo, módulos, metodoloxía).

O proxecto conta coa páxina web www.erasmus-fields.eu e con contas oficiais en Facebook, Twitter, LinkedIn e YouTube.

O proxecto tamén creou unha plataforma á que se pode acceder a través da seguinte ligazón: <https://fields.learnskills.ie/login/index.php>

Nesta plataforma ofrécense materiais formativos gratuítos deseñados para mellorar ou adquirir coñecementos que preparan ao participante para os retos e as oportunidades do futuro.

Nesta plataforma poderán adquirir ou mellorar coñecementos en bioeconomía, sostibilidade, dixitalización e habilidades brandas. Os módulos de formación son os seguintes:

1. **Bioeconomía:** Exploración de innovacións e oportunidades no sector da bioeconomía.
2. **Sostibilidade:** Comprensión e integración de prácticas sostibles para a viabilidade medioambiental e económica a longo prazo.
3. **Dixitalización:** Avances tecnolóxicos que determinan o futuro da agricultura.
4. **Habilidades interpersoais e emprendemento:** Cultivar as habilidades interpersoais e de comunicación esenciais e cruciais para o éxito na industria.

AGACA comezou a súa andaina neste proxecto europeo grazas a Cooperativas Agroalimentarias de España, aínda que en setembro de 2021, AGACA tivo a honra de pasar a formar parte do consorcio como membro de pleno dereito, coa aprobación por unanimidade das 30 entidades socias de 12 países europeos que conforman esta asociación estratéxica, co obxectivo de abordar as necesidades actuais e as futuras competencias para a sustentabilidade, a dixitalización e a bioeconomía na agricultura, e lograr a confección dun programa e dunha estratexia de competencias a nivel europeo.

Durante o ano 2023 seguiuuse traballando no trazado dunha visión global do sector e das súas necesidades futuras, así como na identificación das carencias de competencias, actuais e futuras, e as necesidades de formación.

Tamén se traballou definición dunha estratexia xeral de competencias na Unión Europea.

A finais do ano, colaboramos coa Universidad de Castilla - La Mancha na captación de estudantes para un curso de especialización que van a desenvolver, no marco do proxecto, na seguinte temática: “Claves para o manexo e xestión da rega”.

En relación á difusión do proxecto, nas redes sociais fixemos diversas publicacións nas nosas redes sociais.

#Leadfarm 5.0

#Leadfarm 5.0 - Mellorar a capacidade das cooperativas agroalimentarias acelerando o desenvolvemento e a asimilación de futuras competencias baseadas nas innovacións dixitais é un proxecto cofinanciado polo programa Erasmus+ KA220 VET Asociacións de Cooperación en materia de educación formal e formación profesional. Este proxecto iniciou a súa execución no ano 2022, e rematará en 2024.

#LEADFARM 5.0

Os obxectivos do proxecto son: analizar as oportunidades de emprego emerxentes que ofrecen as innovacións dixitais para unha Sociedade 5.0, diagnosticar as habilidades e competencias futuras necesarias no sector cooperativo agroalimentario, desenvolver metodoloxías de aprendizaxe innovadoras e apoiar mecanismos de especialización intelixente dirixidos ás cooperativas e aos xóvenes agricultores, promover a divulgación científica a través de novas formas de aprendizaxe accesibles que garantan a igualdade de oportunidades para os colectivos en risco de exclusión, fomentar a participación das mulleres nos novos empregos emerxentes detectados e promover a cultura e os valores cooperativos necesarios na Sociedade 5.0

Os obxectivos específicos do proxecto son:

- Analizar as oportunidades de emprego emerxentes 5.0 que ofrecen as innovacións dixitais e definir as futuras habilidades e competencias necesarias no sector agroalimentario cooperativo;
- Desenvolver contidos innovadores, metodoloxías de aprendizaxe e mecanismos de tutoría (apoio) dirixidos a cooperativas e explotacións agroalimentarias, promovendo novas formas de aprendizaxe;
- Promover a divulgación científica para chegar ás cooperativas e explotacións agroalimentarias máis pequenas, compartindo os coñecementos a través dun novo mecanismo educativo e de tutoría universal e accesible;
- Garantir o equilibrio de xénero no consello de administración da cooperativa e doutras organizacións cooperativas e fomentar a participación das mulleres nos novos postos de traballo emerxentes;
- Garantir a remuda xeracional entre a xuventude, combinando os coñecementos tradicionais coas tecnoloxías de AP, o que fai que o sector sexa máis atractivo para este grupo obxectivo.

#Leadfarm 5.0 dá continuidade ao proxecto Leadfarm (no que AGACA tamén participou en calidade de socia), reflectindo unha clara e significativa evolución cara á Sociedade 5.0, permitíndonos dar un paso máis preto da remuda xeracional e o equilibrio de xénero, para preparar mellor á xuventude agricultora e ás cooperativas agroalimentarias para as futuras tendencias derivadas da disrupción dixital e o cambio climático.

O consorcio de socios está composto polas seguintes entidades:

- Irish Co-operative Organisation Society – ICOS (Irlanda)
- Unión de Cooperativas Asociación Galega de Cooperativas Agrarias – AGACA (España)
- Confederação Nacional das Cooperativas Agrícolas e do Crédito Agrícola de Portugal, CCRL – CONFAGRI (Portugal)
- Association of Social Co-operatives – SNRSS (Polonia)
- Latvian Rural Advisory and Training Center – LLKC (Letonia)
- Grifo Multimedia SRL – GRIFO (Italia)
- Changemaker AB – CME (Suecia)
- MedAtlantia – MEDA (España)

Durante o ano 2023 avanzouse nun dos resultados do proxecto, o establecemento dun *Marco de Competencias agroalimentarias da Unión Europea 2030*. A través de catro grupos de discusión temáticos (*focus group*) celebrados en Polonia, Suecia, Italia e España, identificáronse as habilidades, coñecementos e competencias que serán necesarias, tanto no rural como nas cooperativas agroalimentarias, para adaptar o sector aos retos do futuro nun contexto de revolución dixital e cambio climático.

Nestes grupos de discusión abordáronse e establecéronse as futuras tendencias e necesidades en catro grandes áreas: medio ambiente e sostibilidade, TIC e robótica, xestión e emprendemento, e intelixencia social e emocional.

Posteriormente, e por medio dunha enquisa, buscou reforzar e ampliar os resultados obtidos nos diferentes grupos de discusión.

AGACA, ademais de celebrar o grupo de discusión temático de España e de participar na difusión da enquisa, tamén se encargou de elaborar unha guía orientativa para establecer os pasos a seguir para a realización dos grupos focais en Suecia, Polonia e Italia e estableceu as preguntas a realizar relacionadas co medio ambiente e a sostibilidade.

Con respecto ás reunións do proxecto, AGACA participou en todas, tanto en modalidade online como en modalidade presencial:

- Online: participamos nas reunións mensuais celebradas en modalidade online durante todo o ano 2023.
- Presenciais. en 2023 participamos na reunión que se celebrou en Jurmala (Letonia) e preparamos a nosa participación na reunión que se celebrou en Gotemburgo (Suecia), no mes de xaneiro de 2024.

En todas estas reunións púxose en común e presentouse o traballo realizado por parte de cada un dos socios do proxecto e establecéronse os pasos a dar para acadar os resultados previstos no proxecto.

Reunión transnacional en Letonia. 23 maio 2023.

En relación coa difusión e divulgación do proxecto, durante o ano 2023 tamén traballamos na elaboración de novas / artigos que se publicaron nos diferentes boletíns do proxecto, ademais de nas que se publican periodicamente na rede social do proxecto: <https://www.linkedin.com/pulse/leadfarm-50-leadfarm-5-0/>

Toda a información de #Leadfarm 5.0 pode consultarse na súa páxina web: <https://leadfarm-project.com/>

Women Empowerment in Agricultural Cooperatives (Apoderamento das mulleres nas cooperativas agrícolas)

O proxecto europeo Apoderamento das mulleres nas cooperativas agroalimentarias, cofinanciado polo programa Erasmus+ e enmarcado máis concretamente na acción KA220-ADU Asociacións de Cooperación na educación de persoas adultas, ten como obxectivo que as mulleres cooperativistas reciban unha capacitación de calidade e sostible sobre cooperativas agroalimentarias, a través da innovación na formación profesional. O proxecto abrangue tres países: Turquía, Italia e España, representada por AGACA, e comezou a súa execución en 2022 con finalización prevista en 2024.

Este proxecto busca, a través da capacitación das mulleres rurais, mellorar as súas competencias e que poidan desempeñar un papel moito máis activo no desenvolvemento tanto económico como social dos seus territorios.

Os obxectivos específicos do proxecto son os seguintes:

- Aumentar as capacidades de cooperación agrícola e transformación dixital das mulleres agricultoras.
- Reforzar a capacidade das cooperativas de mulleres agricultoras a través dunha maior cooperación coa educación de adultos e proporcionando unha formación innovadora.
- Fomentar o cooperativismo entre as mulleres e sensibilizar sobre o espírito empresarial das mulleres nas zonas rurais.
- Resolver os problemas no ámbito das cooperativas agrícolas compartindo os coñecementos técnicos e as experiencias das entidades participantes.
- Contribuír ao apoderamento das mulleres nas zonas rurais, que é unha necesidade transfronteiriza.
- Xerar ideas innovadoras dende unha perspectiva internacional.
- Proporcionar ás mulleres agricultoras unha mellor formación en cooperativas agrícolas a nivel da UE.
- Aumentar a capacidade e profesionalidade dos participantes.
- Contribuír ás prioridades da Comisión Europea en relación co apoderamento das mulleres, o desenvolvemento rural, a sostibilidade e a transformación dixital.

O consorcio deste proxecto está conformado, xunto con AGACA, polas seguintes entidades socias: Silivri Belediyesi (Concello de Silivri, en Turquía, que é a coordinadora do proxecto) Lega Regionale delle Cooperative e Mutue di Puglia – LEGACOO PUGLIA (de Bari, Italia), Sürdürülebilir Yaşam ve Yeşil Gelecek Derneği (Asociación Vida Sostible e Futuro Verde, en Ankara, Turquía) e Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi (Universidade en Silivri, Turquía).

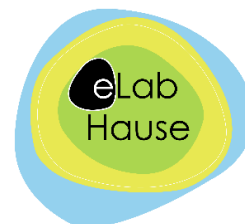
Reunión transnacional en Santiago de Compostela. 4 maio 2023.

Durante o ano 2023 as actividades desenvolvidas neste período foron as seguintes:

- A partir do traballo de todos os socios, estableceuse unha *Metodoloxía innovadora para a formación de cooperativas agrícolas*.
- Celebramos en Santiago de Compostela unha actividade formativa (*formación de formadoras*), na que participaron 6 formadoras de Turquía.
- O outro produto no que traballamos durante o ano 2023 foi o *desenvolvemento dun módulo de formación para mulleres vinculadas a cooperativas agrícolas*.

eLabHauSE.rur

O proxecto eLabHauSE.rur Laboratorios de Economía Social para a Nova Bauhaus en Comunidades Europeas Rurais é un proxecto europeo financiado polo programa COSME (Programa para a Competitividade das Empresas e para as Pequenas e Medianas Empresas), que ten como obxectivo xeral establecer unha rede de laboratorios de economía social no rural europeo para o intercambio de información, coñecementos, experiencias e fomento de iniciativas emprendedoras innovadoras e creativas, partindo das oportunidades que brinda a Nova Bauhaus Europea, e involucrando a todos os actores públicos e privados das comunidades locais europeas, incluída a cidadanía.

O consorcio de eLabHauSE.rur, liderado por AGACA, está formado por 6 organizacións de 4 países europeos: 4 entidades do sur de Europa (España e Italia), unha entidade do Leste de Europa (Croacia) e unha entidade do Noroeste de Europa (Irlanda). Isto contribuirá a compilar, compartir e analizar información sobre as peculiaridades das diferentes ruralidades europeas, o que permitirá crear unha metodoloxía participativa, recoller exemplos e boas prácticas, así como elaborar unha folla de ruta común máis sólida e adaptada ás realidades territoriais europeas.

As entidades socias do proxecto son as seguintes:

- Unión de Cooperativas Asociación galega de Cooperativas Agrarias - AGACA – España
- Concello de Vedra – España
- Meath County Council – Irlanda
- Comune di Capannori – Italia
- Lime Up – Italia
- Agencija za ruralni razvoj Zadarske županije (Axencia para o Desenvolvemento Rural do Condado de Zadar - AGRRA) – Croacia

A execución deste proxecto deu inicio en xullo do ano 2022 e rematará no ano 2024.

Durante 2023 celebráronse os seguintes laboratorios de Economía Social.

- Laboratorio de Economía Azul (Social Economy Mission 2: Blue SEM). Este laboratorio celebrouse en Zadar (Croacia), e durante os tres días que durou o evento, leváronse a cabo diferentes actividades nas que participaron técnicos e técnicas das entidades socias, así como stakeholders das entidades socias do proxecto. Durante tres días celebráronse diferentes actividades participativas como talleres, dinámicas grupais, visitas, intercambio de información, experiencias e boas prácticas, e todo co obxectivo de codeseñar un espazo no que promover estas boas prácticas nas zonas rurais europeas.
- Laboratorio de Economía Social (*Social Economy Mission 3: Social SEM*). Este laboratorio celebrouse en Santiago de Compostela, no Museo de Pobo Galego, e foi organizado por AGACA. Durante os días que durou o evento, os participantes, técnicos e técnicas das entidades socias do proxecto, así como diversos *stakeholders*, tiveron a oportunidade de participar nas diferentes actividades /dinámicas organizadas: un taller artístico, un hackathon social, visitas a boas prácticas en Economía Social, intercambio de información e experiencias, e todo co obxectivo de codeseñar un espazo no que promover estas boas prácticas no rural europeo.

Unha das actividades do Social SEM celebrado en Santiago de Compostela. 27 xuño 2023.

Durante o ano 2023 tamén participamos nas diferentes reunións transnacionais organizadas no marco do proxecto, tanto en modalidade presencial como virtual.

En relación á difusión do proxecto, durante o ano 2023 participamos na elaboración das novas que se publican periodicamente nas redes do proxecto: Facebook e Instagram, e tamén participamos moi activamente na elaboración da wiki do proxecto: <https://elabhause.eu/es/docs/elabhause-wikiplatform/>

Toda a información do proxecto pode consultarse, ademais de na wiki, na web do proxecto: <https://agaca.coop/gl/elabhause-rur/>

Por outra banda, en relación con este proxecto, e como consecuencia de que AGACA é a socia líder, no ano 2023 solicitouse entrar a formar parte da rede / Iniciativa ESER 2023.

Dende abril de 2023, trala aprobación da solicitude, formamos parte desta rede europea de Economía Social: https://single-market-economy.ec.europa.eu/european-social-economy-regions-eser-2023-call-expression-interest_en

Rexións e diferentes entidades de diferente natureza forman parte desde Comunidade que busca promover o papel da economía social no desenvolvemento económico e na cohesión social dos diferentes territorios europeos.

Durante o ano 2023 participamos en diversas reunións celebradas en modalidade online, nas que se presentaron diversas iniciativas e boas prácticas de toda Europa.

GO-GRASS

Durante o ano 2023 AGACA centrouse na elaboración e desenvolvemento do plan de replicación da demo danesa, que consiste no desenvolvemento de concentrado proteico a partir de herba.

A empresa coa que se colaborou ao longo de todo o ano foi NUTRALIA SOLUTIONS. Realizáronse varios talleres para que aprendesen a realizar o plan de negocio coa ferramenta elaborada por Gate 2 Growth (outra das entidades do proxecto) para creación de modelos circulares. Así, creouse un modelo de negocio con CANVAS que foi anexado ao entregable de plans de replicación, xunto co das outras organizacións seguidoras (OMKI e ARAD).

No mes de novembro, e en colaboración coa Universidade de Santiago de Compostela, AGACA organizou a que sería a última reunión do consorcio do proxecto na que se puxeron a punto os últimos entregables. Tamén se fixo a posta en común dos pósters expositivos que se amosarán á comisión durante o encontro final de mostra que terá lugar en Bruxelas no mes de marzo de 2024.

Consortium Meeting do proxecto, en Lugo. 22-24 novembro 2023.

Pode consultarse máis información na web <https://www.go-grass.eu/es/>

UpFarming

Durante o ano 2023 realizáronse dúas reunións ou eventos presenciais entre CIA AGRICOLTORI DELLE ALPI e AGACA.

A primeira reunión tivo lugar en Santiago de Compostela onde se decidiron os criterios de selección de mozos e mozas participantes no proxecto, así como dos contidos do programa de formación que se desenvolvería en Turín (Italia).

Despois das xornadas ambas as organizacións seleccionaron a 5 estudantes que realizaron a formación en sostibilidade nas oficinas de CIA AGRICOLTORI DELLE ALPI en Turín.

Durante a estancia en Italia, o alumnado recibiu una formación de 5 días en: Estratexias de mitigación e adaptación ao cambio climático, Pegada de auga e carbono, Análise de Ciclo de Vida e como elaborar una estratexia en sostibilidade e comunicación para una granxa.

Para finalizar o ano elaborouse una plataforma de contidos para estudantes en formato Moodle e elaboráronse os *checklist* que o alumnado usará nunha actividade para o análise da súa propia granxa.

Asistentes á formación en Turín, con técnicos de AGACA. 17-21 abril 2023.

Para finalizar o ano elaborouse una plataforma de contidos para estudantes en formato Moodle e elaboráronse os *checklist* que o alumnado usará nunha actividade para o análise da súa propia granxa.

KICAP

Durante o ano 2023, participamos no proxecto Kicap, coordinado pola Fundación Juana de Vega, para tratar as reformas da Política Agrícola Común (PAC).

É un proxecto galaico-portugués cuxo principal obxectivo é informar da contribución da PAC á modernización e ao fomento da innovación e da sostibilidade do sector agrario..

Asociación Galega de
Cooperativas Agroalimentarias

Memoria de Actividades 2023